STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 11800

DI PARIZER DAMEN

Emile Zola

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

שוין ערשיענען אין בוך־פארם

דער בעריהמטער ראָמאַן

די שעהנע אראבעללא

— פון —

קאטול מענדעס

וועלכער איז געווען געדרוקט אין „פאָרווערטס“ אין פאָרטזעצונגען, און האט געמאכט די גרעסטע סענסיישאָן צווישען דעם גאנצען לעזע־פובליקום.

דער ראָמאַן „די שעהנע אראבעללא“ איז זעהר אינטערעסאנט און שפּאַנענד צוליעב די ווילדע האנדלונגען וועלכע קומען אין איהם פאָר, און אלע וואס האבען דעם ראָמאַן געלעזען אין „פאָרווערטס“ וועלען אויך מיט פערגעניגען דעם ראָמאַן וויעדער לעזען אין בוך־פאָרם.

דער ראָמאַן „די שעהנע אראבעללא“ איז פּראַכטפאָל געדרוקט אויף שעהנעם פאפיר און איז געפּאַסט אין א פיינעם קאָווער.

פרייז 25 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער:

HEBREW PUBLISHING CO.,

83-85-87 Canal Street, New York

געקליבענע
שריפטען

— פון —

י. י. זעווין („תשר״ק״, „יודקאָוויטש״).

דאס איז דער נאָמען פון תשר״ק׳ס ערצעהלונגען וועלכע זיינען יעצט ערשיענען אין בוך־פאָרם און וועלכע זיינען געווען געדרוקט אין „טאגעבלאט״ אונטער די נעמען:

חיים דער קאסטאמער פעדלער.	שמחה דער שמש.
דזשאו דער ווייטער.	בערל דער בוטשער באָי.

מר. זעווין האט א נאָמען געגעבען זיינע ערצעהלונגען „געקליבענע שריפטען״, **וויל ער** האט זיי ניי אויסגעקליבען פון די טויזענדע ערצעהלונגען וועלכע ער האט **פערפאסט**, און נור די בעסטע וועלכע זיינען פול מיט וויטץ און הומאָר, האט ער **איבערגע**געבען צו דרוקען אין בוך־פאָרם.

מר. זעווין האט אויך א סך פון די ערצעהלונגען אין די „געקליבענע שריפטען״ **אויסגעב**עסערט, פיעל וואָגאר אין גאנצען איבערגעארבייט; זא, דאס די לעזער וועלען **דערינען** געפינען גאַנץ נייעס לעבען און וועלען זיך אויף דאס ניי גוט אמוזירען.

מר. זעווין איז אהנע צווייפעל דער גרעסטער אידישער הומאָריסט אין אמעריקא, **וויל איהר** קענט ניט דורכלעזען זיינע צוויי אדער דריי צייל֫ען וואו איהר זאלט זיך **ניט פארנ**אנדערלאכען, ער שטעהט דעריבער אזוי הויך, אלס הומאָריסטישער שרייבער **אין אמעריקא** פונקט ווי „שלום־עליכם״ אין אייראָפּא.

מר. זעווין איז א מאדערנער אידישער הומאָריסט, **זיינע הומאָריסטישע ער־צעהלונגען** זיינען ניט פון דעם לעבען און ווירקען פון דעם אלטען דור, נאר פון דעם **נייעם דור**, אויך ניט פון דער אלטער וועלט, נאר פון דער נייער וועלט. אין זיינע **שריפטען** שפּיעגעלט זיך אָפּ דער גאנצער אידישער לעבען אין אמעריקא; זיין האנדעל **און וואנ**דעל, זיין טרייד און לייד, זיין גליק און אונגליק. אלעס ווערט אזוי **איינגעוויק**עלט אין הומאר און וויטץ, דאָס אפילו ווען איהר לעזט א זאך וואס מען **דארף דאר**ויף וויינען, מוזט איהר אויך לאכען.

די „געקליבענע שריפטען״ פון י. י. זעווין וועט אמוזירען **דעם גאנצען** אידישען פובליקום, און אפילו דיעזע וועלכע האבען שוין די שריפטען **געלעזען** אין „טאגעבלאט״ וועלען עס יעצט מיט פערגעניגען נאך אמאל לעזען אין **בוך־פאָרם**.

די „געקליבענע שריפטען״ איז געדרוקט אויף שעהנעם פאפיר און געבונדען אין קלאָטה באָנד.

פרייז 1 דאלער.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען ווי אויך ביי די פערלעגער:

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, **New York.**

די

פאריזער דאמען.

א בעלעהרענדעס לעבענס־בילד איבער דער נאטור פון פרויען.

— פון —

עמיל זאלא.

בעארבייטעט פון

ד. מ. הערמאלין.

פרייז, 10 סענט.

דרוק אונד פערלאג פון

די היברו פאבלישינג קאמפאני,

83־85־87 קאנאל סט., ניו יארק.

HEBREW PUBLISHING CO.,

83-85-87 Canal Street, NEW YORK.

דיא פאַריזער דאַמען.

1.

איך בין בערייט דאָ צו דערצעהלען א פּאאר וואהרהייטען. ווען איך זאָל נים זיין קיין פיינלינג, וואָלט איך בעדאַרפט ארויס שרייבען מיין נאמען פרייא און פראַנק. אָבער, וויא אנגענעהם דיא וואהרהייט זאָל זיין פיר איין עהרליכען מענשען, מוז מען זיך דאָך, אין פיעלע פעלע, פאר איהר שעהמען.

ווירקליך, וועמען פון אייך, מיינע ליעבע לעזער, האט עס נים אמאל פּאסירט אין לעבען, וואס האט זיך געמאכט פאר א דומקאָפּ מיט א נאַרישע ראָלע? אָהנע צווייפעל, האט עס שוין אמאל, בייא איינעם פון אייך, פּאסירט, וואס איהר זייט געווען אין א געזעלשאַפט, און זיך וועלענדיג פאָרשטעלען פאר א חכם, האט איהר געזאגט דיא גרעסטע דומהייט. ווען איהר האט נאכהער איבערגעקלערט אייער טהאט, און איינגעזעהען וויא דום איהר זייט, האט איהר זיך געשעהמט פאר אייך אליין.

וואָלט איהר אָבער וועלען מודה זיין פאר אנדערע אייער דומהייט? אָח ניין! מיט אייער גאנצער אויפריכטינקייט און עהרליכקייט, וואָלט איהר אימער וועלען דער צווייטער זאָל אייך בעטראַכטען פאר א חכם, אָבוואָהל איהר ווייסט וויא דום איהר זייט.

עס איז א מערקווירדיגע טהאטזאכע, דאס מענשען, פון אלע קלאסען, וועט איהר אָפט הערען זיך בעקלאָגען, אז עס פעהלט זייא בילדונג, געזונדהייט און ער־פאהרונג; נאך מעהר, איהר וועט זאָגאר הערען מאנכע פרויענצימער זיך בעקלאגען, אז זייא זיינען נים שעהן — און דאס איז זעהר פיעל געזאגט! — אָבער, אז יעמאַנד זאָל זיך בעקלאָגען; אז איהם אָדער איהר פעהלט פערשטאנד, איז עס דיא גרעסטע זעלטענהייט.

מיט איינעם וואָרט, עס ליעגט אין אונזער נאטור נים אנצוערקענען דיא מאַהרהייט פון אונזערע דומע טהאטען אין דער געגענוואַרט פון אנדערע.

ווען מיר זיינען נאריש, זוכען מיר עס צו בעהאלטען בייא זיך אליין און ניט נאך יענעם דערצעהלען וואס פאר א חמורים מיר זיינען.

איך האב עס געפונען פיר נעטהיג איך צו זאגען דיעזע ווערטער, אלס איין ארט פארערע צו מיין פאלגענדער שילדערונג, וועלכע איך מוז דערצעהלען פאר דער וועלט. איך מוז דאס דערצעהלען, וויל עס ליעגט מיר אויף'ן הארצען, גראדע ווייא א סוד בייא מאנכע פרויען, וואס קענען איהם ניט איינהאלטען.

אבער דאס צו דערצעהלען און איך בעסאגט מאכען מיין פערזאן, וואלט געווען געגען דער מענשליכער נאטור, וואס וויל זעהר זעלטען צוגעבען איהר דומהייט.

דאס איז דיא אורזאכע, ווארום איך וועל איך דא אנגעבען א פאלשען נאמען פון מיר; און פאלשע נעמען פון אנדערע פערזאנען, וואס זיינען דא פערמישט אין דער האנדלונג, דאמיט מען זאל מיך ניט אויסגעפונען און לאכען פון מיר.

עס איז דיא גרעסטע שטראפע פאר א מענשען, ווען ער בעגעהט א דומהייט און אנערקענט דיא דומהייט, אנדערע זאלען נאך פון איהם לאכען.

ענטשולדיגט מיר פאר מיין פלוידערייא ביז יעטצט. אט דא פאנגט שיין אן דיא געשיכטע:

מיט א קורצער צייט צוריק, האט מיין פאטער, מאנסיע דע וואזשלאר, איינגעשטימט איך זאל פערלאזען לע באקעט, דעם אלטען און טרויעריגען שלאס פון ניעדריגען נארמאנדיע, וואו איך בין געבוירען געווארען.

מיין פאטער האט מערקווירדיגע אנזיכטען איבער דעם געגענווערטיגען דור; ער פאסט מיט א 50 אדער 75 יאהר צוריק. ער בעהויפטעט, אז צו זיין א ריינער און אנשטענדיגער מענש, זאל מען אויסמיידען וויא א פעסט, דיא גרויסע און ציוויליזירטע שטעדט, וויל דארט, לויט נאך זיין אנזיכט, הערשט געמיינהייט, לומפערייא און פערדארבענהייט.

איך ערינער מיך, דאס מיט א פאאר יאהר צוריק, ווען איך האב נאך ניט פיעל געוואוסט. האט ער בעהויפטעט, רעדענדיג מיט זיינעם א בעקאנטען, דאס ווען מען זאל איבערציהען גאנץ פאריז מיט איין דאך, וועט דאס זיין איין אויסגעלאסענעם הויז.

„אלעס איז דארט פערדארבען,” האט ער געזאגט בשעת איך האב מיך אונטערגעהערט בייא דער טהיר, „אפילו דיא שטיינער פון דיא שאסעען שווימען אין

שאנדע. קיין פאטער איז זיכער, אז דאס קינד וואס ער רופט: „מיין זוהן“ אָדער „מיין טאָכטער,“ איז זיינעס. א מאן הייראטעט מיט א פרוי, און ווייס פאָראויס, אז נאך דער חתונה, מוז זיא האבען א געליעבטען. פראָטעסטירען דאגעגען, העלפט ניט. אונטער דיא ארעמע וויא אונטער דיא רייכע, איז אַלעס פערדאָרבען. דיא פרוי פון דעם אנשטענדינסטען מאן, וועט ווינקען מיט דיא אויגען און זוכען צו הערען ליעבעס־ווערטער, פון אירגענד א שעהנעם יונגענמאן.“

עס איז אַלזאָ קיין וואונדער ניט, דאס מיין פאטער, זייענדיג א מאן מיט שטרענגע מאָראלישע אנזיכטען, האט ניט אזוי שנעל איינגעשטימט איך זאָל בעזוכען פאריז.

אָבער, וויא דיא זאך איז, ער האט ענדליך יא איינגעשטימט, און איך בין אין פאריז!

פאר אזא יונגען מאן וויא איך, וועלכער איז אויפערצויגען געוואָרען אונטער דער אויפזיכט פון אזא פאטער וויא איך האב, וואָלט אַלזאָ קיין וואונדער ניט געווען, דאס איך זאָל ניט וויסען אפילו וויא צו רעדען אָדער זיך אומווענדען אין פאריז. אָבער, דיא נאטור האט מיך בעגאבט מיט גוטע איינגענשאפטען, און נאכדעם וויא איך האב מיך א פאאר מאל צוגעקוקט צו אנדערע, בין איך געוואָרען 60 פראָצענט א פאריזער.

פעליקס בורען, מיינער איין אַלטער שול־קאמעראד פון קאען, ווען ער האט מיך דאָ ווידער געזעהען, האט ער מיר באַלד געזאגט, אז איך בין א שעהנער בחור, און יעדע פאריזער פרוי וועט זיך אין מיר פערליעבען.

איך גלויב, אז איך האב מיך פערשעהמט וויא א בתולה, הערענדיג דיעזע ווערטער, און איך האב געלאַכט, וויא מען זאגט, מיט יאסמישירקעס

נאָר ווען פעליקס איז אוועק און איך האב מיך אָנגעקוקט אין שפיעגעל, וויא הויך און וויא שטארק איך בין, האב איך געמוזט צו מיר אליין שמייכלען מיט מיינע ווייסע ציינער און שווארצע אויגען.

דאָן האב איך אויפגעצויגען מיט דיא אקסלען, און מיר געטראכט: „איבריגענס, ווען דאָ איז אזוי דיא מאָדע, בין איך אויך צופריעדען. אין אמת'ן וואס קען דאָ שלעכט זיין ווען מען איז געליעבט פון שעהנע פרויען?“

ניט וויכענדיג, האט זיך מיר באַלד געוואָלט, עפעס א שעהנע דאמע זאָל זיך אין מיר שוין פערליעבען.

יא, איך האב בעגעגענט שעהנע דאמען, זייא האבען צו מיר ליעבליך געשמייכעלט בייא דער פאָרשטעלונג, און איך האב ערווארטעט צו הערען א

ליעבעס־ערקלערונג. אָבער, אתגעאכטעט דארויף, איז עס אזוי ווייט ניט געקומען.

דאן האב איך מיר געטראכט, אז איך בין צו שעהמעדיג און איך מוז מעהר ערמוטהיגען דיא שעהנע דאמען. אויך דאס האב איך געטהאָן, אָבער אנשטאט צו הערען פון זייא וואס איך האב ערווארטעט, האבען זיך נאר א פאאר בעליידיגט.

דאס האט מיך געצוואונגען צו צווייפלען אין מיין מענגליבער שעהנהייט און אין מיין אנציהונג צום פרויען־געשלעכט.

איך האב אלזאָ מיר געגעבען דיא מיה צו שטודירען אנדערע מענער, אויף ויא ווייט זייא זיינען שעהנער פון מיר. איך בין געקומען צום רעזולטאט, אז איך בין א גאנץ שעהנער יונגערמאן, און פיעללייכט נאך שעהנער וויא פיעלע אנדערע, וויל במעט קיין איינציגער, האט אזעלכע גלייכע גליעדער און פרישע באקען וויא איך.

אָבער ווארום פערליעבט זיך דאָך קיינע ניט אין מיר? דיעזע פראגע האב איך מיר ניט געקענט בעאנטווערטען אזוי לייכט, און נאכדעם וויא איך האב פיעל נאכגעדענקט, האב איך בעשלאָסען, אז איך בין נאך וואהרשיינליך ניט גענוג בעקאנט מיט אלע זיטען און אנפיהרונגען פון פאריז, אום צו קענען ערדייכען דיא ליעבע פון דיא פרויען.

אין אזא פאל, וואָלט מיר פיעל גענוצט זיך צו בעראטהען מיט מיינע פריינדע און בעקאנטע; אָבער, עס איז וויעדער דיעזעלבע מענשליכע איינענשאפט, וואס מען וויל זיך ניט פערטרויען מיט א דומהייט צו אנדערע.

זייענדיג נייגיעריג צו פרויענצימער און, ניט קענענדיג געפינען דיעזע געזוכטע ליעבע, האב איך איינגעזעהען, אז ביז עס וועט עפעס זיין, מוז מען פריהער קויפען דיעזע ליעבע מיט געלד.

איך האב געהערט, אז אזוי האבען אנדערע געטהאָן, און איך האב געמוזט נאכפאָלגען זייער ביישפיעל.

איך האב באלד געהאט פריינדע און קאמעראדען, וואס זיינען געווען בעריייט מיר אלעס צו צייגען. איך האב געפונען ליעבע פיר געלד, וויפיעל איך האב נאר געוואָלט. פאריז איז ניט זשעדנע אין אזעלכע ליעבעס. אָבער, צו זאגען דיא וואהרהייט, בין איך ניט צופריעדען געוועזען דערמיט. עפעס איז דאס וויא ניט נאטירליך, ניט מענשליך, און דער מענשליכער גייסט רעוואלטירט דאגעגען.

קויפען פרויענצימער מיט געלד? ניין! דאס האט זיך מיר ניט געוואָלט, און איך האב מיך אָבגעהאלטען דערפון. איך האב געוואָלט געניעסען, וויא מען האט מיר דערצעהלט, די ליעבע פון פרויען, אויס ליעבע, אויס פרייען ווילען, און ניט קויפען מיט געלד.

ווירקליך, אזא שעהנער בחור וויא איך בין, זאָל דאָך קענען געפינען אין פאריז נענוג פרויען־ליעבע? דיא בעהויפטונג פון מיין פאטער, אז זייא לאַכען, שמייכלען און ווינקען, האב איך בעמערקט, איז א וואהרהייט. אלזאָ, צור ארבייט!

מיט איין אבענד פריהער, האב איך צוגעבראכט מיין צייט, צום ערשטען מאָל, אין א פאריזער זאלאָן, דיא גרעפין פון פ.... וועלכע איז מיינע א האַלבע טאנטע, האט מיך איינגעלאדען מיטצושפייזען.

זיא האט מיך געוואָלט פאָרשטעלען פאר מאָנסיע נעיזשאַן, דער דעפוטירטער פון דעם גאָמערוויל דיסטריקט, וועלכער איז נאָר וואס געוואָרען סוב־סעקרעטער פון שטאאט, און ער איז גאנץ נאָהענט צום מיניסטער־אמט.

מיין טאנטע, וועלכע איז גראדע געווען דער געגענטהייל פון מיין שטרענגען פאטער, האט בעהויפטעט, אז א יונגער מאן פון מיינע יאָהרען, דארף קענען דיא וועלט, אלעס מיטמאכען און איבערהויפט קומען אין דאמען געזעלשאפט. דאָן, איז זיא אויך געווען פון דער מיינונג, אז אונגעאכטעט דארויף וואס מיין פאטער איז רייך, דארף איך ניט ארום געהען לעדיג, זאָנדערן איך מוז זיין בעשעפטיגט. איהר ציעל איז אלזאָ געווען פאר מיר אויפצוזוכען א פאסענדען פּאָסטען.

„דיין הארטנעקיגער פאטער,“ האט זיא צו מיר געזאגט, „ווייס גאר ניט. ער איז פון דער אלטער וועלט. מיין ליעבער נעאָרג, פערלאָז דיך נאָר אויף מיר, און אלעס וועט זיין רעכט.“

פונקט אום זיעבען אוהר, בין איך געווען בייא דער גרעפין. אָבער, וויא עס שיינט, איז זיעבען אוהר אבענד נאָך ניט דיא פאסענדע צייט פיר מיטאג אין פאריז; מען עסט שפעטער.

דיא געסט האבען אָנגעפאנגען אָנצוקומען איינציגווייז, און מיט א האלבע שטונדע שפעטער איז שוין יעדער געוועזען אויף'ן פלאטץ.

דיא גרעפין האט מיר דערצעהלט, אין א פערטרוייפעלטען טאָן, אז, צו איהר בעדויערן, וועט מאָנסיע נעיזשאָן, ניט ערשיינען, ווייל ער האט געמוזט אָברייזען נאָך ווערסייל אין פארלאמענטארישע אנגעלעגענהייטען. אונטערדעסען, האט זיא אָבער נעגלויבט, דאס ווען ער האט נאָך ניט אָבגערייזט, וועט ער זיך דאָך נאָך צייגען אויף א פּאאר מינוטען.

אום עס זאָל אָבער ניט אויספעהלען קיין פּאסענדע פּראָמינענטע געסט, האט זיא איינגעלאַדען איין אנדערן דעפּוטירטען פון אונזער דיסטריקט, דעם גרויסען נאָשראָד, וויא מיר רופען איהם דאָ. איך האב מיט איהם אמאל בעקאַנטשאפט געשלאָסען געהענדיג אויף דער יאגד.

דיעזער נאָשראָד, איז געווען א דיקער און זעהר מתמערער מענש; לעטצטענס האט ער זיך אויך געלאָזען וואקסען א באָרד, דאמיט ער זאָל ערשיינען אביסעל מעהר עהרענהאַפטער אלס דעפּוטירטער.

נאָשראָד איז געבוירען געוואָרען אין פּאריז, וואו זיין פאטער איז געווען איין ארימער אדוואָקאט; נאָר אַזוי וויא ער האט געהאט א רייכען און איינפלוסרייכען אָנקעל, האט דיעזער פאר איהם געאַרבייט, דאס איין אנדערער דעפּוטירטער זאָל איהם איבערגעבען דעם פּאָסטען. וויא אזוי דאס איז געווען, קען איך יעטצט בע־שטימט ניט ערקלערען.

איך האב ניט געוואוסט, אויב ער איז שוין פערהייראטעט. מיין טאנטע האט מיך געזעטצט ביים טיש נעבען א יונגע און שעהנע דאמע, וועלכע נאָשראָד האט גערופען בערטהע מיט א הויבער שטימע.

ענדליך איז שוין יעדער געזעסען אויף זיין פּלאַטץ. עס איז נאָך אימער געווען טאָג אין צימער, אָבער דיא גרעפין, מיין טאנטע, האט אונז באָלד אריין גע־פיהרט אין איין אנדערעס צימער, וואו דיא פּאָרהענגע זיינען געווען ארונטער געלאָזען און איינינע לאָמפּען האבען אלעס בעלייכטעט.

זיך ווידער זעטצענדיג צום טיש, האט מען געשפּראָכען איבער דיא מיטאגען וואס זיינען געגעבען געוואָרען לעטצטען ווינטער, און מאנכע האבען ניט געמאכט קיין גוטען איינדרוק אויף דער געזעלשאפט, ווייל זייא זיינען אויסגעקוקט אקוראט צווישען טאָג און נאכט.

מיין טאנטע, איבערהויפּט, האט געהאסט צו געבען א מיטאג בייא טאגעס־ליכט.

דאס געשפּרעך איבער דיעזען אינהאַלט, האט אויסגעזעהען ניט אויפצוהערען, און עס האט מיך געעקעלט. וויא עס שיינט, האט קיין איינציגער דאמאלס ניט געוואוסט צו רעדען איבער א וויכטיגערן געגענשטאַנד.

איך האב געשוויגען; און אפילו ווען איך וואָלט וועלען טהייל נעהמען אין אזא געשפּרעך, האב איך ניט געוואוסט וויא אזוי מען פאנגט עס אן.

יעדענפאלס, ווען איך האב געזעהן פּאריז בעלייכטעט בייא דער נאכט, האט

עס אַנגעפיללט מיין גאַנצע זעעלע מיט א וואונש, צו געניעסען אלע פערגניגענס וואס ליעגען בעהאלטען הינטער דעם מאַנטעל פון דער נאַכט.

וויא מען האט אויפגעגעבען דיא פאָר־שפייזען, האבען זיך דיא שטימען פון דיא געסט געשטאַרקט, און מען האט אַנגעפאַנגען צו רעדען איבער פאָליטיק. איך בין געווען ערשטוינט צו הערען מיין טאַנטע אויסשפּרעכען מיינונגען. וואס עס אנבעלאַנגט דיא אַנדערע דאַמען, האב איך באַלד איינגעזעהען, אז זיא זיינען גוט בעקאַנט מיט דער אַלגעמיינער פּאָליטיק, און, וועהרענד דעם געשפּרעך, האבען זייא אַנגערופען דיא פּראָמינענטע מענער בייא זייערע ערשטע נעמען און געגעבען זעהר שאַרפע אורטהיילע איבער זייא.

נעגענאיבער מיר, האט גאַשראַד פערנומען זעהר א ברייטען פּלאַטץ, רעדענדיג זעהר הויך, אָהנע זיך צו אונטערברעכען ביים עסען און טרינקען.

דאס אַלעס האט מיך זעהר וועניג אינטערעסירט, און צו זאגען דיא וואהר־הייט, האב איך אויך פיעלעס ניט פערשטאַנען. דאס אינטערעסאַנטעסטע איז אָבער געווען, וואס איך האב ערפאַהרען, אז דיא דאַמע וואס איז געזעסען מיר געזעסען און וואס גאַשראַד האט גערופען בערטהע, איז געווען טאַקי מאַדאם גאַשראַד אַליין.

זיא איז געווען זעהר שעהן, וויא איך האב שוין פריהער געזאגט, און וויסענדיג, אז זיא איז א פערהייראַטעטע פרוי, האב איך מיך געשפּירט בעקוועמער.

איך האב איינינע מאל, ביז דאמאַלס געהערט, אז אין יאפּאַן איז א מאָדע, דאס מיידלעך קענען אַלעס טהון ביז צו דער חתונה און נאך דער חתונה זיינען זייא אָבגעשפּאַרט בלויז פיר זייערע מענער; אין פּאַריז וויעדער, קענען מיידלעך זעהר וועניג אויפטהון פאַר דער חתונה. נאָר נאך דער חתונה, איז אַלעס פרייא.

אלזאָ, צו א פערהייראַטעטע פרוי אין פּאַריז, קען מען האבען א בעסערן צוטריט.

בערטהע׳ס אויערן, האבען איבער מיר געמאַכט זעהר א טיעפען איינדרוק. דיא אויערן זיינען געווען קליין, רונד און א־יהרע שעהנע קאָפּ־האאר, האבען זיך דאָרט ארום געקרייזעלט. איהר האַלדנאַקען, בעדעקט מיט צערוואָרפענע האאר, האט מיך זעהר בעאונרוהיגט און איך האב מיך געשפּירט שטאַרק אויפגערעגט. דאס, לויט וויא איך וויים יעטצט, איז דיא אורזאַכע וואס פיעלע מענער שפּירען זיך שרעקליך אויפגערעגט, ווען זייא ערבליקען א שעהנעם פרויען האַלזנאַקען.

בייא געוויסע בעוועגונגען פון איהר קערפער, האב איך בעמערקט, וויא איהר אבטרער טהייל קערפער, האט זיך בעוואויגען מיט דער געמיטהליכקייט פון א קאטץ, און איהר ברוסט האט אזוי שטארק ארויס געשטעקט, אז איך האב געשפירט דאס בלוט זיך אויפווארעמענדיג אין מיר.

וואס עס אנבעלאנגט איהר געזיכט, איז עס ניט געוועזן לויט נאך מיין גע־שמאק; אָבער זיא איז ניט געוועזן אבשטויסענד. זיא האט געשפראָכען איבער פאָליטיק, נאך פיעל מעהר וויא דיא אנדערע.

פלוצלינג האב איך מיך ארום געזעהען, אז איך זיטץ וויא א דומער קערל, גלייך וויא איך וואָלט גאר ניט געקענט רעדען.

איך האב מיר דאמאלס זעלבסט געמאכט פארווירפע, אז אזעלכער וויא איך, קען ארום געהען יאָהרען לאנג אין פאריז, און קיינמאל ניט וויסען פון קיין פרויען־ליעבע.

איך בין געוואָרען מעהר העפליך און קאוואליר־מעסיג.

„מאדאם," האב איך געזאגט, „ווילט איהר פיעללייכט דאס זאלץ? אָה, אָדער נאר דעם וויין?"

איך האב מיך בעמיהט צו לעזען יעדען וואונש פון איהרע הענד־בעוועגונגען אָדער בליק מיט דיא אויגען.

זיא האט צו מיר געשמייכעלט אזוי זיס און אזוי פערפיהרעריש, אז מיר האט זיך געדאכט... אָבער וואס ניטצט יעטצט צו שילדערן מיינע דאמאליגע גע־דאנקען? דער לעזער וועט שוין באלד אלעס ערפאהרען.

בערטהע איז געוועזן זעהר ליעבענסווירדיג און זיא האט אויך געזוכט מיך צו פעראינטערעסירען.

„וויא עס שיינט," האט זיא בעמערקט, „אינטערעסירט אייך גאר ניט קיין פאָליטיק. אָבער וואס זאָל מען טהון? א מענש מוז דאך רעדען. ווען עס איז נישטאָ איבער וואס צו פלוידערן, רעדט מען איבער פאָליטיק. איבריגענס, איהר וועט ערפאהרען, אז היינטיגע צייטען, איז יעדער בעשעפטיגט נאָר מיט פאָ־ליטיק."

דאן האט זיא געוועקסעלט דעם אינהאלט פון אונזער געשפרעך.

נאָכדעם האט איהר אין קורצען מיטגעטהיילט אלעס איבער מיר.

„איז גאָטערוויללע א שעהנער געגענד?" האט זיא געפרעגט. „מיין מאן האט מיך אמאל געוואָלט אהין ארויס נעהמען צו זיין אָנקעל, לעטצטען זומער. אָבער איך האב מורא געהאט, און מיך געמאכט קראנק."

„דיא תבואה־פעלדער, אין זומער צייט, זיינען זעהר שעהן,“ האב איך בעמערקט, „עס זיינען אויך דא הערליכע לאנקעס.“

„גענוג! גענוג! דאס איז שוין גענוג!“ האט זיא אויסגעשריען. „מעהר דארף איך ניט וויסען. עס איז געוויס א שרעקליכע געגענד! איך בין ניט פון דיעזע וואס ווערען בעגייסטערט פון גרינע פעלדער און בלומען־לאנקעס. בייא מיר איז דאס א טויטע און פוסטע געגענד, מיט דיעזעלבע הויכע און ניעדריגע בוימער און מיט דיעזעלבע גראז־פעלדער וואס פאסט פאר קיה.“

איך האב איהר געוואלט ערקלערען, אז דיא פרייע נאטור איז אלעס אין דער וועלט און דארט געפינט מען דיא ריינע און וואהרע שעהנהייט, אבער זיא האט מיך ניט געלאזען רעדען און האט שוין אנגעפאנגען צו בעשפרעכען מיט א צווייטען מאן, א געזעטץ איבער העברעע בילדונג וואס איז אריין געבראכט געווארען אין פארלאמענט.

דאס געשפרעך האט זיך ענדליך געוועקסעלט אויף טהעאטער. ווען זיא האט זיך אנגעלעהנט אויף'ן טיש אום צו בעענטפערן א פראגע אויף יענער זייט טיש, האט זיך איהר האלז נאך מעהר אויסגעצויגען און איך האב בעסער געקענט זעהען איהר אלבאסטער־נאקען, וועלכעס האט אין מיר ערוועקט איין אונרוהיגעס געפיהל.

נאך זייענדיג אין לע באקעט, און זיטצענדיג פאר מיר אליין, האב איך פיעלע מאל געטרוימט איבער א געליעבטע מיט שעהנע האאר; נאר איך האב מיר יענע פארגעשטעלט, אלס לאנגזאם און רוהיג אין איהרע בעוועגונגען, וועהרענד בערטהע איז געווען אזוי ריהרענדיג וויא א קאטץ.

ווען מען האט אויפגעגעבען דעם צושפייז, האב איך שוין מעהר ניט געקענט אויסהאלטען פאר אויפרעגונג, און איך האב אנגעהויבען צו פאנטאזירען. איך האב מיר פארגעשטעלט, אז מיין ציעל, צו האבען א געליעבטע, איז יעטצט ערדייכט, נאר מיין ערשטער טריט מוז זיין, איך זאל אוועק נעהמען בערטהען ערגיץ אויף א זייט און איהר געבען א קוש אויף'ן האלזנאקען. זיא וועט זיך דאן אומוועגדען צו מיר, און אויף איהרע שעהנע ליפען, וועט ליעגען א זיסער שמייכעלע. דאן וועלען מיר זיך אוועק זעטצען; דאס הייסט, איך וועל זיטצען און זיא וועט זיין אויף מיין שויס.

פלוצלינג האב איך אויך געשפירט איהר וויכען קערפער זיך צודריקענדיג צו מיר. איך האב געמיינט, אז איך וועל משוגע

„זיים אזוי גוט,“ האט זיא געזאגט אין א רוהיגדיגען טאָן, „און דערלאנגט מיר דעם טעלער מיט דיא באָנבאָנס. נאָך׳ן עסען מוז איך געניעסען זיסעס.“

עס האט זיך מיר געדאכט, אַז אין איהרע אויגען ליעגט א צערטליכער בליק פול מיט ליעבע. דאַן האב איך געשפּירט איין אונגעהייערעס פערגניגען, ווען איהר נאַקעטער אָרעם האט בעריהרט מיין האנד

„איך בין אזוי וויא א קינד,“ האט זיא געזאָגט קייענדיג דיא באָנבאָנס. „איך ליעב זעהר זיסע זאכען. האט איהר אויך ליעב זיסע זאכען ?“

איהרע איינפאַכע ווערטער האבען מיך שטארק בעגייסטערט, און איך האב געשפּירט, אַז איך בין פּאָזיטיוו פערליעבט אין איהר. ווען איך האב אויפגעהויבען מיין קאָפּ, האב איך דערזעהען גאַשראַד׳ן, וועלכער האט געקוקט צו מיר, ווערענד איך האב גערעדט מיט זיין פרוי. ער האט אויסגעזעהען זעהר מונטער, און גע־שמייכעלט צו מיר ערמונטערנד.

אָבער זיין שמייבעל, האט מיך אונטערדעסען אביסעל אָבגעקיהלט.

ווירקליך, וויא גרויס דער לומפּ זאָל ליעגען אין א מענשען, ווילט זיך דאָך ניט, ווען דער מאַן איז פריינדליך און ליעבענסווירדיג, מען זאָל דענקען ניט אנשטענדיג איבער זיין פרוי. עפּעס בעטראַכט מען דאמאלס דיא פרוי פון אזא מאַן, וויא א שוועגערין אָדער גאר וויא א שוועסטער.

אונטערדעסען האט עס געהאלטען ביים ענדע פון דעם מיטאג. קיין זאך האט מיך אויסעראָרענטליך איבערראַשט, מיט דער אויסנאַהמע פון בערטהע׳ן, וועלכע האט אויף מיר געמאַכט א טיעפען איינדרוק.

מיין טאַנטע האט זיך בעקלאָגט, אַז עס איז צו הייס. און דער עולם האט דאַן ווידער אָנגעפאַנגען צו רעדען איבער פּאָליטיק. דאַן איז מען איבערגעגאַנגען צו דער שילדערונג פון דעם וועטער; מאַנכע האבען בעשפּראָכען דעם פריהלינג, און געקומען צום בעשלוס, אַז טסען גוטע זאכען, קען מען נאָר אין ווינטער.

דאַן זיינען מיר אַלע אריין אין קליינעם זאַלאָן אום צו טרינקען שווארצען קאַפעע.

ערשט נאכדעם האט אָנגעפאַנגען צו קומען געזעלשאַפט. דיא דרייא גרויסע זאַלאָנען און דאס שפּייזע־צימער, זיינען פול געוואָרען. איך האב מיך אוועק געזעצט אין א ווינקעל וויא א צושויער.

מיין טאַנטע איז צוגעקומען און מיר געזאגט:

„מ׳ה ניט אוועק, געאָרג. זיין פרוי קומט באלד. ער האט פערשפּראָכען, אַז ער וועט קומען זיא אָבנעהמען, ווייל ער איז נאָך ניט אוועס געפאָהרען.“

זיא האט געמיינט מאדאם געזשאָן. אָבער איך האב קוים געקענט הערען וואס זיא האט צו מיר געזאגט. ניט ווייט פון מיר זיינען געשטאנען צוויא יונגע לייט, וועלכע האבען עפּעס גערעדט וואס האט מיך געמאכט וויא אויפשפּרינגען פון מיין פּלאטץ.

זייא זיינען געשטאנען אויף דיא שפּיטץ פינגער נעבען דעם גרעסערן זאלאָן, און צור צייט וואס פעליקס בודען, מיין אלטער שול־קאמעראד, איז ערשיענען און זיך פערנייגט פאר מאדאם גאָשראָד, האט דער ניעדריגער פון דיא צווייא בעמערקט:

„אזוי? ער האלט זיך נאך אימער מיט איהר?"

„יא," האט געענטפערט דער העכערער, „דאס איז א פעסטע ליעבע. איך רעכען, אז עס וועט דויערן דעם גאנצען ווינטער. עס איז דאס ערשטע מאל וואס בערטהע האלט זיך אזוי לאנג אָן אין א חברה־מאן."

קיין גרויסען שמערץ האב איך ניט געפיהלט, אָבער איך האב געשפּירט וויא מיין זעלבסט־ליעבע איז פערוואונדעט געוואָרען. ער, פעליקס בודען, ער האט יא געקענט ערדייבען צו האבען א געליעבטע? און איך, בין נאך ווירקליך אזא שלים־מזל?

וואס האט זיא געמיינט, ווען זיא האט מיר געזאגט אזוי צערטליך, אז זיא ליעבט זיסע זאכען? זעלבסטפערשטענדליך, דאס נאכדעם וויא פעליקס בודען איז מיין בעסטער פריינד, האב איך ניט בעאבזיכטיגט צו קריכען אויף פרעמדע קברים דאָרט וואו ער איז פערמישט.

אָבער ווארום זאָל ער יא האבען א געליעבטע און איך ניט? מיט וואס איז ער דאס שעהנער אָדער ליעבענסווירדיגער וויא איך? צום טייפעל! מען דארף זיך זעהען צו איילען, זאָנסט איז עס ניט ווערטה וואס מען איז אין פּאריז!

וועהרענד דעם, האב איך בעמערקט, וויא גאָשראָד, ערבליקענדיג פעליקס'ן, איז צו איהם צוגעלאָפען און איהם גערייכטביידע הענד אויסעראָרענטליך פריינדליך. ער האט איהם ברידערליך אָנגעקלאפּט אויף דער פּלייצע און זיין געזיכט האט גע־שטראהלט מיט פערגניעגען.

וואס איז דאס? איז עס מעגליך, אז דער מאן זעלבסט ערמוטהיגט זיין פרוי'ס געליעבטען? יא, יא, עס איז ווירקליך אזוי, און דער מאן ווייס עס, כל־זמן פרעמדע זיינען דערמיט בעקאנט.

וואס האט בעדייטעט גאָשאָרד'ס פריינדליכער בליק צו מיר, ווען איך האב מיך אונטערהאלטען מיט זיין פרוי? פיעלייכט איז ער נאך פון דער מיינונג, אז

דין ווייב דארף שוין וועקסלען דעם געליעבטען, און מיך נעהמען אנשטאט פעליקס׳ן ?

צום טייפעל ! עס איז דאך פאריז, און אלעס איז מעגליך !

איך בין געווען פערוויררט.

„אך ! דאָ ביסטו !" האט פעליקס אויסגעשריען מיך ערבליקענדיג, „איך בין אהער געקומען בלויז צוליעב דיר... ווילסטו איך זאל דיר העלפען זיך אויסקוקען אין די זאלאָנען ? דוא ביסט נאך נאר א איננעל, און אונערפאהרען אין דעם גרויסען פאריזער תהום !"

מיר האבען זיך אוועק געשטעלט נעבען דער טהיר, און איז מיר האט געברענט דער וואונש איהם צו פרעגען וויא לאנג ער איז שוין פערליעבט אין מאדאם גאָשראָד, און אויך ערפאהרען עפעס איבער דיא אויפפיהרונגען פון א געליעבטען; אבער איך האב ניט געוואוכט וויא אָנצופאנגען אזא געשפרעך אָדער שטעלען אזא פראגע.

וועהרענד איך האב געזוכט א געלעגענהייט מיט איהם צו רעדען דאריבער, האב איך איהם דערוויל געפרעגט איבער אונצעהליגע אנדערע פערזאָנען, וואס האבען מיך אבסאָלוט גאר ניט אינטערעסירט; ער האט מיר אָנגערופען זייערע נעמען און מיר געגעבען א קורצע, אָבער אויספיהרליכע ערקלערונג איבער יעדען איינעם.

קיין וואונדער; פעליקס איז געבוירען געוואָרען אין פאריז, און ער האט בלויז פערבראכט צוויא יאָהר אין גימנאזיום פון קאען, וועהרענד זיין פאטער איז געווען פרעפעקט פון קאלוואדאס. ער האט אלזא בעדארפט יעדען קענען.

מיר האט זיך אויסגעזעהען, אז פעליקס רעדט אביסעל צו פיעל, און איז ניט גענוג פאָרזיכטיג. ווען איך האב איהם געפרעגט איבער מאנכע פרויען, האט זיך בעוויעזען א געהיימניספאָלער שמייכעלע אויף זיינע ליפען, בשעת ער האט מיר געגעבען איין אויבערפלעכליכע ערקלערונג איבער זייא.

„דוא ערווארטעסט צו זעהען מאדאם גאָשראָ ?" האט ער פלוצלינג געפרעגט.

„ווער זאָגסטו ?" האב איך געפרעגט האלב פערגעסענדיג אן דעם נאמען.

„איך מיין צו דער וואס דוא קוקסט יעטצט."

איך האב דאמאלס געבליקט צו מאדאם גאָשראָד, און הערענדיג וואס ער האט מיר געזאָגט, האב איך שנעל געפרעגט:

„מאדאם נעיזשאַן ? אך ! וואו איז זיא ?"

„דיעזע ברונעטע דאַמע, דאָרט געגענאיבער דעם ברייטען שטוהל, וועלכע רעדט מיט דער בלאָנדינע."

ריכטיג, נעבען מאדאם גאָשראָד, דיא בלאָנדינע, איז געשטאנען איין אנדערע דאַמע, א הערליכע ברונעטקע, און מיט איהר זעהר מונטער געשפּראָכען, רעדענדיג גאַנץ הויך.

„איז דאס מאדאם נעיזשאַן ?" האב איך געפרעגט בעוואונדערענדיג.

איך האב זיא גוט בעטראכט. מאדאם נעיזשאַן האט געהאט א דונקלע פארב אויף איהר געזיכט, און דאס האט זיך נאך בעסער דערקענט, ווערהענד זיא איז געשטאנען מיט איהרע קויל־שווארצע האאר נעבען דער בלאָנדער בערטהע. אָבער א מערקווירדיגע שעהנהייט איז זיא געוועזן.

איהרע אויגען האבען געגלענצט מיט לעבען און מונטערקייט. איהר קליינע נאָז, איהר שעהנעם מויל, איהרע אויסגעפיללטע רונדע באקען און איהר פולער בוזים, האבען פאָרגעשטעלט דיא ליעבענסווירדיגקייט, אנציהונג און סימפּאטישעס.

דאס איז געוועזן דער ערשטער איינדרוק וואס זיא האט איבער מיר געמאכט. גאָר בליקענדיג ווייטער צו איהר, האב איך מיך איבערצייגט, אז זיא איז נאך לעבהאפטער און פיעל מונטערער וויא בערטהע. זיא האט געלאכט, וויא מען זאָגט, פערפיהרעריש און פון דעם גאנצען הארצען.

„קענסטו מאַנסיע נעיזשאַן ?" האט מיך פעליקס געפרעגט.

„איך ? ניין. מיין טאנטע וויל מיך פאר איהם פאָרשטעלען."

„איך האב געמיינט, אז דוא קענסט איהם."

„ניין. ווארום פרעגסטו ?"

„ווייל ער איז איין אינטערעסאנטע פערזאָן."

„אין וועלכען בעציהונג ?"

„ער איז א גול, א גאר ניט, א טויגעניכטס, און קען אפילו ניט א קאָמץ דעם עק פערבינדען. מיט איינעם וואָרט, ער איז א פאַלקאָמענער אייזעל. ער איז איינער פון דיא פאָליטישע מאשינען וואס דרעהען זיך אין אלע זייטען, אָהנע צו וויסען וואו זייא זיינען. ער האט קיין איינציגע אידעע, איבער וועלכער ער זאָל וויסען, אז דאס איז זיין ווילען. וואו ער געפינט זיך, קען מען מיט איהם אימער מאכען וואס דיא פאָרגעזעטצטע ווילען."

„און זיין פרוי ?" האב איך געפרעגט.

„זיין פרוי? פרעג נאר נימ; דאָרט איז זיא! זיא איז דיא ליעבענסווירדיג־קייט זעלבסט... ווען דוא ווילסט עפּעס פון איהם ארויס קריעגען, דארפסטו איהר נאָר שענקען אויפמערקזאמקייט, און דאַן קענסטו שוין אפילו אָבקויפען זיין גאנצע נשמה פאר׳ א נראָשען.״

פעליקס, וויא מיר האט געשיינט, האט נימ געוואָלט מעהר רעדען איבער מאדאם נעיזשאָן. אָבער, אין אלגעמיינעם, האט ער מיר געגעבען צו פערשטעהען, אז מאדאם נעיזשאָן, מיט איהר שארפזינן און נאך עפּעס, האט געמאכט א פער־מעגען פיר איהר מאן, און זיא איז נאך אימער דיעיעניגע וואס זאָרגט פיר דעם וואָהלזיין פון דער פאמיליע.

צולעטצט האט ער בעמערקט:

„גאנץ פאריז זאגט, אז זיא האט גאנצע רעגימענטען מיט געליעבטע.״

דאס האט מיך נימ איבערראשט און איך האב געפרעגט:

„און וואס איז מיט דער בלאָנדינע?״

„דיא בלאָנדינע,״ האט ער געענטפערט גלייכגילטיג, „איז מאדאם גאָשראָר.״

„זיא איז א פיינע בחור׳טע,״ האב איך געזאגט.

„געוויס איז זיא א פיינעס פרויענצימער, א שעהנהייט!״ האט ער גע־ענטפערט.

ער האט געוואָלט ווערען ערנסט, אָבער ער האט נימ געקענט. אונווילענדיג, האב איך בעמערקט, וויא דער שמייכעל דרעהנט זיך אויף זיין געזיכט. מיר האט זיך זאָגאר אויך געדאכט, אז ער בליקט צו מיר מיט אביסעלע פעראכטונג אָדער האס.

דיא צווייא דאמען, וויא עס שיינט, האבען בעמערקט, אז מיר רעדען איבער זייא, און זייא האבען שטארק געלאכט.

דערווייל איז צוגעקומען איין אנדערע דאמע און אוועק גערופען פעליקס׳ן. איך בין געבליעבען אליין.

איך האב שוין נימ געקענט ארונטער נעהמען מיינע אויגען פון מאדאם גאָשראָר און מאדאם נעיזשאָן. ביידע זיינען געווען וואונדער שעהנהייטען, אָבער מאדאם נעיזשאָן, איז געווען אנגענעהמער און לעבהאַפטער. זיא האט איבער מיר געמאכט א בעסערן איינדרוק.

איך האב מיר געטראכט, דאס ווען עס איז מיר באשערט צו האבען א

געליעבטע אין פאריז, דאן ווינש איך מיר קיין שעהנערע און קיין בעסערע וויא דיא ברונעטקע, מאדאם נעיזשאַן.

מיין טאנטע איז נאך אמאל צוגעקומען און מיר איינגעראַמט:

„מאַנסיע נעיזשאַן איז גאר קיין מענש ניט; ער האט געזאגט, אז ער קומט, און ער איז נישטאַ. ער איז אימער אזוי... איבריגענס, איז עס נאך קיין צוועלף אוהר, און זיין פרוי ווארט נאך אויף איהם; פיעללייכט וועט ער ער־שיינען."

איך בין ארום געגאנגען איבער דעם שפייזע־צימער און זיך אָבגעשטעלט בייא דער טהיר פון דעם מיטעלסטען זאלאָן. אויף דיעזער ארט בין איך אויסגעקומען הינטער דיא צווייא דאמען. פארבייגעהענדיג, האב איך געהערט, וויא בערטהע האט גערופען איהר פריינדין, מאדאם נעיזשאַן, מיט דעם נאמען, לואיז.

„א שעהנער נאמען, לואיז," האב איך מיר געטראַכט.

זיא האט געטראגען א קלייד וואס האט בעדעקט א היבשען טהייל פון איהר האלז, אָבער דאָך האט זיך אויף ארויס געזעהען א ווייסער פאס פון איהר האלז, וואס איז בעדעקט געוואָרען, טהיילווייז, פון איהרע קויל־שווארצע האאר.

דיעזער קליינער ווייסער פאס הויט, האט איבער מיר מעהר איינדרוק גע־מאכט, וויא בערטהע'ס גאנצער נאקעטער האלז.

דאן האב איך אָנגעפאנגען ביידע צו פערגלייכען, אָבער עס איז שוועך געוועזען צו קומען צו א בעשלוס. ביידע זיינען געווען בעצויבערענד, און יעדע איינע האט געהאט פערשיעדענע אנציהונגען.

אויף דיעזער ארט האב איך מיר אויפגעזוכט א פערבאָרגענעס ווינקעל און ניט ארונטער גענומען דיא אויגען פון ביידע דאמען.

וועהרענד דעם האט מיך מיין טאנטע געזוכט איבעראל.

עס איז שוין געווען איינס אוהר.

„ענדליך, האב איך דיך געפונען," האט דיא טאנטע געזאגט צוקומענדיג. „דוא האסט געוועקסעלט דיא טהירען. פריהער ביסטו דאָרט געשטאנען, יעטצט דאָ. וויא עס שיינט, וועט שוין נעיזשאַן ניט קומען. ער איז א געוואַלטיגער פאטריאָט, און יעדען אבענד פון פערגניגען, אָפּפערט ער פיר דאס לאַנד... איבריגענס, האב איך בעשלאָסען, דיך פאַרצושטעלען פאר זיין פרוי איידער זיא געהט אוועק, אָבער מערק עס דיר, דוא זאָלסט איהר שענקען דיא גרעסטע אויפ־מערקזאמקייט, עס איז זעהר וויכטיג פיר דיין שפעטערע קאריערע."

אָהנע צו ווארטען אויף מיין ענטפער, האט מיך דיא גרעפין אָנגענומען און מיך צוגעפיהרט פאר מאדאם געװישאָן און מיך פאָרגעשטעלט, איהר זאָגענדיג מיין נאמען און בעשעפטיגונג אין איין פראזע.

איך בין געשטאַנען וויא א דומער דאַרפס־יונג און ניט געוואוסט וואס איך זאָל זאגען.

לואיז האט געוואָרט מיט א זיסען שמייכעלע אויף איהרע ליפען, וואהרשיינליך צו הערען פון מיר דיא ווערטער, אז עס פרייט מיך איהר בעקאנטשאפט, נאָר זעהענדיג, אז איך בין א בהמה אָהן לשון, האט זיא זיך אליין פאר מיר גענייגט.

מיר האט עס אויסגעזעהן, אז מאדאם גאָשראָד, דאס הייסט, בערטהע, האט פון מיר חוזק געמאכט.

דאן האבען זיך ביידע דאמען אָבגעווענדעט און אוועק שפאצירט.

אריין קומענדיג אין קאָרידאָר, וואו דיא קליידער זיינען געוועז, האבען זייא אויסגעבראָכען אין א ווילדעס געלעכטער, נים אבטענדיג דארויף וואס איך בין געווען נאָהענט גענוג צו הערען און אויך פערשטעהען, אז זייא לאכען פון מיר און פון מיין דומער בענעהמונג.

„אזוי, אזוי,“ האב איך מיר געטראכט, „אָט דאס זיינען דיא פאריזער דאמען! וואס איך האב געהערט איבער זייא, איז ריכטיג גענוג. ווען א יונגער מאן קען ניט אזוי גוט ערקלערען ליעבע און זייא שמייכלען, נעהמען זייא איהם נאָך אויף חוזק.“

איך האב געזיפצט. אָבער איך בין אויף זייא ניט געוועזן אין כעס. ווער האט דאס געקענט בעז ווערען אויף אזעלכע שעהנהייטען?

זייא האבען זיך אָנגעקליידעט. און דיא מענער, וועלכע זיינען געשטאַנען אין קאָרידאָר, האבען פאר זייא פלאטץ געמאכט און זיך פערנייגט זעהר העפליך, וועהרענד זייא זיינען פארבייא געגאנגען.

פעליקס איז שוין אויך געווען אָנגעצויגען, און איך בין נאָך אימער געשטאַנען וויא געלעהמט נים וויסענדיג וואס איך זאָל טהון.

„וואס שטעהסטו?“ האט ער מיך פלוצלינג געפרעגט.

איך האב ווידער ניט געוואוסט וואס צו ענטפערן.

„ווילסטו דאָ נעכטיגען?“ האט ער ווייטער געפרעגט.

„ניין.“

„דאן ציה זיך אָן און קום.“

„איך האב מיך אנגעצויגען, ארויס אויף דער גאס, און ער האט מיר אנגע־באטען א פלאטץ אין זיין דראשקע.

דיא פרישע לופט האט מיך אביסעל געבראכט צו מיין פערשטאנד און איך האב געוואלט זיין אליין.

איך האב מיך ענטשולדיגט פאר פעליקס׳ען און בין אוועק, שפאצירענדיג דורך דיא רוהיגע און איינזאמע שטראסען.

איך האב געשפירט גלייך וויא עס וואלט מיך געפרעסטעט. עפעס האט מיך געפייניגט בייא מיין הארצען און איך האב ניט פערשטאנען וואס דאס בע־דייטעט.

„איז דאס מעגליך,“ האב איך מיך געפרעגט נאך א האלבע שטונדע שפא־צירען, „אז איך מיר ערוועקט זיך א ליעבע?“

איך האב מיר דיא פראגע ניט געקענט בעענטפערן און איך האב ווייטער שפאצירט.

2.

איך האב דיא דאמען ווידער געזעהען, בייא דער ערעפנונג פון דיא זאלאָך בעלער. דער אמת איז, אז איך בין נאר געקומען, ווייל איך האב געוואוסט, אז זייא וועלען דארט זיין.

ניין, ניט דיא קונסט־בילדער האבען מיך אינטערעסירט אין דיא זאלאָנען, וויא איך האב בעהויפטעט.

גאנץ פריה בין איך געזעסען עסען פריהשטיק מיט פעליקס׳ן, אין דעם רעסטאָ־ראנט פון שאמפ־עליזעע, און נאכדעם זיינען מיר אוועק אין זאלאָן.

זייט דעם אבענד, בייא מיין טאנטע, דיא גרעפין, האב איך זעהר פיעל גע־דענקט און געקלערט. אבער דיא וואהרהייט איז, אנשטאט דאס אלעס זאל מיך אויפקלערען, זעה איך יעטצט ארויס, אז איך בין נאך פערקראָכען אין א גרעסערער בלאָטע.

„וואס פאר א מערקווירדיגע וועלט פאריז איז!“ האב איך מיר געטראכט. „דאכט זיך אזוי פיין אבגעפוצט, פאלירט, שעהן און גלענצענד פון דרויסען, און דאָך, אינוועניג, וויא געמיין און פערדארבען! זייא האבען רעכט געהאט, ווען זייא האבען בעהויפטעט, אז דיא פאריזער דאמען, איינע וויא דיא אנדערע, זיינען אויס־געלאסען. איך האב שוין גענוג געזעהען, אום מיך צו איבערציינגען דא־ריעבער...“

וועהרענד דיעזע געדאנקען, האב איך ווייטער געקלערט, אז דאס איז, אין אלגעמיינעם, א מיאוסע וועלט.

ווירקליך, נאך אלעמען, בין איך א פראנצויז, און פאריז איז דער מיטעלפונקט פון מיין פאלק, פון מיין נאציאן און פון מיין שטאלץ. און דיעזעס פאריז, דיא בלומע פון דער געזעלשאפט, איז אזוי אבשייליך און געמיין.

וויא איהר קענט זיך מערקען פון דעם וואס איך האב אייך ביז יעטצט דער־צעהלט, בין איך אפילו נים קיין גרויסער מאראליסט מיט זיידענע זאקען. איך טראג זאגאר זיידענע זאקען, אבער אין מאראל פעהלט מיר זעהר פיעל, וויא עס איז דער פאל מיט פיעלע אנדערע פון מיין קלאסע. אבער דאך, בין איך א מאן, דער קעניג פון דער שעפפונג; א מאן, וואס האט שטודירט פילאזאפיע, זיך איינגעקוקט אין מאנכע געהיימניסע דער נאטור, און איך וויים גאנץ גוט, אז אויסגעלאסענהייט, איז נים צום ריהמען.

דאן, האב איך מיר געטראכט, אז איך קען דאך נים אייביג פערבלייבען א בחור; איך וועל אויך חתונה האבען, און נאך נעהמען פיעללייכט א מיידעל פון פאריז און מוזען מיט איהר לעבען אין פאריז. היינט וואס וועט זיין פון מיין פרוי? אויך אזעלכע וואס איך האב בעגעגענט — א פאריזער דאמע!

„אבשייליך, געמיין און ניעדערטרעכטיג!

איך בין געוואלטיג אייפערזיכטיג געווארען איבער מיין פרוי, וועלכע איך האב נאך גאר נים געקענט.

יעטצט, ווען איך בין שוין אויסגעניכטערט, און מיין ערפאהרונג האט מיך עפעס אויסגעלערענט, בליק איך צוריק מיט א שוידער צו מיינע דאמאליגע גע־דאנקען.

הערט נאר אויס: איך האב געוואלט האבען א געליעבטע; א שעהנע, ליעבענסווירדיגע און אנציהענדע פרוי — נים מיין פרוי, זאנדערן יענעס'ס פרוי; זיא אוועק נעהמען פון איהר מאן פיר מיר. דאס איז געווען גאנץ עהרליך און שעהן. דאגעגען וויעדער, האב איך געוואלט האבען איין עהרליכע און אנשטענדיגע פרוי, וועלכע זאל קיינע געליעבטע בעזיטצען.

וויא געפעלט אייך אלזא אזא מאן? זיינען אויך אנדערע מענער אזוי?

איבערהויפט, האט מיך שטארק פערדראסען, ווארום אין מיין טאטע'ס הויז קומען אריין אזעלכע פרויענצימער. איך האב, וויא עס שיינט, געוואלט האבען איין עהרליכע משפחה, אבער דיא גאנצע וועלט האט געמענט זיין פערדארבען, אום מיט דיעזער פערדארבענהייט מיר צו פערשאפען פערגניגען.

איך האב אָנגעפאַנגען מיר איבערדענקען יעדע פרוי וואס איך האב געזעהען און בעגעגענט. איך בין געווען פעסט איבערצייגט, פון זייער פרייהייט, מונטערקייט, געלעכטער און אלגעמיינע בענעהמונג, אז מוטער, טאָכטער, שנור און שווינגער־מוטער — אלעס, אלעס האט זיך געדרעהט ארום איין ראָד פון פערדאָרבענהייט, און אין געהיים אָדער אין דער עפענטליכקייט, האט יעדע איינע בעטראָגען איהר מאַן.

רעדענדיג מיט פעליקס'ן איבער דיעזער ארט געזעלשאפט וואס איך האב בעגעגענט, האט ער מיר געזאגט, אז איבעראל, ניט נאָר בייא מיין מאַנטע, קומען דיעזעלבע פערזאָנען מיט דיעזעלבע איינגענשאפטען.

ער האט אַזאַ אַוועק גענומען דעם רעסט געדאנק פון מיר, ווען איך האב געקלערט, אז פיעלייכט האב איך נאָך ניט אלעס געזעהען, און נאָר בייא מיין מאַנטע ערשיינען אזעלכע צוויפעלהאפטע כאראקטערע.

„עס זיינען פערהאַנדען,“ האט פעליקס געזאגט, „מאַנכע פרויען, דאס הייסט, דיא ווירטהינען פון פיינע זאַלאָנס, וואס זיינען ניט גאנץ צופריעדען פון דיא צו פרעהליכע דאמען. דאס איז דערפאַר, ווייל זייא ווילען ניט זייערע טעכטער, זיהן, אָדער מענער זאָלען זיך פון זייא עפּעס אָבלערנען. אָבער עס איז אוממעגליך זייא זאָלען זיך גראָב בענעהמען געגען דיא פרעהליכע נקבות און זייא זאגען, זייא זאָלען ניט קומען. ווען זייא זאָלען עס וואגען צו טהון, דאן וואָלטען זייא ארויס גערופען דיא גרעסטע שנאה געגען זיך און יעדער וואָלט פון זייא געלאַכט.“

מיינע ערשטע מאָראַלישע געפיהלע, זיינען אונטערדריקט געווארען בייא וואונדער און אלעס וואס עס איז מיר איבערגעבליעבען, איז געווען דיא ברענענדע תאוות אויך אנטהייל צו נעהמען אין דיעזע פערגניגענס.

איך האב געוואָהנט אין א פּאאר צימערן פון דער לאַפּיט שטראַסע. פּ׳ער טענ דורכאנאנד, האב איך ניט געקענט ערוואכען, אָהנע צו דענקען פאר׳ן עפענען דיא אויגען און נאָך דעם, איבער בערטהע׳ן און לואיז׳ן.

מיין בעשטענדיגעס טראַכטען איבער זייערע געזיכטער, קערפּערס און פאָר־שטעלונגען, האט מיך געפיהרט דערצו, וואס איך האב ניט געקענט וויסען געגוי וועלכע מיר געפעלט אמבעסטען.

איבריגענס זיינען זייא ביידע געווען געגוג שעהן, און פאר מיר איז עס געווען גאנץ גלייך, וועלכע עס זאָל זיין, אבי צו האבען א געליעבטע.

נאכדענקענדיג בין איך אָבער געקומען צום בעשלוס, אז בערטהע איז ניט צום פערגעבען, זיא האט א געליעבטען, פעליקס׳ן. איך האב געהערט פון א פּאאר

לייטע, אין יענעם ערשטען אבענד, אז פעליקס איז פאָזיטיוו איהר געליעבטער, און וואס פאר איין אינטערעסע האבען זייא דען געהאט צו זאגען א ליגען. מסתמא אז מען קלינגט, איז א יום־טוב. אונפאַרטייאישע מענשען וועלען דאָך ניט ארויס ברענגען קיין שלעכטען נאמען איבער איין אנשטענדיגע פרוי!

דאס האט מיך ניט בעקימערט; אין געגענטהייל, דאס האט מיך געפרייט, ווייל איך האב אין דעם געזעהן דיא זיכערע מעגליכקייט, אויך צו קריעגען א גע־ליעבטען. פעליקס איז ניט געווען אזא שעהנער וויא איך, און ווען ער האט געקענט געפינען א געליעבטע, וועל איך געוויס טרעפען.

ליעגענדיג אין בעט, אונטער דער ווארעמער און ווייכער דעק, האב איך מיר פאָרגעשטעלט א שעהנע דאמע אין איהר נאקעטקייט, און אזוי טרוימענדיג, אין א גליקליכער נאכלעסיגקייט, האב איך געקענט פערברענגען שטונדען־לאנג.

דיא פאָרשטעלונגען פון דיא דאמען, זיינען ניט געווען בעשטימט. היינט האב איך מיר פאָרגעשטעלט איינע, מאָרגען איין אנדערע און שפעטער א דריטע. איך האב מיר ניט געוואָלט אָבקלייבען גראדע דיעזע אָדער יענע אליין פיר אימער. איך האב מיר געוואָלט לאָזען פלאַטץ צום וועהלען, וועלכע עס וועט מיר אםבעסטען געפעלען.

בערטהע און לואיז, האבען אונטערדעסען זיך מיר מעהר פאָרגעשטעלט וויא אנדערע, וואהרשיינליך, ווייל איך בין מיט זייא בעסער בעקאנט געוואָרען און זייא זיינען אויך געווען דיא שענסטע. איינע פון זייא, סאיז־וועלכע, וואָלט איך אקצעפּירט.

ענדליך בין איך געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דיא צייט איז געקומען, ווען איך מוז וועהלען, ווייל עס לאָזט זיך ניט ווארטען. און דיעזע וואס איך וועל מיר אויסוועהלען, זאָל בלייבען דער ציעל פון מיינע שטרעבונגען.

ווען איך בין אריין געקומען צום ערשטען מאל אין צימער פון דער בילדער־גאַלערעע, בין איך געווען ערשטוינט פון דער גרויסער מאסע מענשען וואס איך האב דאָרט געטראָפען.

„צום טייפעל!“ האט פעליקס געמורמעלט, „מיר זיינען שוין געקומען אביסעל צו שפעט. עס איז געפאַקט, און מיר וועלען זיך קענען קוים דורכשטופען.“

עס איז געווען א פערשיעדענעס און פערמישטעס פובליקום: קינסטלער, רייכע מענער און גלאַט געזעלשאַפטס־פערזאָנען. צווישען דיא אבגעטראגענע פאַלטאָס און עלטערע איבער־דעק, האט מען אויך געקענט זעהן דיא טהייערסטע

קליידער פון דער לעטצטער מאָדע, און דאמען אין זייד, קאשעמיר, פערלען, דיאמאנטען, גאָלד און בריליאנטען.

דיא פאמיליאריטעט פון דיא פרויען, זייער פרייער אויפטריט און זייערע מונטערע געלעכטערס, האבען מיך אונגעהייער געפרייט. זייא זיינען געגאנגען פון בילד צו בילד, געלאכט, געפלוידערט און געשפרונגען וויא יונגע ציגען.

פעליקס האט מיר פון ווייטען געצייגט א דאמע און זיא בעצייכענט אלס דיא גרעפין ד'א...; זיא איז געגאנגען מיט איבשע צווייא טעכטער, איינע פון א יאָהר זעכצעהן, און דיא אנדערע פון א יאָהר אכטצעהן. אלע דרייא האבען אויסגעזעהען זעהר שעהן, און דיא מוטער האט ניט אויסגעקוקט פיעל עלטער אלס דיא טעכטער. מיר איז פאָרגעקומען, אז זייא וואָלטען געווען א פראכטפאָלער מאָדעל פיר א קינסטלער־מאלער, איבערהויפט, ווען זייא זאָלען געמאלען ווערען נאטירליך, אָהן דיא קליידער.

פעליקס איז אריין אין דיא צימערן, לינקס, וואו גרויסע קאָרידאָרען האבען זיך געצוויגען, און וואו דיא מאסע מענשען איז ניט געווען אזוי גרויס. א ווייסעס ליכט איז ארונטער געפאלען פון דיא גלעזערנע סטעליעס, און קאָלירטע שטראהלען האבען זיך דורכגעבראָכען פון דיא לאנגע פאָראענגען; אָבער דער פיינער שטויב וואס איז פערגורזאכט געוואָרען פון דיא טויזענדער בעוועגענדע פיס, האט זיך אויך אָבגעשפיעגעלט אין דיעזע שטראהלען, וויא א דינער ווייסער רויך.

איך האב בעמערקט, אז דיא פרויען האבען געמוזט זיין זעהר שעהן אום בייצושטעהען דיא שטארקע ליכט, וואס האט איינגעדרונגען טיעף אין דיא געזיכטער און דערצעהלט ווער עס איז שטארקער און ווער עס איז שוואכער גע־פודערט.

ווען אזא ליכט וואָלט געמאכט געוואָרען אין איין אנדערן זאלאָן, וואָלטען זיך פיעלע דאמען בעליידיגט און בעהויפטעט, אז מען טהוט עס מיט דער אבזיכט אום צו שטודירען זייערע געזיכטער. דאָ וויעדער, האט מען ניט געקענט האבען אזא פערדאכט, ווייל יעדער האט געוואוסט, אז מען מיינט נאָר בעסער צו בעלייכטען דיא פערשיעדענע בילדער.

עס האט אָנגעפאנגען צו ווערען זעהר הייס. פליכעוואטע הערען, האלטענדיג זייערע הוטען אין דיא הענד, זיינען ארום געגאנגען בלאָזענדיג און פאָכענדיג; מאנכע האבען זיך געווישט דעם שוויס פון דיא געזיכטער, נאָר פיעלע דאמען האבען זיך מורא געהאט דאס צו ערלויבען, ווייל עס וואָלט געמאכט א תל פון זייער געפודערטע הויט.

„זעה נאר זעה!“ האט פעליקס אויסגעשריען, „אט זיינען זייא דארט!“

איך האב אויפגעהויבען מיינע אויגען צו זעהען וואס ער ווייזט מיר, און איך האב אנפאנגס ערבליקט א גרויסע מאסע דאמען, פון פערשידענע עלטערס: יונג, אלט, מיטעל־יעהריג; שעהן, מיאוס און מיטעלמעסיג. אבער אלע זיינען געווען גע־קליידעט אין דיא קליידער פון דער לעטצטער מאדע.

עפעס האט זיך מיר געדאכט, אז צווייא דאמען איבערהויפט, געהענדיג צוזאמען, האבען בעדארפט צוציהען מיין גרעסטע אויפמערקזאמקייט; אבער איך האב מעהר ניט געזעהען וויא זייער רוקען מיט לאנגע און דיקע צעפ נאכהענגענדיג, און דאן זיינען זייא פערשוואונדען געווארען.

פעליקס האט דערווייל אוועק געקוקט אין איין אנדערע זייט, און אויסזעהענדיג צו פערגעסען אז זיך אינטערעסירען מיט עפעס א קונסט־בילד, האט ער זיך גע־דרעהט פארווערטס.

איך בין נאכגעגאנגען און ניט געשפראכען א ווארט.

ענדליך האבען מיר זיך בעגעגענט מיט דיא דאמען.

זייא זיינען עס געווען!

„אך!“ האט פעליקס אויסגעשריען, „וואס פאר א גליקליכע בעגעגנונג!“

דאן האט ער זיך טיעף פערניינט.

דיא דאמען האבען זיך אויך פערניינט און געשמייכעלט.

מאדאם נעיזשאן, דאס הייסט, לואיז, האט אויפגעהויבען איהרע שווארצע אויגען צו מיר, און מיר צוגעווארפען אזא קאלטען בליק, אז עס האט מיך גע־שוידערט.

מאדאם נאשראד וויעדער, האט נאך אימער אויסגעזעהען פריינדליך.

אבער מאדאם נעיזשאן'ס בליק, איז פאר מיר געווען וויא א דונער־שלאג; אין איהרע אויגען איז געלעגען א וועלט מיט ליעבליכקייט און דאך עפעס ניפטיגעס און בייזעס.

„וואס האט זיא צו מיר? וואס האב איך איהר געטהאן?“ האב איך מיך געפרעגט. „בין איך ווירקליך אזא שלים־מזל וואס אלע שעהנע דאמען מוזען מיך פעראכטען?“

זיא האט געטראגען אויף איהר קאפ א קליינעם הוט פון געלבען סאטין בע־פוצט מיט גרינע צווייגלעך און ווייסע קייקעלעך. איהר קלייד, גאנץ איינפאך און גוט געפאסט. איז געווען פון דונקלער ברוינער זייד בעדעקט מיט שטרוי־קאליר

סאמין, — דאס אלעס, אָבוואָהל איינפאך, איז געוועזן פול געשמאק און עס האט איהר בעסער געפּאסט וויא אירגענד וועלכעס אנדערעס קלייד אין דער וועלט.

אָבער, איבער דיזע איינצעלהייטען, האב איך ערשט שפּעטער געדענקט; פון דעם ערשטען בליק איז לואיז פאר מיר ערשיענען וויא א געטטין, וואס פאלט ארונטער פון א גאָלדענעם וואָלקען און ווערט נאכהער איינגעהילט אין שטראהלען פון רעגענבויגען קאָליר.

וויא מיך האט דאס געפּרעסטעט און געדריקט ביים הארצען!

פעליקס האט דערווייל אָנגעפאנגען צו פּלוידערן.

„שוין אלעס געזעהען?" האט בערטהע געפרעגט.

„עס איז נישטאָ וואס צו זעהען," האט פעליקס געזאגט, „קיין נייעס; עס איז דיזעלבע בילדער פון פאריאָהרען און פון פאר צווייא יאָהרען. אלטע! אלטע אלט!"

„דומהייטען!" האט בערטהע פּראָטעסטירט, „קונסט בלייבט קונסט, און קונסט קען קיינמאל ניט אלט ווערען."

דערבייא האט זיא זיך אומגעווענדעט און צייגענדיג אויף א בילד האט זיא געזאגט:

„זעה נאָר, ווירקליך, דיזעס מייסטערווערק. לואיז האט עס אויסגעפונען. דאס קלייד איז דיא פאָלקאָמענהייט אליין! עס איז עהנליך צום קלייד וואס מאדאם ראָשעטייל האט לעטצטענס געטראגען ביים באלל אין עליזעע"

„יא, יא," האט לואיז געמורמעלט. „עס איז איין עהנליכעס קלייד, אָבער דיא פאלדען אין פראָנט, זייגען דאָ דאפּעל, און זעהט נאָר וויא קונסטפאָל דער מאלער האט אלעס ארויס געבראכט."

זייא האבען זיך נאך אמאל גוט צוגעקוקט צום בילד. עס האט פאָרגע־שטעלט א דאמע אין איהר צימער, שטעהענדיג אין פראָנט פון א פייער־פּלאַטץ אָדער אויווען, און לעזענדיג א בריעף. לויט נאך מיינער אנזיכט, האב איך ניט געפונען קיין גרויסע קונסט אין דיזען בילד, אָבער איך האב דענגאך מקנא געווען דעם מאלער, וואס ער איז אזוי גליקליך, ווען לואיז'עס שעהנע ליפּען קענען איהם ריהמען.

„און וואו איז ער?" האט בערטהע פּלוצלינג געפרעגט. „ער האלט אונז אין איין פערלירען בייא יעדע 10 שריט. ער איז שוין ווידער, ערגיץ צוריק גע־בליעבען."

זיא האט געשפּראָכען איבער איהר מאן.

„נאָשראַד שטעהט דאָרט נעגענאיבער,“ האט פעליקס געענטפערט רוהיג, ועהענדיג דערוויי̆ל יעדען איינעם. „זעהט, ער שטעהט און בעטראַכט דאס בילד וויא קריסטוס איז אויסגעשלאגען אויף א דעמבענעם צלם.“

ווערהענד דעם, האט זיך נאָשראַד אבגעווענדעט און מיט דיא הענד אויף זיין רוקען, האט ער אָנגעפאַנגען צו שפאַצירען וויטער, בליקענדיג גלייכגילטיג אויף דיא בילדער.

ווען ער האט אונז ערבליקט, איז ער צוגעקומען, אונז געררייכט דיא הענד, און געזאגט גאַנץ מונטער:

„האט איהר בעמערקט? דאָרט, אויף יענעם בילד, איז אָבגעמאָלען קריסטום, און דער מאָלער האט איהם געגעבען זעהר א פּרוסטע און רעליגיעזע מיענע.“

דיא דאמען, וויא עס שיינט, האבען זיך פיעל מעהר פעראינטערעסירט מיט בילדער פון פרויען מיט שעהנע קליידער, אלס מיט קריסטוס׳ן. זיא האבען ניט געוואָלט אויפהערען אונזער געשפרעך און געגאנגען פאָראויס. מיר און נאָשראַד, זיינען נאכגעגאנגען.

דיא געגענוואַרט פון א מאן פון דיא דאמען, האט אונז שוין געגעבען דאס פאָלקאָמענע רעכט זייא צו בעגלייטען.

מיר האבען געשפראָכען פון מאַנסיע געיזשאָן, און פעליקס האט בעהויפּטעט, דאס ער וועט געוויס קומען, ווען ער זאָל נאָר פערטיג ווערען מיט זיין פּאָליטישער ארבייט, וויל ער מוז אָנצייגען וואס דיא רעגיערונג מאַכט מיט געוויסע וויכטיגע פראַגען.

נאָשראַד האט דאן אָנגעפאנגען צו ווערען אונגעהייער פריינדליך צו מיר און מיך געפרעגט אונצעהליגע פראַגען.

פעליקס האט געשמייכעלט און מיך עטליכע מאל געצויגען ביים ארבעל; איך האב אָבער ניט פערשטאַנען וואס פעליקס מיינט דערמיט.

אונטערדעסען האט פעליקס געזעהן, אז מיר ביידע זיינען שטאַרק פערטיעפט אין געשפרעך, און זיך בעריענענדיג מיט דיעזער געלעגענהייט, איז ער אוועק פון נעבען אונז און שפּאַצירט מיט דיא דאמען.

איך האב נאַטירליך אויפגעפאסט צו הערען וואס נאָשראַד רעדט צו מיר, אָבער איך האב מיך אויך אונטערגעהערט צו דעם געשפרעך אין פראָנט.

„דאן געהט איהר אין וואַריעטע־טהעאַטער היינטע אבענד?“ האט מאַדאַם געיזשאָן געזאגט.

„יא, איך האב גענומען א לאָזשע,“ האט בערטהע געענטפערט. „זייא זאגען, אז מען שפּיעלט א מערקווירדיגע פּיעסע... איך וועל דיך מיטנעהמען, לואיז. קום ווירקליך; איך מיין גאנץ ערנסט.“

דאן ווייטער:

„מיר זיינען שוין באלד צו ענדע פון סעזאָן. דיעזע ערעפנונג פון דיא זאלאָנע, איז שוין דאס לעטצטע וואס קען זיין.“

„אָבער דוא פערגעסט גאר אַן דיא רייסעס, (פערד־לויפעריא)“.

„יא, ווירקליך, איך האב פערגעסען! איך וועל בעזוכען דיא רייסעס אין מאזאָן־לאַפיט. מען האט מיר געזאגט, אז עס איז זעהר שעהן דאָרט.“

וועהרענד דיעזער גאנצער צייט, האט גאָשראָד צו מיר אלץ געשפּראָכען איבער לע באָקעט, און מיר דערצעהלט, גלייך וויא איך וואָלט דאָרט זיין א פרעמדער, אז עס איז א הערליכער פּלאטץ, און מיין פאטער, מיט זיין פלייס, האט נאך פערדאָפּעלט דעם פּרייז פון דעם גרונד־איינענטהום. איך האב פערשטאנען, אז גאָשראָד איז א גרויסער שמייכלער.

אָבער איך האב איהם ניט געקענט אויסהערען; פאר מיר האט נאָר עקזיסטירט לואיז, וועלכע האט מיך אויפגעקאָכט בייא יעדען טאָן פון איהר שטימע.

איהר וויסער האלז, אונטער איהרע שווארצע לאָקען, איז געווען אזוי צארט וויא פון א קינד. אין אלגעמיינעם אָבער, האט זיא אין זיך געהאט דעם שריט וויא פון א מאן, וועלכעס האט מיך אביסעל בעאונרוהיגט.

דאן האט זיא זיך א פּאאר מאל אומגעווענדעט און מיר צוגעוואָרפען איהר דורכדרינגענדען בליק. איך בין נאכגעגאנגען וויא א נאכטוואנדלער.

איך קען ניט בעשטימט וויסען וויפיעל שטונדען עס האט געדויערט זייא נאכצוגעהען. דערצו בין איך נאך געווען האלב פערמאטערט פון גאָשראָד'ס פּלוידערייען און געבלענדעט פון דיא לאנגע רייהען מאלעריא בעלייכטעט פון דיא שטארקע שטראהלען.

איך עראינער מיך בלויז, אז אונגעפעהר צו ענדע, האב איך געשפּירט, אז עס קריצט מיר צווישען דיא צייהען דער שטויב וואס איך האב איינגעאטהעמט. איך בין געווען שרעקליך מיעד, נאָר דיא דאַמען זיינען געווען פריש ביז צו ענדע.

אום זעקס אוהר, האט מיך פעליקס אוועק גענומען עסען.

„איך דאנק דיר,“ האט ער צו מיר פּלוצלינג געזאגט.

„וואָס איז נייעס? ווארום?“ האב איך געפרעגט גאנץ ערשטוינט.

„אה, דערפאר," האט ער געזאגט שמייכלענדיג, „ווייל דוא האסט ניט פריא־בירט צו ערקלערען ליעבע צו מאדאם גאָשראָד עס שיינט אלזאָ, אז דיר געפעלט דיא ברונעטקע."

מיט מיין בעסטען ווילען, האב איך מיך ניט געקענט צוריק האלטען פון רויט ווערען.

ער האט דאן געזאגט אין א פערטרויענדען טאָן:

„מיך קימער, ניט דיינע געהיימניסע. אין געגענטהייל, דוא האסט וואהר־שיינליך גוט בעמערקט, אז איך שטעה גאנץ פון וויטען. איך גלויב, אז יעדער מענש מוז זעלבסט דורכמאכען זיין לעהר־צייט אין לעבען."

ער האט שוין מעהר ניט געלאכט, וויא זיין טבע איז געוועזען. ער איז געוועזען ערנסט און פריינדליך.

גיבט עס אירגענד א צווייפעל, אז איך בין אויף׳ן ריכטיגען וועג?

פאסענדיג מוטה, האב איך געפרעגט:

„דאן דענקסטו, אז זיא קען מיך ליעבען?"

„איך!" האט ער געענטפערט, „איך וויס גאר ניט! אבסאלוט גאר ניט. נור וויא דוא פערשטעהסט; וויא דיר געפעלט. דוא וועסט שוין זעהען וואס עס וועט ווערען."

עפעס האט זיך מיר אפילו געדאכט, אז איך האב בעמערקט א קאָמישען שמייכעלע אויף זיינע ליפען, אָבער איך האב מיר דערפון גאר ניט געמאכט.

איך האב גלויז געשפירט, אז איך בין אויף׳ן ריכטיגען וועג, און יעדער צווייפעל איז פערשוואונדען.

פעליקס האט דאן פאָרטגעזעטצט זיין געשפרעך אין דעם געוועהנליכען טאָן און בעמערקט:

„עס וועט מיך ניט וואונדערן, דאס גאָשראָד אליין זאָל וועלען דוא זאָלסט דיך פערליעבען אין זיין ווייב."

איך האב אויף איהם אויסגעגלאָצט מיינע אויגען.

„אה!" האט ער ווייטער געזאגט, „דוא קענסט איהם גאר ניט, און דוא פערשטעהסט אויך ניט ווארום ער איז אזוי פריינדליך צו דיר. זיין אָנקעלים איינפלוס אין דיין דיסטריקט, פאנגט אן אלץ מעהר שוואכער צו ווערען. נאטירליך! אונטער זאָלכע אומשטענדען, וואָלסטו איהם זעהר צונוץ געקומען. דוא וואָלסט געקענט ווירקען איבער דיין פאטער, און דיין פאטער וואָלט שוין דאס איבריגע.

געטהאָן... צום טייפעל! וויא דוא קוקסט מיך אָן! איך האב געמיינט, אז דוא פערשטעהסט שוין אלעס, אויף וויא וויים דוא וואלסט איהם געקענט העלפען. מיך האט ער שוין קראנק געמאכט."

„אָבער דאס איז דאָך אבשייליך!" האב איך אויסגעשריען.

„ווארום אבשייליך?" האט ער געפרעגט מיט אזא קאלטבלוטיגקייט, אז איך האב גאר ניט געקענט אויסגעפינען אויב ער שפאסט. „ווען א פרוי מוז שוין יא האבען פריינדע אָדער געליעבטע, דאן איז גאנץ גוט, ווען דיעזע פריינדע קענען עפעס גוטצען ברענגען דעם מאן."

ווען מיר האבען זיך אויפגעהויבען פון דעם טיש, האט פעליקס געשפראָכען איבער געהע בעזוכען דאס וואריעטע־טהעאטער.

איך האב געזעהן דיא פיעסע נאך מיט צווייא אבענדע פריהער, און אָבוואָהל דאס האט מיך ניט אינטערעסירט, האב איך דעננאך בעהויפטעט, אז איך וויל זעהר מיטגעהען זעהען וואס דאס איז.

עס איז געווען א גרויסארטיגער אבענד! דיא דאמען אין זעהר לאָזשע, זיינען אויסגעקומען אקוראט געבען אונז. אומוועגענדיג מיין קאָפּ, האב איך געקענט זעהען דאס גאנצע געזיכט פון לואיז'ן, וויא זיא האט אויסגעדריקט איהר פערגניגען, הערענדיג דיא וויטצען פון דיא אקטיאָרען. מיט צווייא אבענדע פריהער, האט מען בעדארפט דינגען א פּאאר סאָלדאטען מיך צו קיצלען בייא דיעזע וויטצען, נאָר יעטצט, האב איך זייא געפונען פאר זעהר גוט.

געוויס האט עס געמוזט אזוי זיין, כל־זמן זייא האבען אונטערהאלטען לואיז'ן.

לואיז האט געלאכט אזוי הויך, אז איך האב עטליכע מאל געוואָלט אויס־שפּרעכען איבער איהר א מיינונג, אז זיא איז א פּאָלקאָמענע אויסגעלאסענע, לויט נאך דעם געלעכטער. אָבער איך האב מיך שוין געשפּירט צו פיעל צוגעצויגען צו איהר, אום איך זאָל מיר אויף אזוי פיעל ערלויבען צו בעשולדיגען דיעזע, וועלכע איך פערגעטער.

ווען אונזערע אויגען האבען זיך בעגעגענט, וועהרענד זיא האט געהאלטען אין לאַכען, האט זיא איהר בליק ניט אָבגעווענדעט פון מיר. איהרע אויגען זיינען געווען דאמאלס שטארק געעפענט, גלענצענדיג און פול מיט עפעס אזוי פיעל לעבען, ליעבע און גענוס, אז איך האב געשפּירט דעם ציטער פון פערגניגען.

איך האב מיר געטראכט, אז דיעזע דרייא שטונדען וואס איך האב פער־

בראכט אין איהר געזעלשאפט, האבען שוין פאזיטיוו בעדארפט מיך נעהנמער ברענגען צו מיין ציעל.

צווישען דיא אקטען, זיינען מיר געגאנגען ווינשען „גוטען אבענד" און זיך פערנייגט פאר דיא דאמען. דיא לאזשע איז געווען דונקעל, איך האב גאר ניט געזעהען. אבער איך האב געפיהלט לואיז'ן נעבען מיר. א בעוועגונג פון איהר קערפער, האט אויסגעשפרייט איהר בריימעס קלייד און דאס האט בעדעקט מיינע קניען. איך האב דאמאלס געשפירט גלייך וויא איך וואלט אריין געקראכען אין א ווארעמער וואנע, און א זיסער געגוס וואלט זיך צוגאסען איבער אלע מיינע גליעדער.

3.

צעהן טעג זיינען פאראיבער. פעליקס איז פערשוואונדען געווארען, גלייך וויא דיא ערד וואלט איהם איינגעשלונגען. אהן איהם בין איך געווען הילפלאז, און איך האב ניט געפונען קיין איינציגע אורזאכע מיך צו דערנעהנטערן צו מאדאם גייזשאן.

אבער אהן איהר קען איך ניט זיין: איך מוז ווענינגסטענס צו טהון האבען מיט עפעס וואס איז איהר נוגע: צו דיעזען צוועק האב איך געקויפט 5 אדער 6 צייטונגען יעדע טאג, וואו איך האב געלעזען ארטיקלען איבער איהר מאן'ס פאליטישע טהעטיגקייט.

ער האט אנטהייל גענומען אין זעהר א וויכטיגער דעבאטע און האט אבגעהאלטען א רעדע, וועלכע האט ארויס גערופען א גרויסען אויפרוהר.

צו איין אנדערער צייט, וואלט מיך זיין רעדע גענודעט אויף'ן הארצען; יעטצט אבער האט עס מיך שטארק פעראינטערעסירט. מיר האט זיך געדאכט, אז צווישען יעדער פראזע, זעה איך לואיז'עס שווארצע צעפ און ווייסען האלז.

איך בין נאך אזוי ווייט געגאנגען, דאס איך האב געפיהרט א געשפרעך מיט איין אונבעקאנטען הערר איבער מאנסיע גייזשאן און איך האב איהם זעהר ווארעם פערטהיידיגט.

דא האבען אנגעפאנגען צו קומען ניכטיגע אנגריפע, איבער מאנסיע גייזשאן, אין דיא צייטונגען, און דאס האט מיך זעהר געערגערט.

איך האב אנפאנגס ניט געקענט בעגרייפען וואס פאר א געפיהל דאס איז; דאכט זיך אין גאנצענטהייל, מיך האט גאר בעדארפט פרייען וואס גייזשאן איז ניט

נושא חן בייא דער וועלט, ווייל דאס וואָלט מיך פיעללייכט געבראכט נעהנטער צו מיין ציעל, דאס הייסט, לואיז זאָל אנערקענען מיין טאלענט, און מיך שנעלער ליעבען. אָבער דיא וואהרהייט איז, אז איך בין א מענש וואס קען אימער שעטצען יענעם׳ס ווערטה.

עס איז אמת, מאָנסיע נעיזשאָן איז א דומקאָפּ, און ווען ניט לואיז, דאן וואָלט פון איהם גאר ניט געוואָרען. נאָר דיא טהאטזאכע, אז זיא, לואיז, איז זיין בעד־שיטצערין און איהם איז געלונגען צו בעזיטצען אזא שאָטץ, האט בייא מיר ארויס גערופען רעספּעקט.

וועהרענד דיא צעהן טעג פון אונגעדולד און ארום וואנדערן וויא א פעררוקטער איבער דיא גאסען, האב איך פינף אָדער זעקס מאל בעזוכט מיין טאנטע, מיט דער אבזיכט צו האבען דיא געלעגענהייט, דאָרט צו טרעפען לואיז׳ן.

אין דערזעלבער צייט האב איך מיך אביסעל צוקריעגט מיט מיין טאנטע בייא דעם לעטצטען וויזיט, און איך האב געמיינט, אז איך וועל זיא שוין מעהר ניט קענען בעזוכען. דיא אורזאכע דערפון איז פאָלגענדע: זיא האט זיך איינגעבילדעט, אז איך מוז קריעגען א דיפּלאָמאטישע שטעלע דורך מאָנסיע נעיזשאָן׳ס איינפלוס. זיא האט גערעכענט, אז דאס וועט מיך זעהר גליקליך מאכען, און זיא איז געווען אויסעראָרענטליך ערשטוינט, ווען איך האב מיך דערפון ענטזאגט.

אלס אורזאכע דאפיר, האב איך אָנגעגעבען, אז מיינע פּאָליטישע מיינונגען זיינען גראדע געגען דיעזער פּארטייא.

„דומהייטען!“ האט זיא אויסגעשריען שטארק בעליידיגט. „אין א דיפּלאָ־מאט ליעגט ניט קיין פּאָליטישע מיינונג אָדער א פּאָליטישע איבערציינונג. ער איז וויא א ווינט־מיהל: ווען דער ווינט בלאָזט פון נאָרד, געהען דיא רעדער פון דיעזער זייט, ווען ער בלאָזט פון זיד, געהען זייא פון דער אנדערער זייט. דוא ווערסט מיר דאָך ניט איינרעדען, אז דוא ביסט מיט דיעזען סוד ניט פערטרויעט!“

זיא האט געהאט רעכט, איך האב עס געוואוסט, אָבער עס איז מיר דאָך אונמעגליך געווען צו אקצעפּטירען אזא פּאָסטען.

איך האב ניט געקענט אָננעהמען אזא אָמט, וואס וואָלט מיך ארויס געפיהרט פון פּאריז, אום ניט צו זעהען לואיז׳ן.

„דוא ביסט נאָך א אינגעל!“ האט מיין טאנטע געזאגט רעכט בעז ווערענדיג. „ווען עס האנדעלט זיך אום דיפּלאָמאטיע, ווערסט זעהען א רעפּובליקאנער פער־טרעטען דיא מאָנארכיע, א מאָנארכיסט פערטרעטען דיא רעפּובליק און קיינער פרעגט ניט קיין קשיות.“

„אָנער איך קען ניט,“ האב איך געשטאמעלט. „פיעללייכט שפעטער. ווען איך וועל עלטער ווערע, וועל איך אזוי האנדלען, פארלויפיג איז עס מיר אונמעגליך.“

„דוא ביסט א דומקאפ!“ האט זיא אויסגעשריען ערבימערט. „דוא האסט פון מיר געמאכט א נאר. איך האב שוין גערעדט מיט מאנסיע געזשאן דאריעבער, און יעטצט...“

מיט מיין בעסטען ווילען, האב איך געוואלט געפעלען ווערען מיין טאנטע, וועלכע האט געזוכט מיין טובה. אָבער איך האב ניט געקענט פועל'ן ביי מיר צו פערלאָזען לואיזן, דערפאר ווייל זיא וויל פאר מיר אויסווירקען א פאָסטען.

איהר מענט פון מיר לאכע' וויפיעל איהר ווילט, איך וועל דערפון ניט וויסען, ווייל איך שטעה ניט דערביי. אָבער דיא וואהרהייט איז, אז איך האב מיר פאָרגעשטעלט אזעלכע זאכען, וואס נאָר א קראנקע פאנטאזיע קען שאפען.

איך בין געווע' ביי מיר פאלקאָמען איבערציינגט, אז לואיז האט בעמערקט מיין אויפרעגונג ווערענד איהר קלייד האט בעדעקט מיינע קניען; און איך האב דערפון געאורטהייכט, אז מיין געגענווארט איז איהר ניט אונאנגענעהם, נאכדעם זיא האט דאס קלייד באלד ניט צוריק געשלעפט.

איך האב אין דעם געזעהען א תאוה־ערמונטערונג פון איהר זייט, און דאס שטודירענדיג גאנץ גוט, בין איך געקומען צו דער איבערציינגונג, אז דאס איז עפעס מעהר ווי אפילו א קאָקעטקע קען זיך ערלויבען.

דיע'ע זיינע' געווען מיינע אויפריכטיגע געפיהלע, און איך דערצעהל זיא עפענטליך, אלס איין ארט מתודה זיין זיך פאר דער וועלט און פאר מיין געוויסען.

פיעלע מענער, ווען זייא זאָלען נאָר מודה זיין אויף אלע זייערע געפיהלע, וואָלטען זייא אויך געזאגט, אז מענשען און געזעלשאפטען וועקסלען זיך, נאָר דיא פרויען־נאטור בלייבט דיעזעלבע. ווען א פרוי ליעבט, דאן גיבט זיא זיך אליין איבער אָדער זיא לאָזט זיך מען זאל מיט איהר טהון וואס מען וויל.

יא, דיעזע מענער וואָלטען אייך נאך ווייטער דערצעהלט, אז א פרוי אָבוואָהל עס ליעגט ניט אין איהר נאטור צו רעדען מיט'ן מויל און אויסדריקען אין ווערטער איהרע געפיהלע, רעדט אָבער פאר איהר דער גאנצער קערפער, איהרע אויגען, איהר מויל, איהרע בליקען און הענד.

איך מיין דערמיט נאָר צו בעצייכענען דיעזע פרויען, וועלכע זיינען פער־היראטעט, וועלכע ערשיינען אין דער הויבער געזעלשאפט און זייא קענען זיך ניט אזוי לייכט פערראטהען.

איהר וועט אמאל הערען דערצעהלען פון מענער, אז אזעלכע פרויען זיינען זעהר לייכט צו קריעגען, אָבער מען מוז נאָר פערשטעהען וויא צו זייא צו צוקומען, וויא צו מאכען דעם ריכטיגען איינדרוק און שפיעלען דיא ראָלע פון א געדאנקען־לעזער.

איך האב נאָר דאס בעמערקט, אום צו צייגען, אז איך בין ניט געווען אין מינדעסטען צווייפעל, דאס צווישען מיר און לואיז'ן האבען דיא געפיהלע שוין גע־שפּראָכען, אָבוואָהל דיא ליפּען האבען נאך ניט געוואגט ארויס צו ברענגען א וואָרט. נאך מעהר, דאס זיא האט מיך גאנץ גוט פערשטאנען, און נאָר אונזער גוטע ערציהונג פאָרדערט אביסעל מעהר צייט און געדולד ביז מיר זאָלען קענען אויסגיסען אונזערע געפיהלע אין א לעבעדיגער אומארמונג. איהר קלייד אויף מיינע קניען, איז געווען מעהר וויא א דייטליכע אויפפאָרדערונג, און אלעס איז געווען גע־שמאסען פיר א ליעבענדער צוקונפט.

שפּעטער, האב איך אין מיינע מאַרטערענדע געדאנקען, אַננעפּאַנגען צו צווייפלען. סטיימש לואיז, דאס אייסט, מאדאם נעיזשאן, איינע פון דיא שענסטע און איינפלוסרייכסטע פערזאָנען, מיט א גרויסארטיגער ערציהונג, זאָל דאס קענען טהון, איז מיר געוואָרען אונבעגרייפליך. דאס האט מעהר געפּאסט פאר יענע דאַמען, וועלכע קענען פערקויפען זייער ליעבע פאר געלד.

„איך בין א דומקאָפּ! איין אייזעל!" האב איך צו מיר אליין געזאגט.

„דאס קען ניט מעגליך זיין איבער לואיז'ן, ווען זיא זאָל אפילו זיין וויא שטארק פערליעבט אין מיר! זיא איז א פאריזער דאַמע, זיא האט וואהרשיינליך געליעבטע, אָבער צו בעהויפּטען, אז זיא קען געהען אזוי פרעך צום ציעל פון איהר ליעבע, איז מיר אונמעגליך! אָהנע צווייפעל, אז זיא האט בעסערע אויסוועגען וויא אזוי זיא זאָל איהרע הערצענס־געפיהלע ברענגען צור פערווירקליכונג."

נאטירליך, איז מיר גאר ניט איינגעפאלען, אז עס קענען געבען דאַמען, וואס זאָלען זיין פרייא אין זייערע בענעהמונגען, און נאך אלעמען, אנשטענדיג און מאָ־ראליש איך האב געזעהען אין יעדער פּאריזער דאַמע, איינע וואס איז אימשטאנדע בייא אירגענד א געלעגענהייט צו האבען ניט נאָר איין געליעבטען, זאָנדערן אויף מעהרערע. אלעס וואס מיך האט נאָר צוריק געהאלטען איז געווען, דאס איך האב געמאכט איין אונטערשיעד צווישען דיעזע דאַמען; איך האב זייא איינגעטהיילט

אין צוויא קלאסען: איין קלאסע וואס האט קיין ערציהונג גענאָסען, און ווען זיא האט חשק צו א געליעבטען, קוקט זיא ניט אויף צערעמאָניען; דיא צווייטע קלאסע וויעדער, וועלכע פערשטעהט וויא צו אונטערדריקען איהרע געפיהלע, און ווער ניט צייגען דעם מאן קיין ערמונטערונג, ביז ער זעלבסט מאכט עס ניר פאר איהר קלאר און דייטליך.

צייטענווייז וויעדער, איז מיר לואיז פאָרגעקומען גאנץ אונערקלערליך, און זיא פלעגט געגצליך פערשווינדען פון מיין פאנטאזיע. איך האב אין איין צייט גע־צווייפעלט, אויב איך בין געזעסען פינף מינוטען אין דער לאָזשע פון טהעאטער נעבען איהר, און געפיהלט איהר לעבעדיגען און ווארעמען קערפער אזוי נאָהענט צו מיר.

דאן האב איך געשפירט א פערצווייפלונג און טרויער, און איך האב שוין איינמאל געוואָלט צוריק פאָהרען אהיים, נאך לע באָקעט, און זיך אָבשליעסען פאר דאר גאנצער וועלט.

אונטערדעסען האב איך געברענט מיט פערלאנגען זיא צו זעהן און איך האב מיר קיין עצה ניט געקענט געפינען צו ערפיכען מיין וואונש. דאן איז מיר איינגע־פאלען א גליקליכע אידעע: איך זאל אוועק געהען אין דער דעפוטירטען־קאמער; דאָרט וועל איך פיעללייכט הערען מאָנסיע געיזשאָן שפרעכען, און פיעללייכט וועט אויך זיין לואיז דערביי.

איך בין ערשיענען אין ערפאהרען, אז ער דארף ווירקליך אָבהאלטען א רעדע, נאָר ער איז גאר ניט געקומען. מען האט בעהויפטעט, אז וויכטיגע אנגעלעגענ־הייטען האבען איהם צוריק געהאלטען אין סענאט.

אום דאך עפעס בעלוינט צו ווערען פאר מיין פערצווייפלונג, האב איך געהאט דאס גליק צו זעהן מאדאם גאָשראָד אין דער פראָנט רייהע פון דיא גאלעריע זיטצען. צום בעדויערן, איז לואיז ניט געוועזן מיט איהר.

ארויס געהענדיג, האב איך מיך אבזיכטליך בעגעגענט מיט בערטהע'ן. זיא האט מיך זעהר פריינדליך בעגריסט. עס שיינט, אז פעליקס האט מיט איהר געשפראָכען איבער מיר.

„וואס איז דאס?“ האט זיא געפרעגט, „זייט איהר לעטצטענס ניט געוועזן אין פאריז?“

דיעזע פראגע האט מיך געטראָפען וויא א בליטץ. וויא? איך? וועלכער האט דורכגעמאַסטען אלע גאסען פון פאריז, וועלכער האט זיך געציינט איבעראל, זאל נאר יעטצט בעשולדיגט ווערען אין ניט זיין אין פאריז?

איך האב איהר אויף'ן פלאטץ ניט געקענט ענטפערן, און זיא האט בעגריפען מיין פערלעגענהייט.

„איך האב נאר געפרעגט," האט זיא וויטער געזאגט, „וויל מע האט אייך אויף קיין פלאטץ געזעהן. דער לעטצטער אונטערהאלט בייא דעם מיניסטער, איז געווען ערהאבען, און דאן איז געווען א וואונדערבארע אויסשטעללונג פון פערד..."

אזוי וויא איך האב נאך אימער אויסגעזעהן זעהר פערצווייפעלט, האט זיא אנגעפאנגען צו לאכען.

„אלזא," האט זיא פארטגעזעטצט ווערענדיג אוועק געהען, „צום ווידערזעהען ביז מארגען. איך וויל האפען, אז איהר וועט זיך שוין ארויס וויזען."

וויא א דומער קערל האב איך געשאקעלט מיט'ן קאפ „יא", און איך האב מיך געשראקען פיעללייכט וועט זיא נאך אמאל לאכען.

זיא האט זיך אומגעווענדעט און מיר צוגעווארפען א ביטרען בליק.

„קומט, קומט," האט זיא ווידערהאלט גאנץ שטיל און אין א פערטרויליכען טאן, וויא א פריינד וואס האט פארבערייטעט עפעס איין איבערראשונג.

דאן האט זיא געמאכט מיט דער האנד און איז אוועק.

איך האב איהר געוואלט נאכלויפען און זיא אויספרעגען, אבער זיא האט זיך שנעל אבגעווענדעט און איז פערשוואונדען געווארען.

איך בין געבליעבען שטעהען נאכדענקענדיג, און איך האב מיך געשימפפט פאר מיין אונערפאהרענהייט.

איך בין געווען נאטירליך בערייט צו געהען אפילו צום טייפעל, אבי איך זאל קענען זעהען לואיז'ן. אבער וואו איז דער טייפעל? וואוהין זאל איך געהען?

„יא," האב איך מיר געטראכט, „דאס איז געווען א בעשטעלונג; פאזיטיוו אזוי, אבער וואס זאל איך בעגרייפען דארונטער? האט לואיז שוין מיט איהר געשפראכען? האט איהר לואיז פיעללייכט פערטרויעט, וויא דער שטענער איז צווישען פרויען, דיא געהיימניסע פון איהר הערצען?"

מיין קאפ האט מיר געטומעלט און איך האב געמיינט, אז איך ווער פערריקט. איך האב געשפירט דיא גרעסטע שאנדע פאר מיר זעלבסט, דערפאר וואס איך האב אפילו ניט אנגעהויבען צו וויסען וואס עס געהט פאר אין געזעלשאפט, דאמיט איך זאל מיך קענען בעטהייליגען.

אבענד בין איך אוועק געלאפען צו פעליקס'ן, טראכטענדיג, אז איך מוז

איינמאל פאר אלעמאל איהם מאכען פאר מיינעם א פערטרויעטען און איהם בעטען ער זאל מיר אלעס ערקלערען.

אבער פעניקס איז ניט געווען צו הויז.

דאן, ניט וויסענדיג וואס פריהער צו טהון, האב איך מיך גענומען לעזען צייטונגען, זוכענדיג איבערהויפט דיעזע בלעטער, וואס זיינען געלעזען געווארען אמר מייסטען פון דער הויכער קלאסע. דאס האב איך געטהאן מיט דער אבזיכט אום אויסצוגעפינען, פון דיא אנאנסען פיר מארגען, וואס פאר א פלאטץ דאס קען זיין וואו דיא הויכע קלאסע געזעלשאפט וועט זיך צוזאמען קומען.

מיין פערווירדונג האט זיך נאך פערגרעסערט; עס זיינען געווען אונצעהליגע אונגעהערהעלטע — איין אויסשטעללונג פון בילדער פון דער אלטער שולע מאלערס, א וואהלטהעטיגער באזאר אין א גרויסען קלוב־זאלאן, א מוזיקאלישער רעליגיעזער אבענד אין דער קירכע פון סענט־קלאטהילד, דיא פארשטעללונג פון נייע מאדעס אין דאמען קליידער, צוויא קאנצערטען, און דארונטער אויך וויא א יונגע און זעהר שעהנע דאמע גיבט אויף דיעזע וועלט און ווערט א נאנע. דאס אלעס איז אויסער דיא פערד־וועטרייען אין פערשיעדענע געגענדען.

וויא האב איך געקענט, א דארפס־מאן, געהען און טרעפען, וואו לואיז קען גראדע זיין? אזא רעטענעיש איז מיר אונמעגליך געווען צו ערסלערען.

איך האב פערשטאנען, אז דער מנהג פארדערט, דאס איך זאל בעזוכען איינעם פון דיעזע פלעטצער, אבער, מיין גאט! וועלכער קען דאס זיין? וויא אזוי זאל איך דאס וויסען?

ענדליך, אום ניט צו פערברענגען א גאנצען טאג אומזיסט און זיך נאך מארטערן מיט אונגעדולד, האב איך בעשלאסען, אז איך מוז האנדלען וויא דער קארטען־שפיעלער, טרעפען אדער פעהלען. איך מוז אויסוועהלען איינעם פון דיעזע פלעטצער און אהין געהען.

דערבייא איז מיר איינגעפאלען, אז איך האב געהערט אונטער דיא דאמען רעדענדיג איבער דיא רייסעס אין מיוזאו־לאפיטט, און עס איז מיר איינגעפאלען, אז דאס איז דער פלאטץ וואוהין איך מוז געהען; מיין בעשלוס איז געפאסט געווארען, און מיין ציעל איז געלעגען אין בעזוכען מיוזאו־לאפיטט.

זא שנעל וויא איך האב געפאסט דעם בעשלוס, האב איך מיך בעדייטענד בערוהיגט.

דיא פאריזער פארשטעדטע, זיינען, אהנע צווייפעל זעהר שעהן און אנגענעהם.

איך האב ניט געוואוסט וואו מייזאָן־לאַפּיטט געפינט זיך; נאָר אזוי וויא דער וועג ליעגט אויף א מענשען׳ס צונג, האב איך באַלד אהין געטראָפען.

דיא שעהנע הייזער, געבויעט אויף בערגלעך, נעבען דיא ברעגעס פון דעם טייך סעין, האבען מיך בעצויבערט. עס איז דאַן געוועזן דיא ערשטע טעג פון דעם מאָנאט מאַי; דיא עפּעל־בוימער, וועלכע האבען נאָר וואס אָנגעפאַנגען צו בליהען, זיינען געוועזן בעדעקט מיט ווייסע קוויטען, און ארום זייא זיינען געשטאַנען הויכע אייכען־בוימער מיט גרין־געקרויזטע צווייגען

אנפאנגס האב איך ניט געוואָלט פרעגען וואו דער פּלאַטץ פון דיא רייסעס איז, און איך האב געוואַנדערט אָהנע ציעל און אָהנע ריכטונג, טרוימענדיג אין דער שטילער געגענד פון רוהיגעס גליק.

איך האב געזעהען מאַסען דאַמען אָנקומען, אָבער דאַרונטער האב איך דיעזע, וואס איך האב געזוכט, ניט געקענט געפינען.

דאַן האב איך מיך פערבלאָנדזעט צווישען א טיעפעס געביש, וואס האט געוואקסען ווילד און לויט נאָך נאַטור׳ס רעגעלען, אָהן געקינסטעלטע מענשען־הענד.

מיט א פּופּציג טריט ווייטער, געגענאיבער מיר, האב איך געזעהען א גרופּע מענשען, זיך דערנעהנטערן; מיין הארץ האט מיר אָנגעפאַנגען שטארק צו קלאַפּען — איך האב דערקענט לואיזן מיט בערטען.

גאָשראַד און פעליקס, נאָך אימער צוזאַמען, זיינען נאָכגעגאַנגען מיט עטליכע שריט ווייטער.

דאס אלעס האט מיך אזוי דערפרייט און איבערראַשט, אז איך האב נאָר ניט געוואוסט וואס עס טהוט זיך מיט מיר, און ווען איך עראינער מיך יעטצט, מוז איך רויט ווערען פאַר שאַנדע.

זייא זעהענדיג, האב איך מיך באַלד אניעדער געוואָרפען צווישען דיא בוימלעך און זיך בעהאַלטען. עס האט מיר אויסגעזעהן, דאס אויב מען וועט מיך ערבליקען, וועל איך מוזען ערשיינען זעהר לעכערליך, און איך האב מיך ניט געוואָלט ארויס ווייזען.

ווען לואיז איז פאַרבייא געגאַנגען, האט דער זוים פון איהר קלייד בעריהרט דאס געביש וואו איך בין געלעגען בעהאַלטען. דאַן האב איך גלייך איינגעזעהען, אז איך בין זעהר דום, ווייל איך בין געווען זיכער, אז איך וועל עס ניט אויסהאַלטען צו ליעגען פערבאָרגען, און פריהער אָדער שפּעטער, וועל איך מיך דאָך מוזען ארויס ציינגען.

אָהנע פיעל צו טראַכטען, האָב איך מיך באַלד אויפגעהויבען און אָנגעפאַנגען לויפען איבער צו געהען דאָס פעלד, דאָמיט, ווען זייא וועלען זיך אומקעהרען מיט יענעם וועג, זאָל איך זייא ענטקעגען קומען.

דאָס גראָדע איז ניט געווען אַזוי שלעכט אויסגערעכענט, דען איך האָב מיך גוטמאַכט פערטראַכט, און זייא זיינען מיר ענטקעגען געקומען אויף אַזאַ אָרט, אַז עס האָט אויסגעזעהען, דאָס איך האָב קיין אָהנונג געהאַט איבער זייא.

„הוררא!" האָט גאַשראַר אויסגעשריען טונטער מיך ערבליקענדיג, „אָט איז ער דאָ!"

איך האָב אויפגעהויבען דעם קאָפּ, דאַן זיך שנעל פערניינט און געשפּיעלט דיא ראָלע פון איין איבעראַשטען וואָס האָט זייא ניט ערוואַרטעט.

זייא האָבען געלאַכט, גערעדט, געפרעגט און מיר גערייכט דיא הענד. נאָר פעליקס האָט עפּעס געהיימניספאָל געשמייכעלט, וועהרענד בערטהע האָט צו מיר געגעבען אַ לייכטען פינגעל מיט איין אויג, וואָס האָט אויסגעזעהען וויא אַ וואונק.

מיר האָבען דאַן אַלע צוזאַמען שפּאַצירט.

אָהנע צו וויסען וויא אַזוי דאָס איז געשעהען, האָב איך מיך פּלוצלינג געזעהן שפּאַצירענדיג מיט בערטהע'ן הינטער דער גזעלשאַפט.

„אַזוי, איהר זייט דאָך געקומען?" האָט זיא געפרעגט מונטער און אין אַ שטילען טאָן.

און, אָהנע מיר צו געבען אַ געלעגענהייט עפּעס צו זאָגען, האָט זיא אָנגעפאַנגען:

„בייא מיין וואָרט, מאָנסיע, איהר זייט ווירקליך אַ נייע זאַך אין פּאַריז — אונשולדיג, וויא אַ קינד."

זיא האָט נאָך געפלוידערט און געלאַכט, און איך האָב געשפּירט, אַז זיא איז פּאָזיטיוו פערטרויעט מיט אַ געהיימניס פון לואיז'ן, און זיא איז פּאָלקאָמען איינפערשטאַנען דערמיט מיך צו זעהען אלס דער געליעבטער פון איהר פריינדין.

פּלוצלינג איז פעליקס צוגעקומען און געפרעגט:

„וואָס איז דאָס וואָס איהר לאַכט אַזוי?"

„מאָנסיע דע וואַזשלאַר," האָט זיא געענטפערט גאַנץ רוהיג, „האָט מיר ערצעהלט אַ געשיכטע איבער איין ענגלישע פאַמיליע, און דאָס איז זעהר קאָמיש."

נאַשראַד האט ווידער אָנגענומען פעליקס'ן בייא דער האנד און איהם אוועק געפיהרט, גלייך וויא ער וואָלט וועלען ער זאָל נים שטערען מיין אונטערהאלט מיט דיין פרוי.

אין א פּאאר סעקונדען ארום, איז אויך לואיז צונעקומען, און איך בין געבליעבען אין מיטען, צווישען בערטהע'ן און לואיז'ן.

אויף דיעזער ארט האב איך פערבראכט א הערליכע שטונדע פון פערגניגען, שפּאצירענדיג אין שאטען פון דיא בוימער, בייא דיא ברעגעס פון דער סעין.

לואיז האט געטראגען א קלייד פון העלכע זייד, און איהר זונען־שירם, געדעקט פון אינוועניג מיט שטארק רויטער זייד, האט אָבגעשלאגען אויף איהר שעהנעס געזיכט א צארטעס און ווארעמעס ליכט, וואס האט זיא פאַרגעשטעלט אין מיינע אויגען, אלס נאך שעהנער וויא א געמטין.

דאס פרייע פעלד האט זיא נאך געמאכט מונטערער וויא אימער; זיא האט געלאכט הויך און מיר זעהר אָפט געקוקט אין געזיכט מיט איהרע דורכדרינגענדע שווארצע אויגען.

בערטהע האט אויסגעזעהען עפּעס וויא א פערמיטלערין און וועלען צוזאמען ברענגען מיך מיט לואיז'ן אלס ענגער און פעסטער.

„אך, מאַנסיע!“ האט בערטהע אויסגעשריען. „איהר זייט עפּעס גאר קיין קאוואליער נים. זעהט איהר ניט, אז מאדאם געוזשאַן איז מיעד? ווארום גיבט איהר נים אייער ארעם זיא זאָל זיך קענען אָנשפּארען?“

אָהנע וויימער צו רעדען, האב איך לואיז'ן געגעבען מיין ארעם, אויף וועלכען זיא האט זיך באלד אָנגעלעהנט. דיא לאַסט פון איהר קערפּער, האט אין מיר ארויס גערופען א פערגניגענדע זיסקייט.

בערטהע איז דאן צוגעגאנגען צו איהר מאן, און פליקס האט זיך אויך אָבגעווענדעט ווייטער, דאמיט, וויא עס שיינט, איך זאָל בלייבען גאנץ אליין מיט לואיז'ן.

דער וועג האט געפיהרט אויף א בערגעל און מיר האבען שפּאצירט גאנץ לאנגזאם. אונטען האט געפלאָסען דיא סעין, צווישען ברייטע פעלדער, וועלכע האבען אויסגעזעהען וויא ריעזען גרויסע גרינע דעקען אויסגעשפּרייט נעבען דעם זילבערנעם וואסער.

פון וויימען האט זיך געזעהען א לאנגע און שמאלע אינזעל, פערבונדען מיט

דער סעין דורך צוויא בריקען, איבער וועלכע באהנען זיינען געלאָפען און גע־שטורמט.

ווייט אוועק איבער דעם וואסער, האט זיך אויסגעברייטעט איין אונגעהייערע גרויסע לאָנקע, און לאנגע שווארצע פאסען, פון פעראקערטע פעלדער, האבען גע־גרייכט ביז צום וואלעריאן בארג. דאן האבען זיך געזעהען גרויע געביידען וואס האבען אָבגעטונקט זייערע דעכער אין דער בלויקייט פון הימעל און אין א ים פון זונען־שטראהלען.

איבער אלעמען, וואס עס האט מיך געריהרט צו טרערען, איז געווען דער זיסער גערוך פון פריהלינג וואס האט זיך געדרענגט פון איבעראל, פון דעם גרינעם גראָז, פון דיא בלומען און פון דיא בוימער.

וויא הערליך דיא ריינע און שטילע נאטור איז!

„פאָהרט איהר צוריק באלד נאך לע באָקעט?" האט לואיז פלוצלינג גע־פרעגט.

איך האב ניט געוואוסט וואס איך דארף ענטפערן אויף דיעזער פראגע, און איך האב געמורמעלט: „ניין."

„אך!" האט זיא געזאגט בעדויערענד, „דאס טהוט מיר לייד; מיר פאָהרען פון דאנען אוועק נעכסטע וואָך נאך לע מורא, מיין מאַן'ס גוט; דאס ליעגט אונגעפעהר 5 מיילען פון אייך. מיין מאן האט מיר געזאגט, אז ער האט בעשלאָסען אייך איינצולאדען צו אונז."

איך האב געשטאמעלט, און ניט וויסענדיג וויא אזוי גוט צו מאכען מיין פריהערינגען פעהלער, האב איך געזאגט, אז עס איז מעגליך, דאס מיין פאטער זאָל מיך צוריק רופען פריהער וויא איך האב ערווארטעט.

ביי דיעזע ווערטער האט זיך מיר געדאכט, אז איהר ארעם דריקט זיך פעסטער צו מיינעם.

„וואס זאָל דאס בעדייטען?" האב איך מיך געפרעגט אין מיינע געדאנקען. „איז עס מעגליך, אז זיא מאכט מיט מיר א בעשטעלונג?"

געשטיצט דארויף, אז דיא פאריזער דאמען מוזען האבען געליעבטע, געשטיצט דארויף אז איך בין א גאנץ שעהנער יונגערמאן, און בויענדיג אויף אלע צושטענדען וואס האבען געפיהרט צו א פעראייניגונג מיט לואיז'ן, האב איך אָנגעפאנגען מיר פאָרצושטעלען פערשיעדענע פאנטאזיען פון ליעבע און גענוס, וואס איך וועל קענען האבען וואָהנענדיג עטליכע וואָכען נעבען לואיז'ן, וואו איך זאָל קענען צוזאמען מיט איהר טרוימען אונטער דיא הויכע און גרינע בוימער.

„יא, יא,“ האב איך מיר געטראכט, „דאס איז עס, דאס מיינט זיא. עס איז קיין צווייפעל, אז זיא האט זיך ענדליך אין מיר שטארק פערליעבט, און וויסענדיג, אז איך בין אויפגעצויגען געווארען אויף׳ן לאנד און ליעב דיא פרייע נאטור, האט זיא בעשלאָסען מיט מיר צו פערברענגען אין אזא געגענד.“

„איך מוז אייך אָנזידלען,“ האט זיא פלוצלינג געזאגט.

אין דעם טאָן פון איהרע ווערטער, איז געלעגען א מערקווירדיגע מונטערקייט, אָבער אין דעם בליק פון איהרע אויגען, איז געלעגען א טוטערליכע צערטליכקייט. דאס האט מיר געגעבען מוטה צו רעדען.

„זידלען מיך?“ האב איך געפרעגט.

„יא.“

„ווארום דען?“

„אייער טאנטע האט מיט מיר געשפראָכען איבער אייך. זיא האט מיר אלעס דערצעהלט, און, וויא עס שיינט, ווילט איהר פון אונז גאר ניט עמפפאנגען. מיר ווילען האבען דאס רעכט זיך צו געפינען בעליידיגט. אלס אייער פריינדין, בעט איך אייך, איהר זאָלט מיר זאגען, ווארום איהר ענטזאגט זיך?“

יעטצט האב איך שוין געשפירט דאס בלוט לויפענדיג אין מיין געזיכט. ווען איך וואָלט ניט געווען אזא שעהמעדיגער און וואָלט בעזעסען מעהר מוטה, וואָלט איך אויסגעשריען:

„איך ענטזאג מיך, ווייל איך ליעב אייך!“

זיא האט אָבער געמאכט א בעוועגונג מיט איהר האנד, גלייך וויא זיא וואָלט גאר ניט ווילען הערען וואס איך האב צו זאגען, און זיא האט פאָרטגעזעטצט לאכענדיג:

„ווען איהר זייט שטאָלץ און איהר ווילט ניט אָננעהמען קיין טובה פון קיינעם, דאן גלויב איך, וועט איהר זיין בערייט צו בעצאָהלען מיט א טובה פאר א טובה. מיר זיינען בערייט דאס פון אייך צו אקצעפטירען. איהר ווייסט וואהרשיינליך, אז מען דארף וועהלען א גענעראל־ראטה. מיין מאן איז קאנדידאט פיר דיעזען אמט, אָבער ער האט זעהר מורא, אז ער וועט דורכפאלען, און דאס, וויא איהר קענט זיך מערקען, וואָלט שטארק פערשלימערט זיין פאָליטישען צושטאנד... ווילט איהר אונז העלפען?“

אך, וויא בעצויבערענד זיא איז דאמאלס געווען. נאטירליך איז מיר גאר ניט איינגעפאלען, אז זיא האט אירגענד וועלכע אינטערעסע אין איהר מאן׳ס קאנדידאַטור; איך האב דאס בעטראכט אלס א קלוגען אויסרייד פון א געשייטער פרוי,

וועלכע האט געפונען א גוטען תירוץ ווי אזוי מיר ביידע זאלען זיך קענען בעגעגנען.

„וואס איז דאס פאר א פראגע,“ האב איך געזאגט מיט מעהר מוטה, „געוויס וועל איך אייך העלפען!“

„און, זעהט איהר,“ האט זיא ווייטער געזאגט שמייכלענדיג פערפיהרעריש, „אז איהר וועט אויסווירקען מיין מאן זאל ערוועהלט ווערען צו זיין אמט, דאן איז עס צווישען אונז בעשלאסען, אז איך זאל אייך אונטערשטיטצען אין יעדער בעציהונג און צו וואס איהר וועט בענעטהיגען.“

„אבגעמאכט!“ האב איך אויסגעשריען.

„יא, אבגעמאכט!“ האט זיא געענטפערט.

זיא האט אויסגעשטרעקט איהר קליינע און שעהנע האנד צו מיר, וועלכע איך האב גענומען אין מיינער און זיא צוגעדריקט. איך האב געפיהלט גלייך וויא ווארעמע זייד וואלט געלעגען אין מיין האנד.

מיר זיינען שוין לאנג געווען ווייט פון דיא בוימער; דיא זונן האט ארונטער געווארפען איהרע שטראהלען גראדע אויף דעם שפיטץ פון בארג, און מיר האבען ווייטער שפאצירט אין דער היטץ, שטילשווייגענד.

אבער גאשראד, דער אידיאט, איז אריין געקומען אין מיטען און געשטערט דיזע שעהנע פאנטאזיע וואס האט אויפגעפלאקערט דאס בלוט אין מיינע אדערן.

ער האט געהערט, אז מיר האבען געשפראכען איבער דעם גענעראל־ראטה, און ער האט מיך שוין ניט געוואלט אבלאזען מיט זיינע פראוידערייען. ער האט מיר דערצעהלט א געשיכטע איבער זיין אנקעל, און האט געשפראכען אזוי פיעל, אז איין ווארט האט זיך ניט געקלעפט צום צווייטען.

דער סוף איז געווען, אז בון דער גאנצער פלוידערייא, האט ער בכוונה געוואלט איך זאל איהם פארשטעלען פאר מיין פאטער.

מיין געדולדיגער לעזער! זאלאנג דוא האסט מיר שוין געשענקט אויפמערקזאמקייט ביז יעטצט, וועל איך דיך נאך בעטען, דוא זאלסט אויסהערען א פאאר פון מיינע מיינונגען איבער פאליטיק.

ווירקליך, איך גלויב, אז פון אזא מענשען וויא איך בין, איז עס אינטערעסאנט צו הערען צו וואס פאר א בעשלוס איך בין געקומען.

וויא זאך האב שוין אין אנפאנג בעמערקט, האב איך מיר איבערגעצייגען א מאסקע איבער מיין געזיכט, דאס הייסט, איך האב מיר געגעבען איין אנדערן נאמען,

דאַמיט איך זאָל ניט דאַרפֿען רויט ווערען פֿאַר שאַנדע פֿאַר מיינע אייגענע דומ־הייטען. אַלזאָ, דאַס וואָס איך גיעה דיר זאָגען יעטצט, איז אַ טהייל פֿון מיינע בעטראַכטונגען אין לעבען.

איך קוק אויף דער פּאָליטיק — אָבער ענטשולדיג מיר לעזער — דוא וועסט באַלד אַלעס הערען. איך וויל בלויז בעמערקען, אַז טראָטץ מיינע אַנזיכטען, האַנדעל איך ניט וויא איך דענק. עס זיינען פֿערהאַנדען פֿיעלע זאַכען וואָס מענשען, פֿון מיין קלאַסע, זיינען געצוואונגען זייא צו פֿיהלען, אָבער קיינמאָל ניט אַרויס צייגען.

שטעלט זיך פֿאָר: וואָס פֿאַר אַ פּנים וואָלט איך געהאַט, ווען איך זאָל געבען אַ שפּייא אויף דער פּאָליטיק און אַלע פּאָליטיקער, און אַרויס טרעטען עפֿענטליך מיט איין ערקלערונג, אַז דיא גאַנצע געשיכטע איז איין עקעלהאַפֿטער שווינדעל? ווייסט איהר וואָס עס וואָלט פֿון מיר געוואָרען? מען וואָלט מיך גערופֿען: „רעוואָלוציאָנער“, „אַנאַרכיסט“, סאָציאַליסט“, ניהיליסט“ און נאָך אַ מין „איסט“. דאַס וואָלט מיך רואינירט, און איך וואָלט מוזען שלאָגען פּרות מיט עלטערן, קרובים, בעקאַנטע און אַ גרויסעס פֿערמעגען.

מיט איינעם וואָרט: איך וואָלט מוזען ווערען אַ וואַגאַבאָנד, ליעגען אין דער ערד, פֿרעדיגען און פֿערשוואַרצט ווערען פֿאַר דער וואַהרהייט.

יאָ, דאַס וואָלט פֿיעלליכט געווען אַ יושר, און איך וואָלט דערמיט געווען איין עהרליכער מאַן. אָבער ווער קען דאַס געהען אַזוי פֿיעל אָפּפֿערן? פֿון מיין זייט, ווייס איך, אַז איך קען עס ניט טהון, און דערפֿאַר — יאָ, דערפֿאַר שפּיעל איך דיא ראָלע פֿון אַ מאַסקירטען.

איך קען מיך ערמאָנערן, וויא מיט אַ פּאָאַר יאָהר צוריק, בין איך אַריין אין איין עפֿענטליכעס הויז. איינע פֿון דיא דאָרטיגע פֿרויענצימער, אפילו ניט קיין מיאוסע, איז צו מיר צוגעקומען, און מיך אָנגעפֿאַנגען צו גלעטען, קושען און שמייכלען, אַז איך האָב פּאָזיטיוו געמיינט, דאַס זיא ליעבט מיך. נאָך אַלעמען, ווען זיא האָט פֿון מיר אַרויס געקריגען דיא עטליכע פֿראַנקס און איך בין אַרויס פֿון יענער זייט טהיר, האָב איך געהערט וויא זיא האָט בעמערקט:

„אַ שווערער פּגר! עס האָט מיך אָבגעקאָסט אַ שטיק געזונד ביז איך בין מיט איהם פֿערטיג געוואָרען. ער איז אַזאַ שמוטציגער שופֿט, אַז איך וואָלט איהם וועלען אָבגיסען מיט אַ נאַכט־טאָפּ...“

אַנ־אַנגס בין איך אויף איהר בעז געוואָרען און איך האָב געוואָלט צוריק לויפֿען זיך מיט איהר אָבצורעכענען פֿאַר אַזאַ בעליידיגונג. איך האָב מיך אָבער

איבערגעוועקט, אז עס איז נישטאָ מיט וועמען צו טהון האבען, און עס איז פיעל שענער פאר מיר, צו פערמיידען סקאנדאל.

איך בין אוועק, און נאכדעם וויא איך האב מיך בערוהיגט, האב איך אָנגע־פאנגען אין מיינע געדאנקען, צו שטודירען דיעזעס פראָוויִנציִמער פון א פסיכאָלאָ־גישען שטאנדפונקט. איך האב זיא פערגליבען צו דיא אונשולדיגע מיידלעך, צו דיא פרומע פרויען; מיט איינעם וואָרט, צו מיין אייגענער מוטער, און מיך געפרעגט: „וויא איז דאס מעגליך, דאס א פראָוויִנציִמער זאָל קענען אזוי טיעף זינקען?"

איך בין דאן געקומען צום בעשלוס, אז נאָר דיא גרעסטע ערניעדריגונגען האבען דיא אונגליקליכע געקענט ברענגען צו אזא שטופע.

אזא פראָוויִנציִמער, זעלבסטפערשטענדליך, ווערט פון דער גאנצער וועלט, בעטראכטעט אלס דיא געמיינהייט זעלבסט, און קיין אנשטענדיגער מענש זוכט צו פערקעהרען מיט אזעלכער, מעהר וויא עס איז נעטהיג.

אלזאָ, אזא כאראקטער בעלאנגט צו א ניעדריגער און געזונקענע פרוי — און וואס איז א פאָליטיקער?

איך ווייס גאנץ גוט, אז פאר דיעזע ווערטער וועלען מיך א סך פאָליטיקער שימפפען. אָבער וואס קימערט דאס מיך? הינטער דיא פלייצעס קענט איהר אפילו דעם קייזער ארויס שטעלען דיא „צונג". כל־זמן מען ווייס ניט ווער דאס שרייבט, קימערט מיך ניט.

א פאָליטיקער! ווייסט איהר וואס א פאָליטיקער איז? אום צו ערדרייכען א פאָליטישען ציעל, וועט דער פאָליטיקער שמייכלען, גלעטען און קושען זיין ערגסטען פיינד, דעם שמוטציגסטען אויסוואורף! אום צו ערדרייכען א פאָליטישען ציעל, וועט דער פאָליטיקער זאָגען אבציג טויזענד ליגענס, זיך שטעלען מיט'ן קאָפּ ארונטער און מיט דיא פיס ארויף; פלוידערן, לאכען, וויינען און זיך ווארפען אין דער ערד — דאכו אלעס איז שעהן, גוט, וואויל און גאנץ טאקטמעסיג, ווייל דיא פאָ־ליטיק פאָדערט עס!

און דאָך, זעהט וויא מען בעטראכט דעם פאָליטיקער אין געזעלשאפט און וויא מען בעטראכט יענע אונגליקליכע פרוי! נאך מיינער אנזיכט, איז דער פאָליטיקער נאָך ניעדריגער און געמיינער.

גלויבט איהר ניט, מיינע לעזער, אז אונזער געזעלשאפט איז אביסעלע צר־געפוילט?

יעטצט האב איך מיר אביסעל ארונטער גערעדט פון הארצען, און איך געה ווייטער. איך האב דאס אלעס דערצעהלט וועגען מיין פריינד נאָשראָ, וועלכער

איז א מיכמינער פאָליטיקער, און קען נאך פיעל בעסער דיא קונסט וויא יענע אונ־גליקליכע פרוי.

מיר קעהרען צוריק צו גאשראָד׳ס פלווידעריייא און שמייכלערייא, וועלכער האט מיך געוואָלט אריין קריעגען אלס זיין אנהעגנער, אָדער, איך זאָל איהם העלפען צו זיינע פאָליטישע צוועקען.

זעהט איהר, איך גלויב, דאס א מענש וויא גאשראָד, אום זיין פאָליטישען ציעל צו ערדייכען, איז ער אימשטאנדע צו פערקויפען זיין פאטער, זיין מוטער, זיין געליעבטע פרוי און אויך זיינע קינדער, אבי צו צוקומען אהין וואוהין זיין פאנטאזיע פיהרט איהם.

נאכדעם וויא ער האט אויסגעפלוידערט וואס ער האט געהאט אויף׳ן הארצען, זיינען מיר ענדליך צוגעקומען אהין וואו דיא רייסעס האבען בעדארפט שטאט־פינדען.

דיא דאמען האבען שטארק פערגניעגען געהאט פון דעם אונטערהאלט. איך בין געשטאנען דיא גאנצע צייט הינטער לואיז׳ן און אַלץ געקוקט אויף איהר ווייסען און שעהנעם האלז.

דאן האבען מיר געהאט א הערליכע צייט אהיים געהענדיג, ווען א רעגען האט אונז פערכאפט.

דאס גרינע גראָז פון דיא פעלדער, אונטער דעם רעגען, איז אויך געוואָרען פיעל שעהנער און אנגענעהמער; דיא ברינטער האבען ארויס געשטויסען פון זיך איין אנגענעהמען גערוך, און מיר האט זיך געדאכט, אז איך שפיר דעם פארפום פון ליעבע.

לואיז האט באלד צוגעמאכט איהרע אויגען, ערמיעדעט פון נאטור׳ס הערר־ליכקייט.

„געדענקט אונזער אָבמאך,״ האט זיא צו מיר געזאגט בייא דער סטאַציאָן, וועהרענד איך האב איהר געהאָלפען איינשטייגען אין א דראָשקע וואס האט אויף איהר געוואַרט. „געדענקט מאָנסיע! איהר וועט דאָך זיין אין לע מוראָ אין א פאאר וואָכען ארום, גיט וואהר?״

איך האב געדריקט דיא האנד וואס זיא האט מיר געדייכט. אָבער, לויט וויא מיר שיינט, האב איך זיא צו שטארק געדריקט, דען איך האב בעמערקט צום ערשטען מאל, אז זיא האט מיר צוגעוואָרפען עפעס איין אונצופריעדענעם בליק און איך איהרע ליפען האט זיך פערצויגען א בעזע מיענע.

אָבער בערטהע האט אויסגעזעהען מיך נאך מעהר צו ערמוטהיגען, אום איך זאָל ווייטער וואגען. פעליקס איז געשטאַנען פון ווייטען און אויף זיין מויל האט זיך נאך אמאל אָבגעשפיעגעלט דער געהיימניספאָלער שמייכעל, וועהרענד גאָשראַד האט מיר אָנגעקלאַפּט אין דער פּלייצע און געשריען:

„אין לע כורא אכזא, וועהרענד דיא נעכסטע 14 טעג. גערענקט מאָנסיע דע וואָזשלאַד... מיר וועלען אַלע דאָרט זיין."

גאָשראַד'ן האב איך געהאסט, און איך האב מיר געטראכט, אז דער טייפעל זאָל איהם נעהמען.

4.

איך געדענק ניט וויא אזוי איך האב אמאל ערגיץ געלעזען, אז „דיא וואהר־הייט אליין איז ניט גאנץ אינטערעסאַנט, דאס וויכטיגע אָבער איז, דיא ארבייט צו געפינען דיא וואהרהייט."

מיר קומט עס פּאָר גראָדע וויא דעם יענער: דער בראָטען פון האָזען־פלייש איז פיעל וועניגער געשמאַק, וויא דיא יאגד צו זעהען דעם האָז און איהם ער־שיסען.

וואס פאַר א ווערטה וואָלט ביי אונז, שוויינישע מענער, געהאט א שעהנער און צאַרטער פרויען־קערפּער, ווען ער זאָל אונז אָנקומען אָהן מיה? מען האט מיר דערצעהלט, אז דער מאָהאַמעדאַנער, דאס הייסט דער רייכער, וועלכער האט א הארעם פול מיט דיא שענסטע פרויענצימער, שפּירט אבסאָלוט ניט דיא ריינהייט פון געפיהל צו דער פרוי אלס מיט־מענש, אלס פאַמעראַדין אָדער פריינדין. ער ווייס בלויז, אז דיא פרוי, ווען זיא וויל יא אָדער ניט, מוז זיא שטעהען צו זיין פער־פיגונג, און ער האט א רעכט ניט איהר צו טהון וואס ער וויל.

ביי אזעלכע מענשען, איז דיא פרוי אבסאָלוט קיין מענש; זיא איז א מין ווערקצייג פיר בעקוועמליכקייט, פיר לוסט, פערגניגען און תאוות.

דער רייכער מאָהאַמעדאַנער שפּירט קיינמאל ניט קיין מאַנגעל אין א שעהנער פרוי. ווען ער וויל האָבען איינע, דאן קריעגט ער זיא, און דערצו, ווייס ער נאך, אז זיא איז בלויז זיינע — גראָדע וויא זיין ראָק, שטיוועל און הוט. ווען דיא פרוי ווערט איהם נמאס, דאן שמייסט ער זיא אוועק, וויא ער טהוט מיט זיין אַלטען ראָק.

מיט אונז אייראָפּעער וואָלט אויך געווען דערזעלבער פאַל, נאָר צוויא זאַכען האַלטען אונז צוריק. ערשטענס קענען מיר ניט אָבקויפען עטליכע פרויען, בכדי מיר

אונז אליין, און אויטענס, איז עס ניט וויא אונטער דיא מאהאמעדאנער, דיא פרויען זאָלען טראָגען צוגעדעקסע געזיכטער מיר זאָלען זייא ניט זעהען. בייא אונז טראָגען זייא דאס געזיכט פרייא און אָפען, און, וויא רופט מען דאס, דער יצר־הרע וואַרפט זיך אונז שטענדיג אין אויג.

דערפאַר וויעדער, ווען מיר דערזעהען א פרויענצימער און זיא געפעלט אונז, פערשטאַרקערט זיך נאכהער דיא לוסט מיט דעם קאמפף. וואס מעהר מיר קעמפפען זיא צו עררייבען, און וואס מעהר זיא וויל זיך צו אונז ניט איבערגעבען, אַלץ שטאַרקער ווערט דער חשק, און ווען מיר עררייבען זיא, דאַן איז זיא בייא אונז טהייער.

עס געבען זעהר שעהנע פרויענצימער אין דיא עפענטליכע הייזער, און, ווען מיר זאָלען ניט וויסען ווער זייא זיינען, וואָלטען מיר זיך אן זייא גאַנץ לייכט געקענט פערליעבען. אָבער אַזוי וויא דיא ליעבע פון אזא פרויענצימער קען מען קריעגען פאַר געלד, שטעלען מיר זיך צופריעדען בלויז מיט דעם קורצען מאָמענט פערגניגען וואס זיא קען אונז פערשאַפען.

איך האב דאס אַלעס נאָר אָבגעשילדערט, אום צו בעווייזען, ווארום מענער וועלען זיך וואַרפען מיט א געוואַלטיגער ענערגיע דורכצופיהרען א ליעבעס קאמפף גראַדע דאָרט, וואו ער ציינט זיך אם שווערסטען. זייא קעמפפען און שטרעבען צו זייער ציעל, אונגעאַכטעט דאַרויף וואס ער איז מאַנכעס מאַל ניעמאַלס צום עררייכען.

ווען איך האב צוריק געקעהרט פון לע מורא, איז מיין געהירן פול געווען מיט טויזענדער ווידערשפרעכענדע געדאַנקען. איך האב אַליין ניט געוואוסט וואו איך בין אין דער וועלט. איך האב מיך דאַן אוועק געזעטצט איבערצודענקען אַלע איינצעלהייטען און שטודירען יעדע קליינינקייט וואס איז פאָרגעגאַנגען צווישען מיר און לואיז, וועהרענד איך האב פערבראַכט מיט איהר א טאָג.

איך האב געוואָלט דערגרייכען א טאָלק וויא עס האלט צווישען מיר און איהר.

אָבוואָהל לע מורא איז בלויז פינף מיילען וויט פון לע באָקעט, בין איך אונטערדעסען ניט בעקאַנט געווען מיט דער געגענד.

אונזערע יאגד־וועלדער און פעלדער, ליעגען געגענאיבער נאָמערוויל, און אַזוי וויא דיעזע געגענד ליעגט לינקס, איז מיר ניט אויסגעקומען צו בעזוכען לע מורא און איך בין דאָרט געווען א פרעמדער. ווען איך פלעג געהען אויף דער יאַגד, האב איך ניעמאַלס בעזוכט פרעמדע פעלדער.

אונטערדעסען ,האב איך איינגעזעהען, אז לע מורא, איז א פראכטפאָלע געגענד. רעכטס הויבט זיך אויף א מעכטיגער בארג מיט גרויע פעלזען, בעוואקסען ארום מיט גרינעס גראז און קאָלירטע בלומען. אונטען, אין טהאָל, ציהט זיך א לאנגער שאָסעע־וועג, בעוואקסען פוןביידע זייטען מיט ברייטע וואלנוס־בוימער. ווען מען שטעהט אויף'ן שפיטץ בארג, זעהט מען פאר זיך ליעגען לע מורא אין דער פאָרמע פון א קליינער פאנאראמא.

דער פאלאסט פון דיא נעיזשאנס, איז א פיערעקיגע געביידע, געבויעט צור צייט און נאך דעם סטיל פון דעם זיבעצעהנטען יאהרהונדערט, און מאכט זעהר א גוטען איינדרוק אויף דעם פרישען בעזוכער. נעבען דעם ברייטעט זיך אויס א פראכטפאָלער גארטען וואס גרענעצט זיך מיט ברייטע לאָנקעס, און וויוט, צום ענדע, ליעגט א וועלדעל, וועלכעס איז אזוי דיק בעוואקסען, אז אפילו דער שפאציר־וועג איז אויך פערשטעלט מיט צווייגען.

ווען איך בין אהין אָנגעקומען רייטענדיג, זיינען מיר ענטקעגען געלאָפען צוויא גרויסע הינט, וועלכע האבען אויסגעהאווקעט א „ווילקאָמען."

נעבען וועג, ביים גארטען, האב איך בעמערקט א ווייסע פיגור. עס איז געוועזען לואיז, געקליידעט אין א העללעס קלייד מיט א שטרוי־הוט. זיא איז ניט צוגעגאנגען זיא זאָל מיך עמפפאנגען. זיא איז בלויז געבליעבען שטעהן אונבע־וועגליך, און שמייכלענדיג זיס און ליעבליך, האט זיא מיך אָנגעקוקט.

עס איז געוועזען דאן, 9 אוהר מאָרגענס.

„אך! וויא שעהן פון אייך!" האט זיא ענדליך אויסגעשריען „איהר, וועניגסטעס, וויא עס שיינט, שטעהט אויף גאנץ פריה. זעהט איהר, איך בין דיא איינציגע דאָ אין שלאָס, וואס איז אויפגעשטאנען אזוי פריה."

איך האב איהר געמאכט א קאָמפלימענט דאריבער, און דאן האט זיא פאָרטגעזעטצט לאכענדיג:

„זעהט איהר, איך בין דאָ ערשט זייט דיא לעטצטע פינף טעג. איך קען אויפ־שטעהן גלייך מיט דיא היהנער דיא ערשטע עטליכע פריהמאָרגענס. אָבער וויא דיא ערשטע וואָך געהט פאָריבער, פאנג איך היעדער אָן פויל צו ווערען, און פאר 10 קען איך שוין ניט ארונטער קריכען פון בעט, גראדע וויא אין פאריז. אָבער היינט פריה, וויא איהר זעהט, בין איך נאך אימער א דאָרפס־מיידעל, וואס קען אויפשטעהען פריה."

זייט איך האב זיא געקענט, האב איך זיא נאך ניט געזעהען אזוי שעהן און בעצויבערענד. אין איהר איילעניש, צו פערלאָזען איהר שלאָף־צימער, האט

זיא נאכלעסיג פערבונדען איהרע האאר אויף'ן קאפ, ארויף געוואָרפען אויף זיך דאס ערשטע קליידעל וואס זיא האט ערבליקט, און, פריש וויא א רויז, מיט איהרע אויגען טרוימעריש פון שלאף, האט זיא אייסגעזעהען וויא א יונגעס קינד.

קליינע לאָקען מיט צולאָזענע האאר, האבען געפלאטערט איבער איהר האלז.

איך האב געקענט זעהען איהרע ארעמס, נאקעט ביז צו דיא עללענבויגענס, ווען דעם לייכטער ווינד האט אוועק געבלאָזען איהרע אָפענע ארבעל.

„איהר ווייסט ניט וואוהין איך בין געגאַנגען?" האט זיא ווייטער געזאגט. „הערט אלזא, איך בין ארויס צו זעהען א ווענטעל מאָרגען־בלומען וואס ברייטעט זיך אויס דאָרט איבער יענעם בוים; מען בעהויפטעט, אז דאס איז א וואונדער־בארע זאך גאנץ פריה, איידער דיא זונן שליעסט צו דיא אָפענע בלומען. יא, דער גערטנער האט מיר דאס דערצעהלט; און, אזוי וויא איך האב נעכטען ניט געקענט זעהען דיא מאָרגען־בלומען, בין איך היינט געקומען... קומט ווען איהר ווילט, בע־גלייטעט מיך."

איך האב געברענגט מיט פערלאנגען איהר צו געבען מיין ארעם, אָבער איך האב געזעהען, אז דאס וועט זיין זעהר לעבערליך פון מיין זייט. זיא איז געלאָפע פאָראויס וויא א שטיפענדע קליינע מיידעלע וואס יאָגט זיך נאך א זומער־פייגעלע.

צוקומענדיג צום בוים, האט זיא ארויס געלאָזען א געשרייא פון בעוואונדע־רונג. ווירקליך, א גאנצע וואנט מאָרגען־בלומען איז ארונטער געהאנגען פון אויבען, און יעדע בלום בעזונדער, רויטע, בלויע און ווייסע, איז געווען בעדעקט מיט גלענצענדע טהוי־טראָפּען. דאס אלעס האט אויסגעזעהען אזוי שעהן און אזוי הערליך, אז מיר האט זיך אין יענעם מאָמענט געדאכט, אז איך געפין זיך ערגיץ וואו אין א צויבער־לאנד.

לואיז האט געקלאפט מיט דיא הענד, וויא א קינד, אויס פערגניגען, און אויסגעשריען:

„דאס איז דיא בעלוינונג פיר דיעזע וואס שטעהען אויף גאנץ פריה!"

דאן האט זיך זיך אוועק געזעצט אויף א באנק נעבען בוים און איך האב מיר גענומען דיא פרייהייט זיך צו זעטצען נעבען איהר, נאכדעם וויא איך האב געזעהען, אז זיא האט צוזאמען גענומען איהר קלייד און פאר מיר געמאכט פלאטץ.

איך בין געווען זעהר איינגערעגט. און עס איז מיר איינגעפאלען, אז יעטצט איז דיא צייט, ווען איך דארף מעהר קיין אויגענבליק פערלירען מיט מיין ליעבעס־ערקלערונג. איך האב געשפירט, אז עס וויקט זיך מיר זיא אומארמען און אָב־פרעסען א קוש אויף איהר האלז.

איך האב געשפירט, אז דאס איז דער איינציגער וועג איהר צו ערקלערען מיין ליעבע, גראדע וויא יענער סוב־לייטנאנט האט ערשטירמט בייא נאכט דאס צימער און דיא טוגענד פון א קאמער־מיידעל.

אין אלע מיינע גליעדער האט געברענט דער וואונש אזוי צו טהון, און דאס איז געווען דיא איינציגע אידעע וואס האט מיך בעהערשט; מיט איינעם וואָרט, איך האב געשפירט, אז אָבפרעסען א קוש אויף איהר האלז, איז מיינע א קערפער־ליכע נויטהווענדיגקייט.

איך וויים ניט אויב לואיז האט פערשטאנען וואס פאר א שטורם עס געהט פאר אין מיר; זיא האט זיך ניט אויפגעהויבען.

אזוי וויא איך האב אָנגעהויבען צו זאמלען מיין מוטה אום דורכצופיהרען מיין פלאן, האט זיא מיר פלוצלינג צוגעוואָרפען איין ערנסטען בליק, וועלכער האט מיך גענצליך ענטוואפענט. דאן האט זיא געזאגט:

„פריהער, פאר אלעמען, לאָמיר רעדען וועגען אונזערע געשעפטען. הא, וויא זאגט איהר?“

איך האב געשפירט א רוישען אין מיינע אויערן און איך האב מיך געמוזט שטאַרק אנשטרענגען אום צו הערען וואס זיא האט צו זאגען.

אונטער דעם בוים, איז געווען טונקעל און אויך עטוואס קיהל. דיא זונן מיט איהרע שטראהלען האט דורכגעבראָכען צווישען דיא מאָרגען־בלומען און ארויס גע־בראכט וויא דינע גאָלדענע פאסען; אויף לואיז׳ס ווייסעס קלייד, האט עס אויס־געזעהן, גלייך וויא גאָלדענע פליעגען וואָלטען ארום געטאנצט.

„אזא, וויא וויט שטעהען מיר שון?“ האט זיא געפרעגט מיט דעם מאָן פון א פערטרויעטען קאמעראד.

איך האב ניט געהאט קיין אנדערע ברירה, און איך האב געמוזט פערטרייבען פון מיר דיא געדאנקען פון קושען איהר האלז, און איך בין געצוואונגען געווען צו רעדען דאריעבער וואס האט אויסגעזעהן זיא מעהר צו פעראינטערע־סירען.

דיא פּאָליטיק!

יא, זיא האט געוואָלט וויסען איבער דעם פּאָליטישען צושטאנד. איך האב איהר אלזאָ גענויט דערציילט, אז איך האב מיר אליין פריהער אלעס איבערגע־טראכט, וויא אזוי איך זאָל קענען ניטצליך זיין פאר איהר מאן בייא דיא וואהלען, און דאן, אז איך האב געשפּראָכען מיט מיין פאטער, און איך האב אין איהם בעמערקט א גרויסע אונצופריעדענהייט.

מיין פאטער, זייט דיא לעצטע 10 יאהר, האט ער זיך ערקלערט אלס דער גרעסטער שונא פון דער נייער אָרדנונג, און ער האט מיר שטרענגס פערבאָטען אירגענד וועלכען אנטהייל צו נעהמען אין דער אונטערשטיטצונג פון דער רעפּובליק. ער האט מיר געגעבען צו ערקלערען, אז אזא מענש וויא איך בין, מוז מיך אָפּפערן פיר מיין פאטערלאנד, און ניט קוקען דארויף וואס מיין אָפּפערונג זעהט אויס וויא האַפנונגסלאָז.

„נאָר בייא אונזער לעצטעם געשפּרעך,“ האב איך פאָרטגעזעצט, „האב איך אויסגעפונען, אז ער איז אביסעל געענדערט געוואָרען. מיר דאכט, אז מיין טאנטע האט צו איהם געשפּראָכען איבער איהר אידעע, אז עס איז נעטהיג איך זאָל אנטהייל נעהמען אין דער דיפּלאָמאטיע. יא, אזוי גלויב איך איז עס געוועזען, און טאקי, נאָר א פּרוויגציטער האט איהם געקענט ענדערן.“

וועהרענד איך האב געשפּראָכען, האט לואיז מיך אויסגעהערט און גע־שמייכעלט. צום שלוס האט זיא בעמערקט:

„איך האב געשפּראָכען מיט מאָנסיע רע וואַשלאַד.“

„מיט מיין פאטער?“

„יא.“

„וואו?“

„אָה, מיט דרייא טעג צוריק האב איך איהם בעגעגענט, דורך א צופאל, און מיר האבען געשפּראָכען.“

„איבער וואס?“ האב איך געפרעגט אונגעדולדיג.

„איבער דיא וואהלען.“

„און וואס האט ער געזאגט?“

„אלעס איז אין בעסטער אָרדנונג. פערלאָזט דיך אויף מיר. איהר ווייסט דאך וואהרשיינליך, אז דיא וואהלען פיר דעם גענעראל־ראטה, וועלען שטאטפינדען נעכסטען זונטאג?“

„דאס ווייס איך.“

„אלזאָ, מיט אייער פאטער'ס הילפע...“

„וויא ? האט ער איך פערשפראָכען זיין הילפע ?“ האב איך ערשטוינט געפרעגט.

„וואס קימערט דאס אייך ? ווען איך זאג אייך, אז אזוי איז עס, דאַן זאָלט איהר מיר גלויבען. אַלזאָ, מיט אייער פאטער'ס הילפע, איז מיין מאַן'ס ערפאָלג געזיכערט.“

„איז מאָנסיע געזשאן דאָ ?“ האב איך געפרעגט צענערענד.

„יא,“ האט זיא געענטפערט. „ער איז געבטען אבענד אהער געקומען... אָבער איהר קענט איהם יעטצט ניט זעהען, ווייל ער איז אוועק נאכץ פריה נאך גאָמערוויל אום דאָרט צו עסען פריהשטיק מיט זיינעם א פריינד, א גוטס־בעזיטצער, וועלכער האט א גרויסען איינפלוס אין דער נאכבארשאפט.“

זיא האט זיך אויפגעהויבען.

איך בין נאך געבליעבען זיטצען און זיך דערמאָהנט אן מיין פריהערינגען ביי שלום איהר צו געבען א קוש אויף'ן האלז. עס האט מיר הערצליך באנג געטהאן ווארום איך האב מיין פלאן ניט דורכגעפיהרט.

עס האט מיר אויסגעזעהען, אז איך וועל ניעמאלס מעהר האבען אזא גוטע געלעגענהייט, צו זיטצען מיט איהר אין שאטען פון א גרויסען בוים אין א קלארען פריה־מארגען, ווען זיא איז נאָר וואס ארויס פון בעט און איז נאך אפילו ניט געוועזען רעכט געקליידעט.

„אָבער,“ האב איך מיר געטראכט, „איך בין א דומקאָפּ !“

איך בין געוועזען זיכער, דאס ווען איך זאל דאמאלס פאלען צו איהרע פיס אויף דעם טהוי־בעדעקטען גראָז, וועט איך פון איהר העכסטענס ארויס רופען א געלעכטער.

אך ! וויא איך האב מיר דאמאלס געוואָלט געבען א פאטש !

זעהענדיג קיין אנדערן אויסוועג, האב איך בעשלאָסען אָבצורווארטען אויף איין אנדערע געלעגענהייט.

איך האב געוואָלט אנפאנגען א געשפרעך, וואס זאל זיין איין אַנצוהערעניש פון מיינע ליעבעס־געפיהלע, אָבער גראדע וויא דער שטן, איז גאשראָד דאמאלס ערשיענען.

איך האב איהם ערבליקט פון וויטען שפאנענדיג מיט זיינע ביידע פיס אויף דעם שמאלען און אויסגעטרעטענעם וועג.

וויא ער האט דערזעהען לואיזן מיט מיר צוזאמען, איז ער געבליעבען שטעהן, און אויף זיין געזיכט האט זיך בעוויזען א ביישישער שמייכעלע.

אָבער דיא מיענע האט זיך שנעל געוועקסעלט, און ער האט אויסגעבראָכען אין א גאנצער אנשפראכע פון לויבען און ריהמען לואיז'ן פיר איהר העלדענטהאט וואס זיא האט געקענט אויפשטעהען אזוי פריה.

ער ווידער, גאָשראָד, איז דאמאלס נאר וואס אויפגעשטאנען.

„און בערטהע?“ האט לואיז געפרעגט, „וואו איז זיא? האט זיא געהאט א גוטע נאכט?“

דיזע ווערטער האבען מיך שטארק אויפגערעגט און ערשטוינט. ערשטענס האב איך מיך געוואונדערט, וויא עס קומט צו לואיז'ן אזא שפראכע, און דאן האט מיך שטארק פערדראָסען אויף איהר מאן, מאָנסיע געזשאָ, וועלכער איז דאָרט געוועזן לעצטע נאכט.

איך בין געווען שרעקליך איינפערזיכטיג.

„איך ווייס ווירקליך ניט,“ האט גאָשראָד געענטפערט אויף איהר פראגע, „איך האב נאך בערטהע'ן גאר ניט געזעהען.“

גאָשראָד האט אונטערדעסען בעמערקט מיין ערשטוינטעס געזיכט, און ער האט מיר ערקלערט:

„פערשטעהט איהר,“ האט ער געזאגט, „מיין פרוי האט נעכטען, דעם גאנצען טאָג, געהאט א שרעקליכען קאָפּ־שמערץ, איך קען זיא שוין, זיא האט א טבע צו זאגען, דאס ווען יעמאנד קומט זיא בעזוכען אויף דעם צווייטען פריה־מאָרגען, אז זיא וועט נאך אמאל האבען א גאנצען טאָג קאָפּ־שמערצען. דערפאַר האב איך זיא נאך ניט געזעהען.“

אויף מיין געזיכט האט זיך ווידער אויסגעדריקט ערשטוינונג.

גאָשראָד האט מיך פערשטאנען, און זיך געאיילט ווייטער צו ערקלערען:

„מיר האבען דאָ צוויי צימער; עס איז אימער זעהר בעקוועם און איבער־הויפט אין זומער אויף'ן לאַנד.“

אָהנע איהם ווייטער צו פרעגען, האט ער בלויז געמאכט א קורצע פויזע און בעמערקט גוטמיטהיג:

„מיין פרוי איבערהויפט, האט אימער ליעב צו שלאָפען אליין.“

און ער? וואס זאגט ער? ער איז דאָך א מאן?

זיך אָבווענדענדיג אביסעל, האב איך מיר ניט געקענט העלפען און אויסער צוינגען מיט דיא אַקסלען און געשמייכעלט;

„איך פערשטעה ניט."

מיר האבען אָנגעפאַנגען אריבער צו געהען דעם וועג, און איך האב מיך דערמאָהנט אן זעהר פיעלע געשיכטען וואס איך האב געהערט דערצעהלען איבער דעם לעבען פון אזעלכע מענשען אויף'ן לאנד און א פאלאסט.

„ווער ווייס," האב איך מיר געטראכט „אלעס איז דאָך מעגליך, זאָגאר דאס בערטהע זאָל האבען א געליעבטען בייא זיך אין צימער בייא דער נאכט, און דער מאן זאָל גאר ניט טאָרען אריין געהען זעהן וואס דאָרט טהוט זיך."

אונטערדעסען האב איך געהאט דאס גרעסטע פערגניגען פון דער אידעע, וויא דאס זעהט אויס, צו זיטצען מיט א שעהנער געליעבטע אין שאטען פון אלטע בוימער; וויא הערליך דאס איז ארויס צו געהען באָרוויס, ביינאכט פון צימער, דורכלויפען אין דער דונקעלהייט א לאנגען און דונקלען קאָרידאָר און צוקומענדיג צו א טהיר, וועלכע שטעהט אביסעל אָפען, זיך אריין כאפען און... וויא שעהן עס איז צו געניעסען פערבאָטענע פרוכט!

יונג, שעהן, ליעבליך און רייצענד זיין, דאס איז דיא וועלט, דאס איז דאס לעבען! דיא טרוקענע מאָראל און דיא אויסגעוועפטע דרשות, זיינען גוט פאר אלטע ווייבער און פאר מענער אָהן צייהן מיט ציטערענדע הענד. אָבער מיר, דיא שעהנע יוגענד, דארפען לעבען, ליעבען און געניעסען.

דער דייטשער דיכטער איז ווירקליך ניט געווען קיין נאר, ער האט געזאגט:

„ווער עס ליעבט ניכט וויין, ווייב, געזאנג,
„דער בלייבט איין נאר זיין לעבען לאנג!"

דיא דייטשען זיינען אפילו ניט אימער קיין פראקטישע מענשען, אָבער דאָך כאפט זיך בייא זייא ארויס אמאל א פאאר קלוגע ווערטער וואס שטימען מיט דיא אידעען פון אונז, ערפאהרענע פראנצויזען.

אז איך האב רעכט געהאט מיט מיין פאנטאזיע, האט מיך דיא ווירקליכקייט באלד איבערצייגט, ווען פון ווייטען איז ערשיענען בערטהע מיט מיין פריינד פעליקס. דיא זיינען נאָר וואס ארויס פון דעם קאָרידאָר, אוןביידע זיינען געגאנגען פערטראכט, בעסער געזאגט, מיעד און פערמאטערט אונגעאכטעט דארויף וואס זייא האבען געשלאָפען א גאנצע נאכט.

„קיין צווייפעל," האב איך מיר געט־אכט, „זייא האבען פערבראכט צוזאמען דיא נאכט און גענאָסען פון דעם ליעבעס־בעכער וויפיעל זייא האבען געוואָלט. דער

דומקאָפּ גאָשראַד האט וועהרענד דעם געשנאַרכט אין זיין צימער. גוט אזוי...״

„ביסט דוא חלילה ניט קראַנק?“ איז לואיז צוגעגאַנגען פרעגענדיג איהר פריינדין מיט איין אויסדרוק פון צערטליכקייט.

„איך דאַנקע, ניין. אָבער דוא ווייסט, דיא אבוועקסלונג ווירקט איבער מיר אונגעהייער און צושרויפט אלע מיינע נערוועז... דאַן, בייא טאַנצ־אַנברוך האבען דיא פיינעלעך אזוי געשריען, אז זייא האבען געקענט אויפוועקען א טויטען.“

איך האב געררייכט פעליקס'ן דיא האַנד.

גראַדע דאַמאַלס האב איך בעמערקט וויא דיא צווייא דאַמען האבען גער וועקסעלט א שמייכעלע איינע מיט אַנאַנדער. גאָשראַד, שטעהענדיג אביסעל פון וויטען, האט אָנגעהויבען לייכט צו פייפען. מיר האט זיך געדאַכט, אז לואיז ווייס פון אלעס וואס עס געהט פאָר אונטער איהר דאַך.

„וויא איז דאס מעגליך עס זאָל אַנדערש זיין?“ האב איך מיר געטראַכט. „זיא קען בערטהע'ן גאַנץ גוט; זיא ווייס אויך פון איהרע ליעבעס־געהיימניסע, און בייא נאַכט, וועהרענד זיא איז ניט געשלאָפען מיט איהר מאַן, האט זיא געוויס געהערט דיא טריט איבער דעם קאָרידאָר, געהענדיג צו איין אָפענער טהיר פון וואַנען ליעבע און געגוס האט אַרויס געאָטהעמט... אך! איך דומקאָפּ! ווארום האב איך ניט אָבגעפּרעסט מיינע ליפּען אויף לואיז'עס האלז וועהרענד מיר זיינען געזעסען אונטער דעם בוים?“

איך האב שוין זאָגאַר אָנגעפאַנגען אויסצורעכנען דורך וואס פאַר א זייט איך זאָל קענען אריין געהען אין שלאָס, ווען איך זאָל ערשיינען בייא דער נאַכט. עס האט זיך מיר פאַרגעשטעלט דיא צייט, ווען לואיז וועט זיין מיינע, און איך וועל זיא קענען בעזיטצען, ווען איך וועל נאָר ווינשען. בליקענדיג צום קאָרידאָר, האב איך בעמערקט נעבען דער טהיר א ניעדריגעס פענסטער, און דאס איז מיר איינגע־פאַלען אלס איין אויסגעצייכענטער איינגאַנג פיר א געליעבטען, ווען דיא שטערען פינקלען ארומער געהיימניספאָל פון דעם הימעל.

אום 11 אוהר האבען מיר אלע געגעסען פריהשטיק. נאָך'ן פריהשטיק, איז דער דיקער גאָשראַד געגאַנגען כאַפּען א דרעמעל.

איידער ער איז געגאַנגען שלאָפען, האט ער פאַר מיר פּערטרויעט אלע זיינע פּאָליטישע געהיימניסע, און מיר דערצעהלט, אז ער האט שטאַרק מורא, דאס בייא דיא נעכסטע וואהלען, וועט ער מוזען דורכפאַלען.

„איך ווייס דיא אורזאכע,“ האט ער געזאגט. „דאס איז דערפאר, ווייל איך האב צו ווענינ געארבייט. איך האב בעדארפט פערברענגען וועניגסטענס דרייא וואכען אום צו זאמלען שטימען. אבער איך קען ניט; איך בין ניט וויא אנדערע, און עס איז מיר אונמעגליך צו קריכען איבעראל.“ נאכדעם וויא איך האב בעזוכט מיין אנקעל, בין איך בלויז אריבער געקומען אהער, נאך לע מורא, ניט מעהר וויא אום צו צייגען דיא איינוואהנער, אז איך בין פריינדליך מיט מאנסיע געיזשאן; דאס איז דיא איינציגע זאך וואס איך האב געקענט טהון, מעהר איז מיר אונמעגליך.“

איך האב איינגעזעהען, אז ער וויל זעהר איך זאל איהם איינלאדען צו מיין פאטער, און מיין פאטער זאל איהם אויך טהון א טובה. אבער דאס אונגליק איז געווען, וואס איך האב ניט געליעבט קיין בלאנדינעס, און איך האב דערפאר מיט איהם ניט געקענט סימפאטהיזירען.

איך האב צוגעבראכט זעהר א פרעהליכען נאכמיטאג מיט דיא דאמען און מיט פעליקס'ן. דאס לעבען אין א פאלאסט אויף'ן לאנד פון פאריזער דאמען, זייער שטיפען און לאכען אין דער שטילער און טרוימערישער געגענד, זעהט אויס וויא א לעבען אין דער צויבערוועלט.

דיא דאמען, נאכלעסיג אבער נעט געקליידעט, מיט זייערע צארטע הויטען וואס האבען זיך געשפיגעלט דיא גאנצע צייט אין דיא זונען־שטראהלען און פרייע לופט, ערשייגען דא וויא דיא געטטינען. זייערע קליינע פיסלעך, איינגעפאסט אין פיינע שיכלעך, שפאצירען איבער דעם גראז און פערפלאנטערן זיך אין דיא בלומען, און זייערע געלעכטערס מישען זיך אויס מיט דעם צוויטשערן פון דיא פייגעלעך.

דיא פאריזער שטרענגע עטיקעטע פערשווינדעט; מען לעבט, מען טאנצט און מען שפרינגט, און מען זעהט אויס צו שוועבען אין דעם פארפומען גערוך פון דיא בלומען און צו רוהען אויף נאטור'ס ווייכען בוזים.

זיצענדיג אויף'ן גאניג און טרינקענדיג דעם קאפפע, האבען דיא דאמען מיך אביסעל איבערראשט. ווירקליך, איך, אויפגעצויגען אין דער פראווינץ, אונטער פרויען וואס זיינען רעליגיעז און בעזוכען אזוי אפט דיא קירכע — פאר אזא מענשען אלזא וויא איך, איז דאס געווען אביסעל איין איבערראשונג צו זעהען וויא לואיז האט גענומען א ציגארעטע צווישען איהרע ווייסע פינגער, אנגעריבען א שוועבעלע, פערריבערט און ארויס געלאזען פון צווישען איהרע רויטע ליפען א לאנגען בלויען רויך. בערטהע וויעדער, האט זיך בעדיענט מיט אזא גראבער שפראכע, גרארע ווי זיא וואלט געבוירען געווארען אין דעם.

שפעטער זיינעןביידע פערשוואונדען געוואָרען מיט זייערע רוישענדע קליידער, לאַכענדיג פון ווייטען אַזוי מונטער און אויפרעגענד, אַז איך האָב מיר ניט געקענט העלפען צו שפירען וויא עס האָט מיך אָנגעהויבען שטאַרק צו קיצלען.

איך דערצעהל נאָר דאַס אַלעס, דאַמיט איהר זאָלט פערשטעהען, אַז איך האָב בעשלאָסען, דאַס עס איז שוין ניט ווייט דערצו, ווען איך זאָל לואיזן האָבען נעבען מיר, און דיא נאַכט ווען מיר זאָלען פערברענגען אונטער פיער אויגען, איז גאַנץ נאָהענט.

מיר האָט זיך געדאַכט, אַז בערטהע טהיילט מיט, לואיזן איבער דער לעטצטער נאַכט, און לואיז דערצעהלט איהר וויא לאַנגזאַם און שעהמעדיג איך בין מיט מיינע ליעבעס־ערקלערונגען, און דערפון האָבען זייא ביידע געלאַכט.

פעליקס איז וועהרענד דעם געזעסען און גערויכט אַ סיגאַר אָהנע זיך צו בעקימערן וואָס עס געהט פאָר אַרום איהם. ווענינגסטענס האָט זיך מיר אַזוי געדאַכט.

איך האָב בעמערקט, וויא ער האָט צייטענווייז מיר צוגעוואָרפען אַ בעדייטענדען שמייכעלע, און דאַן האָט ער ווידער געבליקט צום רויך פון זיין ציגאַר.

מיט אַ האַלבע שטונדע שפעטער, האָב איך ערקלערט, אַז איך דאַרף שוין אַוועק געהען.

לואיז האָט באַלד אויסגעשריען:

„וואָס! געהען? אָה ניין, מיין פריינד, איהר וועט ניט געהען. איהר מוזט מיט אונז עסען נאַכטמאָהל... מיין מאַן וועט געוויס צוריק קומען, איהר וועט ענדליך האָבען דיא געלעגענהייט איהם צו זעהען. איך מוז אייך פאָר איהם פאָרשטעלען. צו וואַרטען אַ גאַנצען טאָג און איהם דאָך ניט זעהען, איז ווירקליך אונאַנגענעהם."

איך האָב איהר ערקלערט, אַז מיין פאַטער ערוואַרטעט מיך געוויס צו הויז.

„דאַס מאַכט ניט," האָט לואיז געזאָגט. „אייער פאַטער ווייס, אַז איהר זייט שוין אַ היבשעס קינד און איהר וועט ניט פערלוירען געהען."

„אָבער מיר האָבען אַ ספּעציעלען נאַכטמאָהל אין לע באָקעט."

„ספּעציעל, נאַרישקייטען. דאָ איז אויך ספּעציעל."

„איך מיין," האָב איך ווייטער געזאָגט, „דיא וואָהל־דירעקטאָרען און דיא

דיסטריקט־פאָליטיקער וועלען דאָרט זיין, און אזוי וויא איך האב אייך פערשפראָ־כען, דאַן..."

„אָה יאַ, אָה יאַ!" האט זיא אויסגעשריען, „איהר האט רעכט! געהט ווירקליך שנעל אהיים... און, מערקט עס אייך, איהר זאָלט אַלעס מעגליכע אָנווענדען. איך בעט אייך איהר זאָלט עס טהון. ווען אייער ארבייט וועט געלונגען, דאַן קומט צו מיר און עמפפאַנגט אייער גוט־פערדיענטע בעלוינונג."

מיר האט עס אויסגעזעהען, אז זיא איז רויט געוואָרען בייא דיא לעטצטע ווערטער. וואס פאר א בעלוינונג האט זיא געמיינט?

האט זיא דערמיט בלויז געמיינט דעם דיפּלאָמאטישען פאָסטען וואס מיין טאנטע האט מיר פאָרגעשלאָגען און מיין פאטער האט דערצו איינגעשטימט? ניין, דאס האב איך ניט געוואָלט אקצעפּטירען; מיר האט זיך געדאכט, אז איך האב בעמערקט א גאַנץ אנדערע בעדייטונג אין איהרע ווערטער.

איך עראינער מיך יעטצט אן דער לעהרע פון לעבען. וואס מעהר מען לעבט, און ווען מען האט אביסעל שכל, מוז מען עפּעס לערנען. איך עראינער מיך יעטצט אן א געשיכטע וואס האט פאסירט בייא אונז אין דאָרף, ווערענד איך בין געווען א איינגעל פון א יאָהר אכט. מיינע א טאנטע, גרעפין פאן ל., א פרוי פון א יאָהר זעכציג, איז געווען אימער זעהר א רעליגיעזע פרוי. פון וויא ווייט איך קען מיך ער־אינערן, איז זיא אויך געווען איין עהרליכע. איהר ווייסט דאָך שוין וואהרשיינליך, אז צו זיין רעליגיעז און עהרליך, זיינען צוויא פערשיעדענע זאכען.

אלזאָ, מיין געגאַנטע טאנטע איז אויך געווען איין עהרליכע, און זיא האט גאנץ ערנסט געמיינט, אז יעדער איינער וואס גלויבט אין יעזוס קריסטוס, אין זיין מוטער און אין דיא הייליגע פון דער קאטאָלישער קירכע, איז ניט נאָר א גליקליכער מענש אויף דיעזער וועלט, זאָנדערן אויף יענער וועלט וועט מען איהם מאכען פאר עפּעס מעהר וויא א קייזער.

אין א זונטאג גאַנץ פריה איז מיין טאנטע אויפגעשטאַנען צו געהען אין קירכע. זיא האט ניט געוואָלט פאָהרען, און זיא איז געגאַנגען צו פוס. איהר שוואכ־קייט האט פעראורזאכט וואס עס האט געדויערט א היבשע צייט ביז זיא האט געגרייכט דיא קירכע. אנקומענדיג אהין, זיינען געשטאַנען מעהרערע מענשען אין דרויסען.

מיין טאנטע האט פּלוצלינג אויפגעהויבען דיא אויגען צום קרייץ פון דער קירכע, און אויסגעשריען:

„זעהט! זעהט!"

אלע האבען זיך אומגעקוקט און קיינער האט ניט בעמערקט קיין אויסער־ארענטליבעס.

„וואס זאלען מיר זעהען?" האט א יונגער בויער געפרענט.

„בלינדע אפיקורסים וואס איהר זייט!" האט זיא נאך אמאל אויסגעשריען: „זעהט איהר דען ניט וויא יעזוס קריסטוס זיטצט אויף'ן קרייץ?"

פיעלע אנוועזענדע האבען ערקלערט, אז זייא האבעןווירקליך געזעהען יעזוס קריסטוס. איך גלויב יעטצט, נאטירליך, אז מאנכע האבען עס געזאגט אין שפאס און אנדערע אום צוליעב צו טהון מיין מאנטע.

אבער מיין מאנטע? וואס איז געווען מיט איהר?

איך בין פאלקאמען איבערצייגט, אז זיא האט ווירקליך געזעהן יעזוס קריסטוס. זיא האט געטרוימט בייא טאג און בייא נאכט דאריעבער; דאס האט געמאכט א שטארקען איינדרוק אויף איהר געהירן, און זיא האט געזעהען דאס בילד פון איהר פאנטאזיע. ניין, זיא איז ניט געווען קיין שווינדלערין; זיא איז געווען איין עהרליכע און פרומע פרוי.

אזוי האב איך אויך געזעהען א מיענע אויף לואיז'עס געזיכט, וואס האט מיר דייטליך דערצעהלט, אז זיא מיינט מיך צו בעלוינען מיט איהר קערפער — מיט איהר שעהנעם קערפער.

פיעלע וויסטלינגע האבען א טבע, זיך פארצושטעלען געוויסע פרויענצימער צו וועלכע זייא קענען ניט גרייכען, און מיט זייערע געדאנקען בעגעהען זייא דיא שמוטציגסטע פערברעכען, זיך פארשטעלענדיג, אז זייא בעגעהען א ווירקליכע טהאט.

וויא מעכטיג דער איינפלוס פון איינבילדונג איז אויף דעם מענשען! איך בין געווען פאלקאמען צופריעדען מיט דעם צושטאנד, און איך האב מיר געטראכט, אז איך האב פיעל מעהר אויסגעווירקט מיט דיעזען בעזוך, וויא איך האב געקענט ערווארטען.

ווען איך האב געהאלטען אין אוועק געהן, האב איך בעמערקט א לייכטע דראשקע צופאהרענדיג צו דיא טרעפען. איך האב געדענקט, אז דאס איז דער מאן, מאנסיע נעיזשאן, וואס האט צוריק געקעהרט פון זיין בעזוך. נאטירליך בין איך געווען נייגיעריג איהם צו זעהען, אבער איך האב געהאט א טעות. עס איז ניט געווען מאנסיע נעיזשאן.

אין דער דראשקע זיינען געזעסען צווייא קינדער: א מיידעלע פון א יאהר

פינף, און א איינצעלע פון א יאָהר פיער. מיט זייא איז געווען זייער קאַמער־מעדכען אלס בעגלייטערין.

זייא האבען אויפגעהויבען זייערע הענטעלעך און געלאכט. דאן, אזוי שנעל ווייא מען האט זייא אראנטער געשטעלט, האבען זייא אנגעפאנגען צו לויפען צום הויז, און גרייבענדיג לואיז'ן, האבען זייא זיך אנגעכאפּט אין איהר קלייד.

זיא האט ביידען אומארמט און זייא צערטליך געקושט.

דאס האט מיך אזוי פּעראינטערעסירט, דאס איך האב מיך אומגעווענדעט און געפרעגט:

„וועמעס זיינען דיעזע קינדער?"

„וועמעס קינדער?" האט לואיז געזאגט לאַכענדיג, „מיינע! וועמעס דען זאָלען זייא זיין?"

„איהרע! זיא האט קינדער?

איך בין ניט אימשטאנדע אויסצודריקען דעם שוידער וואס איז געלאָפען איבער מיין לייב.

מיר האט עס אויסגעזעהען, גלייך ווייא יעמאנד וואָלט אויסגעשטרעקט צווייא מעכטיגע הענד און זיא אוועק געשלעפּט פון מיר. מיין גאנצער טרוים האט געכאפּט א שרעקליכען קראמפּ.

„איהרע קינדער!" האב איך געמורמעלט צו מיר אליין.

קינדער? דאס איז א מערקווירדיגע שעפּפונג פון דער נאטור!

עס זיינען דאָ מענער און פרויען, וואס הייראטהען ביידע אויס דער גרעסטער ליעבע, און זייא פערגעטערן זיך איינער דעם צווייטען. ווען עס געהען אבער פאָראיבער עטליכע יאָהר, און קיין קינדער זיינען נישטאָ, דאן פערשווינדעט דיא ליעבע און א גרויסע גלייכגילטיגקייט טרעטעט איין. מאַן און פרוי בעטראַכטען זיך ווייא פרעמדע, און דאס קען זיך נאכהער ענדיגען אין האַס.

וויעדער פּאַסירט עס, וואס אומשטענדען פיהרען צוזאמען א מאַן מיט א פרוי, וועלכע האבען זיך קיינמאל ניט געליעבט און זייא זיינען זיך איינער דעם אנדערן ניט גערן. ווען קינדער ערשיינען אָבער, דאן פאנגט אן דער פאטער רחמנות צו האבען אויף דער מוטער פון זיינע קינדער, און דיא מוטער רעספּעקטירט דעם פאטער פון דיא קינדער. עס ענדיגט זיך מייסטענטהיילס אין א פעסטער געגענזייטיגער ליעבע.

דיעזען סוד אָבער, האב איך דאמאלס ניט געוואוסט: איך תאב בלויז געשפירט, אז דיעזע קינדער זיינען מיר ערשיענען ווייא א שטיין אין [illegible]

לואיז האם קינדער? דאס איז מיר איבערהויפט פאַרגעקומען קאָמיש. לואיז, וועלכע קען וועקסלען איהרע געליעבטע וויא א יונגעס און רייבעס מעדכען וועקסעלט איהרע העמדער — זיא זאָל האבען קינדער! וויא קומט עס צו איהר?

אזעלכע פרויען, איז מיר פאַרגעקומען, קענען קיין קינדער ניט האבען.

דער איינדרוק פון דעם מאָמענט איז געוועזען אזוי שטארק אויף מיר, אז איך האב מיך ניט געקענט צוריק האלטען און האב געפרעגט:

„איהר האט קינדער?"

„נאטירליך האב איך קינדער," האט זיא געענטפערט גאנץ רוהיג. „איהר זעהט דאָך. זייא זייגען היינט פריה אוועק געפאָהרען זעהען זייער קוואטערין, וועלכע וואָהנט 5 מיילען פון דאנען... יא, ערלויבט מיר זייא אייך פאָרצושטעלען: דאס איז דער קליינער מאָנסיע לוסיאן נעיזשאָן, און דאס איז מאדמאָאזעל מארגעריט נעיזשאָן."

דיא צווייא קליינע חברה האבען צו מיר געשמייכעלט.

איך צווייפעל ניט, אז איך האב דאמאלס געמוזט אויסזעהען וויא א גרויסער דומקאָפּ.

עס איז מיר אונמעגליך געווען זיך צו צוגעוועהנען צום געדאנק, אז לואיז איז א מוטער פון קינדער. אזא געדאנק האט מיך אין גאנצען ארונטער געפיהרט פון מיין פאנטאזיען־וועג.

איך בין אוועק מיט א פערוואשטען קאָפּ; איך האב גאר ניט געוואוסט וואו איך בין אין דער וועלט. פאר מיינע אויגען איז געשטאנען לואיז אין איהר מאָרגען־קלייד צווישען דיא מאָרגען־בלומען אונטער דעם בוים, און אויסגעזעהען א פרייע געליעבטע, און דאן האב איך זיא ערבליקט קושענדיג מארגעריט'ן און לוסיאנען — איהרע קינדער!

„עס איז קיין צווייפעל," האב איך צו מיר געמורמעלט, „אז דיא פאַריזער דאמען זיינען צו מערקווירדיג, צו ביטרע, צו שארף פאר מיר דאָרפס־יונג."

איך בין אהיים געקומען און מיך אריין געוואָרען אין א סאָפא, מיט דער אידעע צו רוהען. איך האב אלעס אבגעלייגט אויף מאָרגען, אום איך זאָל אלעס ווייטער שטודירען.

5.

איך בין אויפגעשטאנען גאנץ פריה און ארויס אויף דער פרייער לופט.

דיא בלומען האבען אויסגעזעהען נאָר וואס צו ערוואכען פון זייער נאכט־דרעמעל און זיך געוואשען מיט טהוי פון זייער שלאָף.

דיא נאטור, שטיל, רוהיג און ליעבליך, האט פערברייטעט א פארפום־גערוך איבער דער גאנצער געגענד. ווען איך האב מיך אוועק געזעצט אויף א באנק, האב איך געשפירט, אז מיר ווילט זיך שלאָפען.

איך האב וואהרשיינליך געשלאָסען מיינע אויגען און אביסעל געדרעמעלט. ווען איך האב ערוואכט, איז דאס געוועזען פון דעם גערויש פון טריט נעבען מיר.

עפענענדיג מיינע אויגען, האב איך ערבליקט אנטאָאנעטע'ן, דיא צוואנציג יעהריגע טאָכטער פון אונזער וואלד־וועכטער.

„גוט מאָרגען, מאָנסיע,“ האט זיא געזאגט אין א זיסער און מעלאָדישער שפראך.

„גוט מאָרגען, אנטאָאנעט,“ האב איך געענטפערט פריינדליך, ערבליקענדיג איהר פרישעס געזיכט און פולען בוזעם וואס האט ארויס געשטעקט פון איהר העמד אָהן א קאָרסעט.

„איך בין געקומען צו מאָנסיע,“ האט זיא ווייטער געזאגט, „פרעגען אויב דער פאטער זאָל פיר נעכסטען דאָנערסטאג פאָרבערייטען דיא הינט און דיא בויערן פיר דער יאגד.“

„ניין, ניין, אנטאָאנעט,“ האב איך געענטפערט, „איך וועל ניט געהען אויף דער יאגד, ווייל איך בין צו בעשעפטיגט.“

„איך דאנק אייך, מאָנסיע,“ האט זיא געזאגט ערפרייט, „מיין פאטער איז יעטצט זעהר קראנק, און איהר וועט איהם ערשפארען א גרויסע ארבייט. ער וואלט אליין אהער געקומען, נאָר ער איז צו שוואך. דערפאר האט ער מיך געשיקט.“

איך בין צו דיעזער צייט שוין געשטאנען אויף מיינע פיס און בין צוגעגאנגען נעהנטער צו איהר, אויס׳שטרעקענדיג מיין האנד האב איך זיא געגלעט אויף איהר באק וואס איז געווען אזוי ווייך וויא זייד.

אנטאָאנעט האט זיך שנעל אָבגעווענדעט פון מיר.

„אדיע מאָנסיע!“ האט זיא געמורמעלט רויט ווערענדיג און זיך אָבגעווענדעט אוועק צו געהען.

איך בין שנעל צו איהר צונעלאָפען, און זיך אומקוקענדיג, אז קיינער איז נישטאָ, האב איך זיא אומארמט.

אין מיר האט דאמאלס אויפגעפלאַמט דער ווילדסטער פייער...

אין מיר האט דאמאלס אויפגעפלאַמט דער וויסטלינג מיט זיין גאנצעס פייער.

אנטאָאנעט איז געווען א קרעפטיגעס מעדכען, און זיא האט זיך פון מיר אויסגעריסען.

אין איהר בליק איז געלעגען בעליידיגונג און פעראַכטונג. אָהנע ווייטער צו רעדען א וואָרט, איז זיא אוועק און פערשוואונדען געוואָרען צווישען דיא בוימער.

„וואס איז דאס?“ האב איך מיך געפרעגט, „ווארום ענטלויפט זיא אַזוי? בין איך ווירקליך אַזוי אבשטויסענד, אז איין איינפאכעס דאָרפס־מעדכען זאָל מיט מיר ניט וועלען פערקעהרען?“

נאכדענקענדיג, האב איך געמורמעלט צום שלום:

„אָבער זיא איז דאָך ניט קיין פּאַריזער דאַמע...“

מיר קעהרען צוריק צום שטראָם פון מיין וויכטיגער שילדערונג.

אך! וואס פאר א לעקציאָן דאס לעבען האט מיך געלערנט!

יעטצט בין איך פאָלקאָמען רוהיג, און איך בעמיהע מיך אלעס איבערצוגעבען וויא עס איז געוועזן

אם זונטאג איז בעקאנט געוואָרען דער רעזולטאט פון דיא וואהלען. מאָנסיע נעיזשאָן איז ערוועהלט געוואָרען אלס גענעראַל־ראַטה.

ווען מען האט איבערגעצעהלט דיא שטימען, האט זיך יעדער איבערציינט, אז מאָנסיע נעיזשאָן, אָהן אונזער הילפע און אונטערשטיטצונג, וואָלט ער פּאָזיטיוו דורכגעפאַלען און זיין געגנער וואָלט געזיעגט.

מיין פאטער האט געהאט א פערזענליכע אונטעררעדונג מיט מאָנסיע נעיזשאָן, און ער האט מיר געגעבען צו פערשטעהען, אז דיא צייט איז געקומען, מיר זאָלען אונטערשטיטצען אזא פערזאָן. אויסער דעם, האט מיין פאטער זעהר געוואָלט, אז דער אנדערער קאַנדידאט זאָל פערלירען.

מיין פאטער, וויא עס שיינט, האט געהאט א שווערען קאמפף מיט זיך אליין, אום צו פועל'ן, ער זאָל קענען אנטהייל נעהמען אין א געשעפט, וואס איז געגען זיין איבערציינונג.

„חער מיך אויס,“ האט ער צו מיר געזאגט. „דיא וואהרהייט איז, אז דאס אלעס איז מיר נמאס. עס איז ניט קיין ריינע זאך, און מיך באפט אן איין עקעל זיך דערמיט צו בעשעפטיגען. אבער וואס קען מען טהון? אלע זאגען מיר, אז עס איז נעטהיג איך זאל דיך זעהען אריין ברייננען אין דער פאליטישער וועלט, און דאן וועט פון דיר ווערען א לייט. ווען דאס איז דער פאל, דאן טהו וויא דוא פערשטעהסט. איך קען מיך צו גאר ניט מישען. עס איז גאנץ גענוג פאר מיר, ווען איך שטעה פון וויטען. יא, איבריגענס, אפשר בין איך שוין צו אלט און פערשטעה ניט וואס דיא צייט פאָרדערט.“

מאָנטאג און דיענסטאג האב איך געצעגערט צו פאָהרען נאך לע מורא.

„נאך וואס זאל איך אהין פאָהרען?“ האב איך מיך געפרעגט. „וועלכע בעלוינונג ערווארטע איך?“

איך האב מיר געטראכט, אז נאך אלעמען, איז דאס ניט מעהר וויא א פאָליטישער פּאָסטען וואס מאָנסיע געזשאָן קען פאר מיר אויסווירקען. דאן האב איך מיר פאָרגעשטעלט, אז לואיז מוז און דארף מיך עמפּפאנגען אלס איהר געליעבטען. אָבער, זאָ שנעל וויא איך האב מיך ערמאָהנט אן דיא קינדער, איז מיר פערגאנגען דער אפּעטיט.

דאן האב איך אָנגעפאנגען מיט מיר זעלבסט צו אַרגומענטירען, און אזוי געזאגט:

„עס איז אמת, לואיז האט קינדער; זיא איז א מוטער. אָבער איהרע קינדער קענען ניט ארויס ברענגען דיעזעלבע געפיהלע אין איהר הארץ וויא אין איין אנדערע מוטער. ניין, זיא איז ניט קיין מוטער, און קען עס ניט זיין! זיא האט פיעללייכט נאר ניט געזעהען דיא קינדער, מעהר וויא איינמאל אָדער צווייא מאל אין מאָנאט, זייט זייא זיינען געבוירען געוואָרען. דעם רעסט פון דער צייט, האט זיא צוגעבראכט אין דער הויכער געזעלשאפט, וואו זיא האט געגאָסען דאס לעבען ניט געדענקענדיג אפילו, אויב זיא האט גאר געבראכט קינדער אויף דער וועלט.“

האט ניט יעדער, אין אונזער דיסטריקט, בעהויפּטעט, אז דיא פּאריזער דאמען, דיא פּאריזער מוטערס, אָפּפערן קיינמאל ניט זייער פערגניגען צוליעב דיא קינדער? איז עס ניט איבעראל בעקאנט, אז דיעזע פּאריזער דאמען געבען איבער זייערע קינדער צו דיא דיענסטען און אמען אום זיך צו בעפרייען פון א לאסט?

מיטוואָך דעם גאנצען טאָג, ביז שפּעט אין דער נאכט, האב איך מיט מיר אַרגומענטירט און געטענה'עט, ביז איך האב מיר איינגערעדט, אז דיא קינדער

זיינען אבסאָלוט קיין הינדערניס, און איך מעג נעהען צו מיין ארביים אונגע־שטערט.

דאָנערסטאג פריה, בין איך אויפגעשטאַנען, מיך פיין אויסגעפוצט, גוט אָנגע־פארפומירט, און אום אכט אוהר בין איך אוועק אום צו עמפפאַנגען מיין לוין פון לואיז׳ן, וועלבער האט געזאָלט בעשטעהען אין איהר ליעבע.

מיין פּלאַן איז געווען פאָלגענדער:

איך האב בעשלאָסען אָנצוקומען נאך לע מורא גאנץ פריה, וויא דאס ערשטע מאל, דאמיט איך זאָל ווידער טרעפען לואיז׳ן וויא זיא וועט נאָר ארויס פון בעט.

פאָהרענדיג אויף מיין פערד איבער דעם וועג, האב איך, וויא יעדער וויסטלינג, מיר פאָרגעשטעלט דעם גענוס פון דער געשלעכטליכער ליעבע וואס איך וועל געניעסען מיט לואיז׳ן.

דאס האט מיך אזוי בעשעפטיגט, דאס איך האב זאָגאר ניט בעמערקט דיא הערדליכע נאטור, וועלכע איך האב אימער אזוי געליעבט און בעוואונדערט. ווען איך האב מיך ארום געקוקט, בין איך שוין געווען אין פראָנט פון דעם פּאַלאַסט.

אנשטאט צו טרעפען לואיז׳ן מיר ענטקעגען געהען, וויא איך האב מיר פאָר־געשטעלט, איז צוגעקומען א דיענער, און מיר געהאָלפען ארונטער שטייגען. ער האט בייא מיר אוועק גענומען דאס פערד, און דאן האט ער צוריק גע־קעהרט.

אין מיין אונגעדולד צו זעהען לואיז׳ן, האב איך פערגעסען אן דער עטיקעטע און געפרעגט דעם דיענער:

„וואו איז דיא מאדאם?“

„וועלכע מיינט איהר?“

„איך מיין מאדאם געיזשאַן.“

„זיא איז נאך אין איהר צימער.“

„אזוי שפעט?“

„אָה ניין, עס איז נאך פריה.“

„איז זיא נאך ניט אויפגעשטאַנען?“

„ניין.“

דער דיענער האט אויסגעזעהען זיך צו וואונדערן איבער דער פרעכהייט פון מיינע פראגען, אָבער ער האט געשוויגען.

איך האב נאטירליך ערוואַרטעט, אַז לואיז האט געוויס שוין אַנגעזאגט, דאס ווען איך וועל ערשיינען, זאָל מען עס איהר מודיע זיין.

אָבער דער דיענער האט אפילו ניט געזאגט, אַז ער וועט מיך אַנציינען.

„איך וועל דאָן אויסוואַרטען," האב איך בעמערקט.

„וויא איהר ווילט," האט ער געענטפערט און איז אַוועק.

איך האב געוואַרט גוטע צוויא שטונדען.

צו שילדערן מיין אונגעדולד, בין איך ניט אימשטאַנדע. איך קען אויך ניט ערקלערען וויפיעלע מאל איך האב שפּאַצירט אַרום דיא בלומען־בייטען.

אכטונג געבענדיג מען זאָל ניט בעמערקען מיין אונגעדולד און אונאַנשטענדיגע בענעהמונג, האב איך מיך פריהער אויסגעקוקט מען זאָל מיך ניט זעהען, און דאַן האב איך אויפגעהויבען מיינע אויגען צום פענסטער פון ערשטען שטאָק און געקוקט, פיעללייכט וועל איך בעמערקען לואיז'ן. דיא פאָרהענגע זיינען אָבער געבליעבען אַרונטער געלאָזען און זיך ניט גערירט פון פלאַטץ.

ענדליך בין איך אַזוי ערמיעדעט געוואָרען פון דיעזען אַרום שפּאַציערען, דאס איך האב מעהר ניט געקענט שטעהן אויף מיינע פיס. איך האב מיך אומגעווענדעט און אַוועק אויפזוכען דעם בוים מיט דיא מאָרגען־בלומען, וואו איך האב פערבראַכט אַ קורצע צייט מיט לואיז'ן.

דער הימעל איז בעדעקט געוואָרען מיט גרויע און דונקלע וואָלקען. דיא זון איז געלעגען בעהאַלטען און קיינע גאָלדענע שטראַהלען האבען מעהר בעלייכטעט דעם פלאַטץ.

זיך אַוועק זעטצענדיג דאָרט, איז עס געווען ביינאַהע פינסטער.

איך האב מיר וויעדער אַלעס איבערגעדענקט, און בעשלאָסען, אַז איך טור איינמאל פאַר אַלעמאַל ניט זיין קיין דומקאָפּ און דורכפיהרען מיין פּלאַן.

„צום טייפעל!" האב איך אויסגעשריען, „אַז מען קען קיין פולווער ניט שמעקען, נעהמט מען ניט אין דער מלחמה, און אַז מען האט קיין מוטה ניט זיך צו ערקלערען אין ליעבע, דאַרף מען קיין געליעבטע ניט זוכען!"

איך בין געווען בייא מיר פעסט איבערציינגט, דאס אין פאַל איך וועל נאָך אַמאל צענגערן, דאַן פערליר איך לואיז'ן פיר אימער.

איך האב מיך ערמוטהיגט, און איבערגעדענקט אַלע איהרע בענעהמונגען געגען מיר, און געקומען צום בעשלוס, דאס איין אַנדערער אויף מיין פּלאַטץ, וואָלט שוין לאַנג געווען זיין ציעל ערדייכט.

„איך בין א דאָרפס־יונג, און ניט מעהר!" האָב איך געמורמעלט רייבענדיג דעם שטערן.

אַזאַ, מעהר קיינע צענערונג; מען מוז געהן צו דער ארבייט און טהון אלעס גלאַט און גוט. מיין פּראָגראַם איז שוין געווען פערטיג.

איך האָב בעשטימט, אז אזוי שנעל וויא איך וועל נאך אמאל זיין מיט איהר אליין, זאָל איך אָננעהמען איהרע הענד. איך וועל דאן שפּיעלען דיא ראָלע פון א שעהמעדיגען, דאמיט, איך זאָל זיא ניט אויף איינמאל איבערראַשען. פערטיג דערמיט, וועל איך מאכען א שנעלע ווענדונג, און אָבפּרעסען מיינע ליפּען אויף איהר האַלז. דאס איבריגע, נאַטירליך, וועט שוין אליין קומען.

וויא א גענעראל וואס שטודירט דורך עטליכע מאל זיין קריעגס־פּלאַן און מאכט יעדעס מאל א פערבעסערונג, אזוי איז עס מיט מיר אויך געווען. איך האָב אלעס געוואָלט מאכען דאס שטיקעל ארבייט בעסער און גלאַטער, דאמיט איך זאָל ניט ערשיינען וויא קיין דומקאָפּ אין איהרע אויגען.

וועהרענד דיעזע פאַנטאַזיען, איז קלאַרא ערשיענען.

„וואו זייט איהר דאס? וואו האָט איהר זיך בעהאַלטען?" האָט זיא געפרעגט מיט א מונטערער שטימע, מיך זוכענדיג אין דער דונקעלהייט. „אך! דאָרט זייט איהר! איך זוך אייך שוין ארום איבער צעהן מינוטען... ענטשולדיגט מיר, וואס איהר האָט בעדאַרפט אזוי לאַנג וואַרטען."

איך האָב געענטפערט עפּעס וואס זיא האָט ניט פערשטאַנען.

„וואס זאָגט איהר?" האָט זיא איבערגעפרעגט.

מיט אלע מיינע קרעפטען האָב איך געווירקט מיך צו בערוהיגען און געזאָגט:

„צו וואַרטען אויף אייך, קען ניט זיין צו לאַנג, און מען קען ניט ווערען אונגעדולדיג."

זיא האָט מיר צוגעוואָרפען איין אונפערשטענדליכען בליק, און דאן, וויעדער אָננעהמענדיג דעם מונטערען טאָן וויא פריהער, האָט זיא געזאָגט:

„איך האָב אייך נאך פריהער געוואָרענט, אז איך בין בלויז א דאָרפס־מיידעל דיא ערשטע וואָך. יעטצט, זעהט איהר, בין איך שוין וויעדער א פּאַריזערין, און איך קען מעהר ניט אויפשטעהען פריה."

זיא איז געבליעבען שטעהען פון וויטען, און, וויא עס שיינט, האָט זיא ניט געוואָלט ארונטער געהען אין דער דונקעלהייט צווישען דיא בלעטער. איך, דומקאָפּ, האָב זיך ניט געוואַגט ריהרען, און מיר געטראַכט, אז זיא וועט צו מיר קומען אום

צו הערען מיין ליעבעס ערקלערונג, וועלכע זיא האט אליין שוין אויך ערווארטעט.

אָבער זיא איז דאָך געבליעבען שטעהען אויף איהר פּלאַטץ.

„אלזא, קומט איהר ניט ארויס פון דאָרט?" האט זיא געפרעגט נאָך א פּויזע. „מיר האבען עפּעס צו בעשפּרעכען."

„דאָ איז גאַנץ אנגענעהם," האב איך געזאגט שטאמלענדיג. „מיר קענען דאָ רעדען גאַנץ געמיטהליך אויף דיעזער באַנק. קומט אהער."

זיא האט געצעגערט, אָבער נאָך איין אויגענבליק, האט זיא געזאגט ענטשלאָסען:

„וויא איהר ווילט. זאָל זיין דאָ. עס איז אפּילו פינסטער, אָבער רעדען קען מען דאָ אויך."

זיא איז ארונטער געגאַנגען און זיך אוועק געזעטצט נעבען מיר.

איך האב געשפּירט איין אָהנמאכט קומענדיג איבער מיר דורך דעם פערגניגען פון איהר געגענווארט.

ענדליך איז געקומען דיא צייט!

נאָך איין מינוט, און מיין ציעל איז ערררייכט; איך וועל זיא האלטען ביי דיא הענד.

זיא ווידער, האט אויסגעזעהען גאַנץ רוהיג און גאר ניט אויפגערעגט

זיא האט אָנגעפאנגען צו שפּרעכען מיט א קלארער שטימע אָהנע אירגענד וועלכע ציטערונג.

„איך וויל אייך ניט דאנקען אין פאבריצירטע פראזען און ווערטער," האט זיא געזאגט. „איהר האט אונז געטהאָן א גרויסע טובה, און איך זאג אייך דיא ווארהייט, אז אָהן אייך וואָלטען מיר זעהר מיאוס דורכגעפאלען. דאס וואָלט מיך שטארק געערגערט..."

איך האב ניט בעאבזיכטיגט זיא צו אונטערברעכען. איך האב בלויז געציטערט און געזאמעלט מיין מוטה פיר דעם לעטצטען ענטשלוס.

„אויסער דעם," האט זיא פארטגעזעטצט, „זיינען דיעזע ווערטער צווישען אונז גאַנץ איבריג. איהר ווייסט גאַנץ גוט, אז מיר האבען שוין איינמאל אָבגעמאכט דאס געשעפט..."

ווערענד זיא האט דאס געזאגט, האט זיא געלאכט.

איהר געלעכטער איז געווען מיט א טאָן פון ערמונטערונג און ליעבעס פערטרויען. דאס האט מיך גאַלד ענטשלאָסען, אז איך טוה זאָפארט האנדלען.

איך האב אנגענומען איהרעביידע הענד. זיא האט זייא ניט צוריק נעצויגען.

איהרע הענד האבען זיך געשפירט קליין און ווארעם אין מיינע. זיא האט נעלאזען איהרע הענד אין מיינע, פריינדליך און פערטרויענד און געזאגט:

„אלזא, איז עס ניט אזוי וויא מיר האבען איינמאל געשפראכען? יעטצט איז עס מיין רייהע צו טהון מיין פליכט.“

אין מיין קאפ דרענגען און רוישען געדאנקען פון פערשיעדענער ארט, אום מיין שילדערונג פארצושטעלען אזוי ריכטיג וויא נאר מעגליך. איך בין דערפאר געצוואונגען זיך דא אבצושטעלען און פריהער דערצעהלען א מערקווירדיגע ניינונג אין דער נאטור פון מענער, וועלכע בעווייזט, אז מיר זיינען ניט וויט פון דיא ווילדע טהיערע.

ווען א יונגער מאן פאנגט אן צו ווערען פריינדליך צו א פרויענצימער און ער האט דיא אבזיכט מיט איהר צו גענייסען געשלעכטליכע ליעבע, ווערט ער גראב און ברוטאל. אנשטאט זיא צו גלעטען, קושען און האלזען שליידערט ער איהר, דריקט זיא אונבארמהערציג און קנייפט זיא. דאסזעלבע איז אויך אין דיא אויסגעלאסענע עפענטליכע הייזער מיט דיא פרייע פרויענצימער.

דער מאן ווערט ברוטאל און געמיין אין זיינע בענעהמונגען, זא דאס דיא ארמע פרוי שפירט מעהרערע מאל גרויסע שמערצען אונטער דער בעהאנדלונג. דעם מאן דאכט זיך, אז ער איז דערמיט צערטליך און מאכט זיך ליעבענסווירדיג. עס איז מיר שווער צו זאגען וויא דאס פרויענצימער שפירט, אבער איך צווייפעל ניט, אז מען קען ניט זיין קיין פריינד דעם, וואס פערארזאכט ערניעדריגונג, בעליידיגונג און שמערץ. דיא אונגליקליכע פרוי, פון דעם עפענטליכען הויז, איז געצוואונגען צו עמפפאנגען דיא ברוטאלע בעהאנדלונג און שווייגען; זיא מוז עס נאך אזוי פיהרען, צו צייגען, אז עס אמוזירט זיא.

פון וואנען דיעזע טבע נעהמט זיך צום מענשען, קען איך גענוי ניט וויסען, אבער, לויט נאך מיין אנזיכט, שטיממט עס פון אונזערע עלטער־זיידעס, וועלכע זיינען נאך אמאל געווען בעסטיעס, ווילדע חיות. איך האב בעמערקט, צווישען קיה און בוהאיעס, אז דער בוהאי, איידער ער פעראייניגט זיך געשלעכטליך מיט דער קוה, שטעכט ער זיא מיט דיא הערנער און בריקעט זיא מיט דיא פיס. עס איז אונגעפעהר דיעזעלבע ליעבעס־האנדלונג ווא בייא דעם ברוטאלען מאן.

האלטענדיג לואיז'עס הענד אין מיינער, און מערקענדיג, אז זיא וויל זיך ניט אויסרייסען, האט מיך באלד בעהערשט דער טהיערישער גייסט, און מיט

טהיערישער ברוטאליטעט, האב איך צוזאמען געדריקט איהרע הענד און זייא צוגע־צויגען צו מיין מויל.

דיא דונקעלהייט איז נאך גרעסער געווארען; א דיקער און פינסטערער וואלקען איז גראדע דאמאלס געשטאנען איבער אונז; דער שטארקער גערוך פון דיא בלומען און גראזען, האט מיך בעזויבען.

איך האב געקושט איהרע הענד. דאן האב איך מיך דערמאהנט, אז דער נעכסטער ציעל איז איהר האלז. פונטער נאך איידער איך האב געקענט דורכפיהרען מיין פלאן, האט זיך לויז שנעל אויפגעהויבען, און מיט איין אונגעהייערער גרוועזער קראפט, האט זיא מיך אנגעכאפט בייא דיא ארעמס. איך וואלט איהר קיינמאלס געטרויעט, אז זיא קען זיין אזוי שטארק.

זיא האט מיך פעסט געהאלטען, אהנע צו צייגען צארן; איהר שטימע איז נאך אימער געווען רוהיג, אבער איך טאן, איז געלעגען א בעליידיגטער פאר־וואורף.

„ניין, ניין, יונגערמאן, קיינע דומע זאכען!" האט זיא געזאגט.

מיין בלוט האט פריהער אין מיר געקאכט וויא אין א זודיגען קעסעל; מיין גאנצער קערפער האט געציטערט פאר אויפרעגונג, און איך האב שווער געאטהעמט. איהר בענעהמונג אבער, האט מיך באלד אזוי אבגעקיהלט, אז איך האב געשפירט א קאלטען שוידער לויפענדיג איבער מיין גאנצען קערפער.

זיא האט מיך אבגעלאזען; בעסער געזאגט, צוריק געשטויסען פון זיך.

אבער זיא איז ניט ענטלאפען, זאנדערן געבליעבען שטעהען געגענאיבער מיר און מיך אנגעקוקט. איך האב שוין געקענט זעהען איהרע אויגען, וועלכע זיינען געווען וויא צווייא קוילען פייער, ווארפענדיג פון זיך פונקען.

„אזוי, אזוי," האט זיא געמורמעלט מיט אונטערדריקטען צארן. „אזוי ווייט איז עס געקומען. איך האב אלזא קיין טעות ניט געהאט, ווען איך האב גערעכענט, אז איהר זייט ענטשלאסען דאס צו טהון."

איך האב געשפירט, אז מיין הארץ איז מיר געבליעבען שטעהען, און ווען א גרוב וואלט זיך פאר מיר דאמאלס געעפענט, וואלט איך גערן אריין געשפרונגען, אבי זיך צו בעפרייען פון איהר בליק.

„וועט איהר מיר ערלויבען," האט זיא דאן אנגעפאנגען שטרענג, שמייכלענדיג און מיט א מוטערליכען טאן וואס רעדט צו איהר קליינעם איגגעל. „יא, ווען איהר וועט מיר ערלויבען, וועל איך אייך פארלעזען א לעקציאן. איך זעה, אז איהר וואלט

וועלען פטור ווערען פון מיר; איהר ווילט ענטלויפען, אבער איך וועל אייך ניט לאזען. איהר בלייבט דא ביז איך וועל פארטיג ווערען.“

איך האב ארויס געלאזען א זיפץ.

זיא האט ווידער געשמייכעלט. אבער אין איהר שמייכעל איז געלעגען א גאנצע וועלט מיט אבשייליכעס בעדויערן פיר מיר.

„מיינט ניט,“ האט זיא פארטגעזעטצט, „אז איך האב וואן עס איז געהאט א טעות אין אייך. אין דיעזער בעציהונג בין איך א פאריזער דאמע, און עס איז שוין צייט איך זאל קענען אזעלכע אינגלעך, נארישע אינגלעך, וויא איהר זייט. איך זאג ניט, אז איהר זייט שולדיג. ניין, דאס בעהויפטע איך ניט. שולדיג זיינען דיא אלטע פערד — מענער מיין איך — וואס בעהויפטען, אז אין פאריז, גיבט נאר קיין אנשטענדיגע פרוי. שולדיג זיינען אין דעם דיעזע מענער, וואס גלויבען, אז א פרוי׳ס עהרע קען נאר בעוואכט ווערען אין א הארעם, וויל זייא אורטהיילען יעדען נאך זיך. זייא ווייסען, פון זייערע אייגענע פערזאנען, אז זאלאנג זייא קומען אין דער פרייהייט, דאן ווילען זייא דיעזע בענוטצען אין דער ערניעדריגונג פון פרויען, וואס זייא רופען ליעבע. ניט קענענדיג זיך צוריק האלטען פון אזא שריט, רעכענען זייא, אז דיא פרויען מוזען אויך זיין דיזעלבע.“

זיא איז געבליעבען שטעהן און געבליקט צו מיר ווערענד איך האב נעך האלטען דיא אויגען ארונטער געלאזען.

„שעהמט זיך ניט,“ האט זיא גענאגט לאכענדיג, „איהר קענט אויפהייבען אייערע אויגען. עס איז ווענינער שאנדע צו הערען דיא וואהרהייט, וויא זיך צו מאכען לעבערליך. איך וויל האפען, אז מיינע ווערטער וועלען אייך מאכען פאר א קליגערן מענשען וויא איזער זיים.“

איך האב אבער צו איהר ניט געקענט קוקען, און איך האב בייא מיר אויס־געזעהען וויא א ווילדע חיה אבגעשפארט אין א שטייג. איך האב געוואלט ענט־לויפען, נאר איך האב ניט געקענט.

„דיעזע הערען דומקעפ,“ האט זיא ווייטער געזאגט, „וואס אורטהיילען אלע פרויען נאך זייערע אייגענע נאטורען, קענען זיך גאר ניט פארשטעלען, אז עס איז מעגליך, עס זאלען זיין זאלכע פרויען, וואס זאכען פערקעהרען מיט מענער, אהן קיין אנדערע אינטערעסע, וויא דער פערקעהר איז צווישען מאן און מאן, אדער פרוי מיט פרוי. זייא דאכט זיך, אז זאלאנג א פרוי לאכט, שמייכעלט, זאגט א וויטץ און אונטערהאלט זיך מיט א מאן, דאן האט דאס קיין אנדערע בעדייטונג, וויא א געשלעכטליכע צוזאמענקונפט. ווייסט איהר, מיין הערר, פון וואנען דאס

שטאמט? יא, דאס שטאמט נאך פון יענע בארבארישע צייטען, ווען דער מאן האט בעהויפטעט, אז א פרוי ניטצט נאר צו איין זאך — צום בעט — ואנסט איז זיא צו קיין זאך פעהיג. ענטשולדיגט מיר פאר דעם אויסדרוק, אבער עס איז א טהאטזאכע. יענע צייטען, מיין הערר, זיינען שוין טהיילוויין פערשוואונדען; דיא מאדערנע צייט האט געשאפען פרויען, וואס ווילען, אויסער דעם בעט, זיין אויך מענשען מיט מענער גלייך..."

„אבער, אבער..." האב איך ענדליך ארויס געשטאמעלט ניט וויסענדיג וואס איך וויל זאגען.

„איך וואלט אייך אויסגעהערט," האט זיא געענטפערט לעזענדיג מיינע גע־דאנקען, „אבער איך ווייס, אז אייך פעהלען יעטצט ווערטער. עס איז דערפאר גע־שייטער, איהר זאלט מיך אויסהערען. איבריגענס, וועל איך זאגען אליין אלעס וואס איהר דענקט. איך ווייס, אז מען האט אייך דערצעהלט איבער מיר נאט ווייס וואס. מען האט אייך געזאגט, אז איך האב געליעבטע; אז איך פיהר וועלטען; אז איך טהו אלעס צום קערפערליכען גענוס מיט מענער. איהר אליין, א קינד פון דעם דור דער אונוויסענהייט, האט אויך אנדערש ניט געקענט רעכענען, ווען איהר האט געזעהען מיין פרייע בענעהמונג..."

איך האב דערבייא געמאכט איין אונגעדולדיגע מיענע.

„ענטשולדיגט, ענטשולדיגט," האט זיא אונטערגעבראכען. אזוי איז עס; איהר דארפט זיך ניט שעהמען; און ווען איהר ווערט עס אבלייקענען, דאן ווערט עס ניט זיין אמת. יא, יא, אזוי האט איהר געדענקט. איהר האט אויך גערעכענט און גע־האפט, אז איהר ווערט מיך קענען קריעגען, דען, נאך אלעמען, רעדענדיג פון ליעבע, זייט איהר א גאנץ שעהנער יונגערמאן, און, ווען איך זאל ניט זיין פערהייראטעט מיט איין אנשטענדיגען מאן, וואלט איך פיעללייכט אקצעפטירט אזעלכען וויא איהר, ווען איהר זאלט אויך האבען אביסעל מעהר שכל, אבער איך ענטשולדיג אייך, ווייל איהר האט ניט געקענט אונזער וועלט, און ניט געוואוסט פון אונזערע מנהגים. איהר זייט אריין געפאלען אין פאריז, וויא פון א ווילדער מדבר, וואו דאס ווידער־קול זאגאר שרייט, אז דיא פאריזער דאמען זיינען אויסגעלאסען..."

איך האב פראבירט מיך אויפצוהייבען, נאר איך האב ניט געקענט.

„איך וועל צוגעבען, אז איהר האט אויך געהאט א טעות," האט זיא פארטגעזעצט בעדייטענד רוהיגער. „איהר ווערט בעהויפטען, אז איך האב אייך אין מאנכע בע־ציהונגען ערמונטערט, און ווען איך וואלט עס ניט געטהאן, דאן וואלט איהר אגב ווייט ניט געוואגט אין אייער אונוויסענהייט. ווען איך וואלט אייך פון אנפאנג

אַז געהאַלטען פון ווייטען, האָלט עס גאָר דערצו נים געקומען. איך האָב געשפּיעלט דיא ראָלע פון א קאָקעטקע, און איהר בעטראַכט מיך יעטצט אלס זאָלכע, וואָס ערלויבט זיך מיט דעם מיאוס׳ן שפּאָס חוזק צו מאַכען פון א מענשליכעם הערץ. זאָגט, זאָגט, איז עס נים אזוי ?״

איך האָב עפּעס אַרויס געשטאַמעלט, נאָר מיין צונג איז געוועזען וויא געלעהמט, און איך האָב קיין ווערטער נים געקענט אַרויס ברענגען.

זיא איז דערבייא צוגעגאַנגען צו מיר, געלייגט דיא הענד אויף מיין שולטער און מיך פעסטער צוגעדריקט.

„פערשטעהט איהר, יונגערמאַן, אזוי האָט איהר געדענקט — ניט וואהר?״ האָט זיא געמורמעלט אזוי נאָהענט צו מיר, אז איך האָב געשפּירט איהר אָטהעם אויף מיינע באַקען. „אבער פערשטעהט מיך יעטצט גאַנץ גוט. איך וויל עס אייך געבען צו ערקלערען. ערשטענס, בין איך א פּאָליטיקערין, און אין דער פּאָליטיק, עבען וויא אין קריעג, איז אַלעס גוט און ערלויבט. מענער, נאַטירליך, בענעהן נאָך גרעסערע געמיינהייטען, און דיא וועלט רופט עס אַן שאַרפזיניגע דיפּלאָמאַטיע. איך האָב אייך בענעטהיגט איהר זאָלט העלפען מיין מאַן ערוועהלט ווערען, און עס האָט מיך נים געקימערט וואָס איהר וועט זיך דענקען. דאָס איז איין אורזאַכע. דיא צווייטע איז, דאָס איהר זעלבסט האָט מיך שטאַרק פּעראינטערעסירט. אזוי יונג, אזוי שעהן, אזוי אונשולדיג און אזוי נאַריש אונערפאַהרען! איך ווייס עס גאַנץ גוט, אז מיר, פאַריזער דאַמען, זיינען שטאַרק בעשמוטצט און בעליידיגט אין דעם קרייז וואו איהר זייט אויפגעצויגען. אָבער, טראָטץ דעם אַלעמען, האָב איך געוואָלט איהר זאָלט זיך זעלבסט איבערצייגען, אז גראַדע אונטער דיא שעהנע, פריילינע און מונטערע, וועלבע צייגען זיך אָט, אָט... גראַדע דיעזע זיינען גאָר אַנשטענדיג און טרייא זייערע מענער. איך וויל האָפען, אז איהר וועט זיך דאָס אַלעס גוט איבערלעגען און פערשטעהען...״

איך האָב מיך געוואָלט בעפרייען פון איהר האַנד־דרוק אויף מיין שולטער, נאָר איך האָב נים געקענט.

„לאָזט מיך געהען,״ האָב איך געברומט אין פערווירונג.

„ניין, דאָס פועלט איהר נים.״

„וואָס דען ווילט איהר?״

„איך וויל איהר זאָלט זיין א מענש מיט שכל.״

„לאָזט מיך אָב!״ האָב איך שוין געזאָגט צאָרניג.

„ניין!״ האָט זיא אויסגעשריען.

„וואָרום?“

„אזוי וויל איך.“

„וועט איהר מיך דאָ האַלטען?“

„יאָ.“

„ביז ווי לאַנג?“

„ביז איהר וועט מיך בעטען אום ענטשולדיגונג.“

איך האָב געוואָגט אויפצוהויבען מיינע אויגען, ווייל איהר טאָן האָט נאָכגעציטערט. צו מיין ערשטוינונג האָב איך בעמערקט טרערען אין איהרע אויגען.

דיעזע זיינען געווען טרערען פון שאַנדע, דורך די בעליידיגונג וואָס איך האָב פעראורזאַכט.

א געפיהל פון אַכטונג און רעספּעקט צו דיעזער פרוי, האָט פּלוצלינג בעהערשט מיין ברוסט.

איהר וואָהרע שעהנהייט, איהר טוגענדהאַפטע האַלטונג, איהר רעספּעקט צום מאַן, און איהר קאַראַקטעריע אויסגעמישט מיט אויפריכטיגע עהרליכקייט; איהר פעראַכטונג צו די רכילות און פּלוידעריי פון דומע מענער, צוזאַמען מיט איהרע הויכע און פילאָזאָפישע אַנזיכטען, האָט אויף מיר געמאַכט איין אויסעראָרדענטליכע ווירקונג.

מיין געזיכט וואָס דאַמאָלס בעדאַרפט זיין בעגאָסען מיט בלוט פון שאַנדע. מיין האַרץ האָט שווער געקלאַפּט און מיין ברוסט איז געווען ווי צוזאַמען געצווינגען.

„מאַדאַם,“ האָב איך אַרויס געשטאַמעלט, „איך בעט אייך, פערצייהעט מיר. פערצייהעט מיר, ווייל איך בין א ניעדריגער און געמיינער מענש...“

זי האָט מיך אָבגעלאָזען און צוגעליינט איהר האַנד צו מיין מויל.

„ששש,“ האָט זי געזאָגט, „רעדט ניט אַזעלכע ווערטער. אין געגענטהייל, א מענש וואָס אַנערקענט זיינע פעהלער, איז איין עדלער און געוויסענהאַפטער מענש.“

„פערצייהעט מיר, פערצייהעט מיר,“ האָב איך ווייטער געמורמעלט.

א שמייכעלע פון צופריעדענהייט האָט באַלד בעלייכטעט איהר געזיכט.

איך האָב מיך אויפגעהויבען פון דער באַנק, און זי האָט זיך אַוועק געזעטצט פערמאַטערט, שוין ניט מורא האָבענדיג פאַר מיר אין דער פינסטער.

איך האָב געוואָלט אַוועק געהען, נאָר איך האָב געשפּירט, אַז איך קען זי מעהר ניט פערלאָזען.

איינע אוינענבליקען האט געהעררשט א שטילקייט.

„גיבט מיר אייער האנד," האט זיא ענדליך געזאגט אויסשטרעקענדיג איהר האנד צו מיר.

איך האב ערגריפען איהר האנד.

„ערלויבט מיר," האב איך געמורמעלט מיט א ציטערענדער שטימע און זייענדיג גענצליך בעזיעגט, „ערלויבט מיר, מאדאם, אבצופרעסען א ברודער־קוש אויף דיעזער האנד."

זיא האט געשמייכעלט און געשאקעלט מיט'ן קאפ „יא."

איך האב עהרוואירדיג געקושט איהר האנד. דאן האב איך זיך אבגעווענדעט און געזאגט:

„אדיע!"

„ענטשולדיגט," האט זיא שנעל געזאגט, „בלייבט נאך."

וויא א געהארזאמער הונד בין איך געבליעבען שטעהען.

„יעטצט איז אלעס פאראיבער," האט זיא געזאגט וויעדער אננעהמענדיג דעם געוועהנליכען טאן. „מיר פערבלייבען גוטע פריינדע; פיעל בעסערע וויא פריהער. און יעטצט, קעהרען מיר צוריק צו מ'ין פערשפרעכען פון דער בעלוינונג. אזוי וויא איך בין אויפריכטיג און עהרליך, צאהל איך אימער מיינע שולדען... זעהט, דא האט איהר איין ערנענונג אלס סעקרעטער פון דער אמבאסאדע אין מ... דאס האב איך ערהאלטען פיר אייך, לעטצטע נאכט."

בייא דיעזע ווערטער האט זיא ארויס געצויגען א קאנווערט פון איהר קעשענע און מיר איהם געוואלט איבערדייכען.

זעהענדיג, אז איך צעגער, האט זיא געזאגט:

„יעטצט, פריינד, וועל איך מיר ניט ערלויבען, איהר זאלט מיר ענטזאגען. איך בין אייער פריינדין און איך בין אייך שולדיג א דאנק. איהר דארפט דאס אקצעפטירען, וויל איך וויים, אז דיעזעס אמט וועט אייך ברענגען אין בעריהרונג מיט דער וועלט, און איהר וועט נאך פיעלעס לערנען וואס אייך פעהלט."

איך בין געוועזען אונטער איהר איינפלוס, און איך האב גענומען דעם קאנווערט.

דאן האט זיא זיך אויפגעהויבען און איז ארויס פון אונטער דעם בוים אויף'ן גראז.

זיא האט געווארט איך זאל נאכקומען, און איך בין אויך ארויס.

„גיבט מיר אייער ארעם, פריינד," האט זיא געזאגט.

איך האב איהר נעגעבען דעם אָרעם.

ווען מיר האבען געטרייבט דעם שלאָס, האב איך בעגעגענט פעליקס'ן, נאַשראַד און בערטהע'ן שפּאַצירענדיג.

איך האב נאָך קיין צייט געהאט צו בעהאלטען דעם קאָנווערט, און ווען פעליקס האט מיך דערזעהען, האט זיך בעוויזען אויף זיינע ליפּען א שפּאָטישער שמייכעל.

מיר שיינט, אַז ער האט געוואוסט פון דער גאַנצער געשיכטע וואס עס איז פאָרגעגאַנגען צווישען מיר און לואיז'ן.

איך האב געבראָכט מיט דעם וואונש, צו האבען איין אונטערהאַנדלונג מיט פעליקס'ן, און זיך מיט איהם גוט אויסטענה'ען.

עס האט ניט פיעל געדויערט, און איך האב איהם אוועק גענומען אויף א זייט. אָבער איך האב קיין מוטה ניט געהאט אָנצופאַנגען.

„וואס איז מיט דיר?" האט ער געפרעגט מיר קוקענדיג אין געזיכט.

זיין פראַגע האט מיר געגעבען דעם מוטה צו ענטפערן.

„זאָלאַנג דו וועסט לעבען," האב איך געזאָגט, „וועל איך דיר ניט פערצייהען."

„מיר ניט פערצייהען?"

„יא, דיר!"

„ווארום? וואס האב איך דיר געטהאָן?"

„מענסט זיך שעהמען, ווי אַ דו האסט געהאַנדעלט געגען א שול־קאמעראַד און א פריינד!"

„ביסטו שיכור אדער משוגע?" האט ער געפרעגט ערשטוינט.

„איך בין ניט שיכור און ניט משוגע. איך בעהויפּטע בלויז, אַז עס איז ניט שעהן — עס איז עקעלהאַפט."

„הער מיך אויס," האט ער געזאגט ווערענדיג ערנסט. „איך בעגרייף, אַז דאָ מוז זיין עפּעס א מיספערשטענדניס. ווען עס וואָלט זיין איין אַנדערער אויף דיין פּלאַטץ מיט דיזע ווערטער, וואָלט איך שוין געוואוסט וואס איך האב צו טהון, נאָר מיט דיר איז דאס אַנדערש און איך בין בערייט צו הערען וואס דו האסט צו זאגען."

ער איז געבליעבען שטעהען און מיר געקוקט אין געזיכט. איך בין געווען ערשטוינט און איבערראַשט.

אלס ער האט געזעהן, אַז איך שווייג, האט ער געזאגט בעז און אונ־געדולדיג:

„אויך דיא פריינדשאפט האט א גרענעץ — ערקלער וואס דוא מיינסט!“

„וויא?“ האב איך געשטאמעלט, „דוא ווייסט פון גאר ניט?“

„וואס זאל איך וויסען!“

„פון דער אנגעלעגענהייט צווישען מיר און לואיזן!“

„דוא מיינסט וועגען דעם פאסטען?“

„ניין.“

„וואס דען?“

„פון איין אנדערע זאך...“

פעליקס האט מיך אנגעקוקט וויא א משוגענעם. דאן האט ער זיך צו־לאכט.

„מיין פריינד,“ האט ער געזאגט, „דוא ביסט פעררוקט!“

איך האב מיך שוין געוואלט צוריק ציהען, און וועניגסטענס פאר איהם ניט ענטדעקען וואס פאר א דומקאפ איך בין געווען, אבער ער האט מיר שוין ניט אב־געלאזען, און מיך דרינגענדיג מיט איין פראגע נאך דער צווייטער, האב איך איהם אלעס דערצעהלט.

ער האט ניט מעהר געלאכט, זאנדערן אויסגעזעהען ערנסט און פער־טראכט.

„אבער וואס בין איך שולדיג?“ האט ער ענדליך געפרעגט.

„דוא ביסט שולדיג אויף אזוי וויט,“ האב איך געענטפערט, „וואס דוא האסט מיך ערמוטהיגט.“

„ערמוטהיגט? מיט וואס?“

„דוא האסט מיר געזאגט, אז אלע דאמען וועלען מיך ליעבען, און דוא האסט אימער געזעהען איך זאל זיין אין לואיז'עס געזעלשאפט.“

„וואס האט איינס מיט דעם אנדערען צו טהון?“

„איך האב אלזא געמיינט, אז לואיז איז פערליעבט אין מיר.“

„דוא גרויסער אינגעל! געוויס האט זיא דיך ניט פיינד! ווארום דען ניט? דוא ביסט דאך א גאנץ שעהנער און אנגענעהמער יונגערמאן?“

„און איך האב געמיינט...“

„יא, יא, איך וויס שוין וואס דוא האסט געמיינט,“ האט ער מיך אונטער־בראכען שטייכלענדיג. „זעהסטו, אין דעם בין איך שוין ניט שולדיג. ווען דוא ביסט אזא גרויסער נאר, איז עס דיין אייגענע שולד. איך, פון מיין זייט, האב קיין שלעכטס

זאך בעאבזיכטינט. אבער, נאך אלעמען, דארפסטו ניט זיין אזוי נעפאלען בייא זיך: פיעלע אנדערע מענער האבען דורכגעמאכט דיעזעלבע שולע פון לעבען, און עס מעג בייא דיר ווערטה האבען, וואס דוא האסט אזוי פיעל געלערנט.״

איך האב געהאלטען מיין קאפ ארונטער און מיך געשעהמט איהם צו קוקען אין דיא אויגען.

„אה יא,״ האט ער ווייטער געזאגט, „אזוי פאסירט עס מיט דיא זאגענאנטע צראונשולדיגע, וועלכע מיינען, אז א פרויענצימער וואס לאכט, זאגט א ווערטיל און איז פריינדליך, מוז שוין האבען א פאאר געליעבטע הינטער דעם מאן׳ס פלייצעס. דוא ביסט ניט דער ערשטער און וועסט אויך ניט זיין דער לעטצטער, אזא לעקציאן צו לערנען.״

איך בין געוועזען אין דערזעלבער צייט, זעה נייגיעריג, צו ערפאהרען, אין וואס פאר א פערבינדונג ער שטעהט מיט בערטהען, דאס הייסט, מאדאם נאשראר.

„ענטשולדיג מיר,״ האב איך ענדליך געמורמעלט, „דאן איז דאך...״

„וואס?״

„איך מיין...״

„רעד ארויס, מענש!״

„איך מיין איינענטליך, דיינע פערהעלטניסע צווישען דיר און מאדאם נאשראר...״

„איך פערשטעה, איך פערשטעה,״ האט ער געזאגט. „איך וועל דיר ערקלערען מיין יונגע: מיינע פערהעלטניסע מיט בערטהע׳ן דיענען דיעזעלבע וויא דיינע מיט מאדאם נעידיאן. דער אונטערשיעד איז בלויז, וואס איך האב זיא איטער גע־רעבענט פאר איין אנשטענדיגע פרוי.״

„און נאשראר?״

„וואס מיינסטו מיט איהם?״

„ער איז דאך אזא ניעדריגער...״

„הא, הא, הא!״ האט ער זיך צולאכט, „נאשראר איז א פאליטיקער. אבער, גלויב מיר, אז ער קען זיין פרוי גאנץ גוט, און ער ווייס, אז ער מעג איהר טרויען. זעהסטו נאשראד׳ן? וויא ניעדריג ער איז, ווערט ער, נאך אלעמען, ניט וועלע־ווחען זיין פרוי זאל זיין אונאנשטענדיג. איבריגענס, ווען ער זאל עס אפילו א מאל, וואלט זיא איהם אויך געהערט וויא רעם הונד.״

איך בין געווען צוטומעלט, און איך האב ניט געוואוסט וואס איך זאל ווייטער דענקען.

וויא געפעלט אייך א מין געזעלשאפט? דיא פרויען, גלייך מיט דיא מענער, טראגען, וויא מען זאגט, הויזען! דיא פרויען, גלייך מיט דיא מענער, שפיעלען דיעזעלבע ראָלע, און...

ווען איך האב מיך אוועק געזעצט אליין אויף א באנק פון ווייטען, האב איך אנגעפאנגען שטארק צו דענקען.

„גוט," האב איך מיר געטראכט, „דיא פרויען, טראָגען דעם וואס זייא זיינען אזוי פרייא מיט זייערע בענעהמונגען, זיינען זייא דאָך אנשטענדיג און עהרליך. דיא פראגע איז יעטצט: זיינען דיא מענער אויך אזוי וויא דיא פרויען?"

איך האב איבערלייגט און איבערגעקלערט. דאַן האב איך אויסגעשריען צו מיר זעלבסט:

„ניין! דיא מענער זיינען ניט אזוי וויא דיא פרויען! ווען דיא מענער זיינען אזוי פרייא אין זייערע בענעהמונגען, דאן זיינען זייא אויך גוטע שופטען דערבייא. היינט וויא בלייבט דיא בעהויפטונג פון שלמה המלך, אז צווישען טויזענד מענער, האט ער יא געפונען איינעם, און צווישען טויזענד פרויען קיין איינציגע?"

דיעזע אינטערעסאנטע פראגע האט מיך א היבשע צייט בעשעפטיגט, און איך האב מיר אזוי געענטפערט:

„ניט אלעס וואס דיא אלטע פילאָזאָפען און דענקער האבען בעהויפטעט, מוז זיין א וואהרהייט. פיעלע אנדערע קלוגע מענער פון אלטערטהום, האבען אויך געזאגט גרויסע דומהייטען, און מיט וואס איז דאָ שלמה המלך א גרעסערער יחסן פון זייא?

„ווארום אָבער האט שלמה המלך יא געמאכט אזא בעהויפטונג?

„יא, שלמה המלך, לויט נאך אלע וואהרשיינליכקייטען, איז נאך אלעמען, דאָך ניט געווען אזא הויפט פייגער כאָן. ער האט גענומען טויזענד פרויען און צו יעדער פערטהיילט א טויזענדען טהייל פון א מאן, און ער האט געוואָלט זייא זאָלען דערמיט זיין צופריעדען. זייא זיינען וואהרשיינליך ניט צופריעדען געווען דערמיט. ער וויעדער, האבענדיג טויזענד, האט זיך איהם שוין געלוינט ניט צו געהען זוכען נאך פרעמדע פרויען.

„ווען זיינע פרויען וויעדער, האבען זיך ניט צופריעדען געשטעלט מיט אזא ארם לעבען, האט ער געגען זייא אויסגעשפראָכען א הארטען אורטהייל, און בעהויפטעט, אז אונטער טויזענד האט ער קיין איינציגע געפונען וואס זאל זיין טרייא

איהר מאַן אין ליעבע. ער האט, וואהרשיינליך, נאך שטודירט טויזענד מענער — יעדער בעזונדער האט געהאט פאָזיטיוו מעהר וויא איין פרוי — און ער האט אויסגעפונען אייגעם פון דיעזע טויזענד — פיעללייכט זיך זעלבסט — וואס האט זיך צופריעדען געשטעלט מיט זיינע אייגענע פרויען. אט דאָ ליעגט דער הונד בעגראָבען! שלמה האט זיך צוגענומען דאס גאנצע רעכט בכויז פיר דיא מענער, און דיא פרויען האט ער ניט אנערקענט „פאר מענשען.“

אָבער דיעזע פאַריזער דאמען, וועלכע רעכענען זיך פאר מענשען גלייך מיט יעדען איינעם, מיט זייא איז עס גאנץ אַנדערש.

פון מיינע בעטראַכטונגען האב איך אויסגעפונען מעהר לומפען אונטער דיא מענער וויא אונטער דיא פרויען, און איך בין געקומען צום רעזולטאט, אז דיא מענער האבען גלאט איין אַלטע טבע זיך צו שטעלען העכער וויא דיא פרויען, אָבוואָהל, אין פראַקטישען לעבען, איז דאס ניט אמת.

דאס איז ווירקליך איין אינטערעסאַנטער שטודיום, און פאר אזא חברה־מאַן וויא איך בין געווען, איז עס געווען זעהר וויכטיג דאס אַלעס צו בעטראַכטען מיט א קריטישעם אויג.

אָבער דיא פראַגע האט זיך מיר ווידער געשטעלט:

„ווען דיא מענער זיינען דיעזעלבע מענשען וויא דיא פרויען, אָדער דיא פרויען זיינען דיעזעלבע מענשען וויא דיא מענער, וויא קומט עס וואס דיא פרויען זיינען אנשטענדיגער?“

דאַרויף האב איך מיר אויך שפעטער געענפערט, דאס אזוי וויא איך האב ניט געקענט דיא פרויען, אזוי קען איך אויך ניט דיא מענער.

איין זאך האב איך אויך אויסגעפונען אונטער דיא מענער, אז זייא זיינען עהנליך צו א געווישער קלאַסע הינט, וועלכע האווקען אָבער זייא בייסען ניט.

דער מאַן האט א טבע פיעל צו רעדען איבער פרויענצימער, און גראַדע אונטער דיעזע וואס רעדען און פלוידערן א סך, געפינען זיך אזעלכע וואס זיינען גאנץ אנשטענדיגע פאמיליען־פאטערס, און זייא זוכען ניט קיין פרעמדע פרויען.

ווען איך בין פערטיג געוואָרען מיט מיינע בעטראַכטונגען, איז לואיז צוריק געקומען און מיך איינגעלאַדען צו מיטאג.

איך האב מיך שוין בעדאַנקט, זיך געזעגענט, און געזאגט, אז איך מוז געהן אַהיים.

עס איז מיר געווען אונגעהייער שווער אָבצו־ווענדען מיינע אויגען פון זייא. ווייל עס האט זיך מיר געדאכט, אז זאָ שנעל וויא איך וועל אומקעהרען מיין רוקען, וועט יעדער פון מיר לאכען.

ענדליך האב איך געפאסט דעם מוטה און האב מיך אָבגעווענדעט. צר קומענדינג צום שטאל, האט שוין א דיענער געהאלטען מיין פערד בערייט. איך האב מיך אויפגעזעטצט און בין אָבגעפאָהרען עמליכע שריט, ווען איך האב בעמערקט א לייכטע דראָשקע צופאָהרענדיג צום פאלאסט.

עס איז געווען מאָנסיע נעיזשאָן! איך האב ווידער פערשפעטיגט איהם צו זעהען, אָבער דיעזעס מאל, האט עס מיך הערצליך געפרייט. איך בין זיכער, אז עס וואָלט מיר אונמעגליך געווען איהם צו קוקען אין געזיכט.

6.

איך האב בעריהרט מיין פערד מיט דיא שפאָרען, און איך בין געפלויגען אהיים. ווען איך האב מיך געזעהען דערוויימערט פון לע מוראָ, בין איך געווען העכסט צופריעדען און איך האב פרייא אויפגעאטהעמט.

עס איז מיר אָבער אויך אונמעגליך געווען צו פאָהרען דירעקט אהיים. איך האב געוואָלט זיין אביסעל מעהר אין דער פרייער לופט אום נאכצודענקען איבער אלעמען וואס עס האט מיט מיר פאסירט.

מיר האט זיך געדאכט, אז דיא גאנצע וועלט לאכט פון מיר; אז זאָגאר דיא פייגעלעך אין דער לופט, מאכען חוזק פון מיין דומער אונערפאהרענהייט.

אלס איך בין אָנגעקומען אין וואלד, האב איך בעשלאָסען צו צופאָהרען און זעהען וואס דער וואלד־וועכטער טהוט, איבער וועלכען מען האט מיר לעצטענס דערצעהלט, אז ער איז קראנק.

דערווייל האב איך מיך דערמאָהנט וויא איך האב געהאנדעלט גענען זיין שעהנע טאָכטער, מאדמאָאזעל אנטאָאנעט, און איך האב מיך געוואָלט אומ־קעהרען צוריק.

„אויך זיא לאכט פון מיר," האב איך געמורמעלט.

איך בין שוין געווען ענטשלאָסען מיך ווידער אומצוקעהרען אין דער ריכטונג אהיים, וויא אונערוואַרטעט, איז דיא שעהנע אנטאָאנעט ערשיענען פאר מיינע אויגען.

זיא איז געווען פערווינט, און אויף איהר שעהנעם געזיכט איז געלעגען א קראנקע בלאסקייט.

ווען זיא האט מיך ערבליקט, האט זיא זיך וויא צוריק געשראָקען. איך האב איינגעהאלטען מיין פערד און געבליעבע שטעהען.

זיא איז אויך געבליעבען שטעהען צעגערענד און ניט געשפראָכען.

א היבשע צייט האבען מיר זיך אָנגעקוקט אָהנע צו רעדען א וואָרט.

„סאָניע,“ האט זיא ענדליך געזאגט מיט א ציטערענדער שטימע. מיין פאטער...“

„וואס איז מיט אייער פאטער?“ האב איך געפרעגט מיטליידיג און פער־אינטערעסירט.

„מיין פאטער איז געשטאָרבען.“

„געשטאָרבען?“

„יא.“

„ווען? וויא אזוי?“

„ער איז געשטאָרבען היינט פריה, און יעטצט ווייס איך ניט וואס איך זאָל טהון. איהר... איהר...“

דאס רעדען האט מיך טיעף געריהרט.

זיא האט אויסגעזעהען אזוי ריין, אזוי שעהן און אזוי אונשולדיג!

אין איהר בענעהמונג איז אונטערדעסען געלעגען א מורא פאר מיר.

איך בין שנעל ארונטער פון פערד, און מיטליידיג, חרטה־האבענדיג אויף מיין גראָבער האנדלונג געגען איהר, האב איך געזאגט:

„שרעקט זיך ניט, פרייליין, איך בין אייער פריינד. ענטשולדיגט מיר פאר מיין בענעהמונג געגען אייך. זייט אזוי גוט און פיהרט מיך צו אייך אום צו זעהן וואס דאָרט איז“

מיין שטאָלץ איז געווען גענצליך געבראָכען. לואיז האט מיך אנגעלערענט, איך זאָל וויסען, אז איך בין א דומקאָפּ און בעזיטץ אין מיר א ברוטאַלע בעהאַנד־לונג. איך בין געווען דאמאלס בערייט צו בעטען דיא גאנצע וועלט אום פער־צייהונג; איך האב מיך געפיהלט שולדיג געגען יעדען איינעם, און איך האב גע־פאסט א בעשלוס, פון דאמאלס אָן און ווייטער, אנדערש צו האנדלען געגען דער דאמען־וועלט, וועלכע האט בייא מיר ארויס גערופען א געוואלטיגען רעספעקט.

אנטאָאנעט האט געוואָהנט מיט איהר פאטער אליין אין וואלד, זייט דאס

לעטצטע יאָהר. זיא איז געוועזן אין א פענסיאָן, וואו מיין פאטער האט איינגעצאָהלט פיר איהר ערציהונג. נאָר זייט איהר מוטער איז געשטאָרבען, איז זיא אהיים געקומען אום צו זיין נעבען איהר אַלטען פאטער, וועלכער האט זיך ניט געפיהלט אמבעסטען.

ווען זיא האט מיך געהערט רעדען אַזעלכע ווערטער צו איהר, האט זיא מיך אנפאנגס בעטראכט מיט ערשטוינונג, נאָר דאן האט זיך אָבגעשפּיגעלט אויף איהר בלאַסעס געזיכט א פערזיכערענדע מיענע, און זיא האט אָנגעפאנגען צו געהען פאָראויס.

„איך האב געוואָלט געהען צו אייער פאטער,“ האט זיא דערצעהלט, „אום איהם מיטצוטהיילען איבער מיין אונגליק. דער אַלטער בערטאָן, איז דערווייל געבליעבען זיטצען נעבען דער לייבע. איך וויים ניט וואס איך זאָל טהון.“

איך האב זיא געטרייסט און איהר געזאגט, אַז זיא זאָל ניט זאָרגען, אַלעס וועט זיין רעכט.

ווען מיר זיינען צוגעקומען צום שטיבעל, איז דער אַלטער בערטאָן, א מאַן פון א יאָהר זיעבציג, געזעסען בייא דער טהיר און געראויכערט זיין לולקע. ער האט מיך דערקענט, און זיך אויפגעהויבען. דאן בין איך אריין אין צימער וואו דער טויטער איז געלעגען.

יא, אנטאָאנעט'ס פאטער איז געוועזן טויט; דאריבער איז מעהר קיין צווייפעל געוועזן. נאָר צו וועלכען צוועק איך בין דאס געגאנגען נאכזעהען, האב איך אליין ניט געוואוסט.

„האט איהר געהאט עפּעס א דאָקטאָר?“ האב איך געפרעגט.

„יא,“ האט אנטאָאנעט געענטפערט. „דאָקטאָר זשעראָד פון ל. האט איהם בעהאנדעלט.“

איך האב ארויס גענומען 200 פראנקס און איבערגעגעבען אנטאָאנעט'ן פיר דער בעערדיגונג פון איהר פאטער און מיך געלאָזען אוועק געהען.

„איך דאנק אייך,“ האט דאס מעדכען געזאגט וויינענדיג.

ווען איך בין ארויס פון דעם הייזעל, האב איך געשפירט א מערקווירדיגעס געפיהל אין מיין הערצען. אזא געפיהל, האט זיך מיר געדאכט, האב איך נאך קיינמאָל ניט געהאט.

וואס האט דאס בעדייטעט?

אנטאָאנעט'ס שעהנע פיגור איז געשטאנען פאר מיינע אויגען; איהר טרויעריגער צושטאנד האט געגרייכט ביז צו מיין זעעלע, און אין אונגעוועהנליכער

שמערץ האט מיך ערגריפען זיך דערמאָהנענדיג וויא גראָב איך האב מיינע איהר געהאנדעלט.

זעקס טעג זיינען פאָראיבער און איך האב פיער מאל בעזוכט מאדמאָאזעל אנטאָאנעט אין איהר וואלד־וואָהנונג. איהר פאטער איז שוין געלעגען אין בוזים פון דער ערד, און זיא האט ערקלערט, אז זיא וועט פערבלייבען ביז צו דיא 8 טעג אום צו ערפילען דיא ערשטע טרויער צייט נאך איהר פאטער, און דאן וועט זיא אוועק פאָהרען צו איהרע פריינדע נאך מארסייל.

„וואס וועט איהר דאָרט טהון?“ האב איך געפרעגט.

„איך וועל מיר אויפזוכען א פּאָסטען אלס גאָווערנאנטין, און נאָט וועט מיר העלפען.“

איהרע שעהנע אויגען האבען געגלענצט מיט טרערען און איהר צושטאנד האט מיך זעהר בעאונרוהיגט.

זייט דער צייט וואס איך האב אנטאָאנעט'ן ערבליקט פערווייגט און זיא האט מיר מיטגעטהיילט איבער איהר פאטער'ס טויט, איז זיא פון מיינע געדאנקען ניט ארויס. איך האב פון איהר פאנטאזירט בייא טאָג, און געטרוימט בייא נאכט.

איך האב צו איהר געשפירט אזעלכע געפיהלע, וויא איך האב נאך ניט גע־שפירט צו קיין אייגציגעם פרויענצימער.

דאן האב איך פיעל איבערלייגט וועגען מיין צוקונפט.

עס איז אמת, האב איך מיר געטראכט, אז לואיז, טראָטץ איהר מונטערקייט, איז זיא דאָך איין אנשטענדיגעס פרויענצימער; דאסזעלבע איז אויך מיט בערטהע'ן:

דיא פראגע איז נאר: ווען איך זאָל מיך פערהייראטהען, ווען איך זאָל האבען א פרוי, און זיא זאָל פיהרען אזעלכע וועלטען וויא לואיז אָדער בערטהע, וואָלט עס מיך ניט געקימערט? וואָלט איך ניט געווען אייפערזיכטיג?

דאס האב איך מיר ניט געקענט צוגעבען. איך, אלס געבוירען און אויפגע־צויגען אויף דאס לאנד, וואו דיא פרויען זיינען שטיל, פרום און אונטערגעבען, וואָלט ניט געקענט צו זעהען וויא מיין פרוי ברענגט צו גאנצע נעכט מיט פרעמדע מענער, און דאס זאָל מיך ניט קימערן.

איך וואָלט עס אזא זאך ניט געקענט בלייבען גלייכגילטיג

אין אנטאָאנעט'ן, האב איך געזעהען א פּראָווינציעלער מיט איין אנדערן כאַ־ראַקטער, מיט איין אנדערע געוואָהנהייט. ניט אכטענדיג דאַרויף וואס זיא איז אָרעם, האב איך בעשלאָסען, אז זיא מוז זיין מיין פרוי.

„מאַדמאַאזעל," האב איך צו איהר געזאגט, ווען זיא האט מיר ערקלערט, אז זיא וויל ווערען א גאָווערנאנטין. „מירביידע זיינען שוין ניט מעהר קיין קינדער: איך וויל אייך פרעגען א דירעקטע פראגע און איהר זאָלט מיר אויך געבען א דירעקטען ענטפער: וואָלט איהר געקענט גליקליך זיין אלס מיין פרוי?"

אנטאָאנעט האט אויף'ן פלאַטץ ניט געקענט ענטפערן. א רויטע פארב האט פּלוצלינג אויפגעלעבט דאס בלאַסקייט פון איהר געזיכט.

„וואס פאַר איין עהרע, מיין הערר," האט זיא געמורמעלט.

„אויך פאַר מיר, אנטאָאנעט, וועט דאס זיין איין עהרע, האב איך געשטאַ־מעלט, „ווען איהר וועט איינשטימען צו ווערען מיין פרוי. איך האב אייך אין א טאָג בעליידיגט, שענדליך בעליידיגט, אָבער גלויבט מיר, אויף דעם וואָרט פון איין עהרענמאַן, דאס איך בערייהע דאַרויף פון מיין טיעפסטען הערצען, און איך וועל וויסען וויא אייך צו שעטצען."

„אָבער..." האט זיא געמורמעלט.

„וואס איז פאַר א הינדערניס?" האב איך געפרעגט.

„אייער פאטער, מאָנסיע, וועט ניעמאלס איינשטימען צו אזא פעראייניגונג," האט זיא געענטפערט.

אין דעם האב איך גאר פערגעסען, און איך האב מיך אוועק געזעטצט נעבען אנטאָאנעט'ן צו בעשפּרעכען וואס עס קען ווערען.

איך האב גענומען איהר האנד אין מיינע און זיא געקושט מיט דעם ריינעם און העכסטען געפיהל פון ליעבע.

מיר האבען דאן בעשלאָסען, אז זיא זאָלווירקליך אוועק פאָהרען נאָך מאַרסייל צו איהרע פריינדע, אָבער זיא זאָל דאָרט פערבלייבען אום צו פערפאָל־קאָמען איהר בילדונג, און וואַרטען ביז דיא צייט זעכסט וועט אונז צייגען איין אויסוועג פיר אונזער גליק.

צום שלוס וועל איך דאָ איבערגעבען איינגע קאָפּיען פון מיינע איינגע בריעף וואס איך האב קאָרעספּאָנדירט מיט א פּאאר פערזאָנען.

ערשטער בריעף.

מיין געליעבטע אנטאָאנעט : —

עס איז געוועזן טרויער מיט פרייד צוזאמען. עס איז וואהר, צו פערליערן א צערטליכען און גוטען פאטער, איז ניט קיין קלייניגקייט, אָבער דאָך, האָב איך מיר ניט געקאָנט העלפען זיך צו פרייען, אז ענדליך איז דיא צייט געקומען, ווען מיר זאָלען קענעןביידע גליקליך זיין.

זאָלאנג מיין פאטער האט געלעבט, איז עס אונמעגליך געוועזן אונזער ציעל צו ערררייכען. דוא האסט מיר אפילו צאָהלרייכע מאל געשריעבען, אז דוא דאַרפסט קיין פערמעגען און ביסט צופריעדען צו לעבען מיט מיר זאָגאר אין ארמוטה, אָבער, מיין ליעבעס קינד, איך וויל דוא זאָלסט זיין מיין קעניגין, און אין ארעמע קעניגין, איז זעהר ביטער.

צו מיין גרעסטעס בעדויערן קען איך מיין דיפּלאָמאטישען פּאָסטען ניט פערלאָזען ביז מאָרגען אבענד. אָבער מאָרגען נאָך האלבע נאכט, וועל איך זיין אין לע באַקעט און וועל זעלבסט זעהען וואס עס איז צו טהון וועגען דער בע־ערדיגונג פון מיין פאטער.

איך וועל מעהר ניט צוריק קעהרען, און איך גלויב, אז מען וועט אָנ־נעהמען מיין רעזיגנאציאָן.

זעה דוא זאָלסט קענען זיין בייא דער לויה.

דיין ערגעבענסטער —

צווייטער בריעף.

מיין געליעבטע אַנטאָאנעט : —

דיא טענות פון מיינע קרובים זיינען געוועזן אומזיסט. אין געריכטהויז, האט מען זיך פון זייא אויסגעלאכט. זייער אדוואָקאט האט בעהויפּטעט, אז ווען מיין פאטער וואָלט געוואוסט, אז איך האב בעשלאָסען מיט דיר צו הייראטהען, וואָלט ער מיך געמאכט פאר אויס יורש. דאס קען שוין אמת זיין, אָבער דיא ריכטער האבען דערפון ניט געוואָלט וויסען, און צוריק געוויזען זייערע פאָר־דערונגען פיר א טהייל אין דער ירושה.

איך וועל וואהרשיינליך פון היינט אין אכט טעג ארום, זיין מיט דיר אין מארסייל. זאָרג ניט אום מיר ; איך בין געזונד און מונטער.

יא, דיינע ווערטער וועל איך קיינמאל ניט פערגעסען. דוא האסט רעכט, מיר דאַרפען זעהען טהון גוטעס אין דער וועלט מיט אזא גרויסעס פערמעגען.

גלויב מיר, ווען איך וואלט וויסען, אז מיינע קרובים בענעטהיגען זיך אין דעם טהייל ירושה, וואלט איך ניט געוועהן דאגעגען. אבער בייא זייא וואלט עס הייסען, אז מען ניסט ארויף וויין אויף וויין.

דיין ערגעבענסטער —

דריטער בריעף.

מיין געליעבטע אנטאאנעט : —

דוא שרייבסט מיר, אז מאדאם נעיזשאן און מאדאם נאשראד האבען דיך בעזוכט. דיין אורטהייל איבער זייא, אז זייא זיינען „מונטערע אבער גוטע זעעלען,“ איז א ריכטיגער. דוא ביסט אימער געוועזען קליגער אלס איך, און דוא האסט זייא שנעל בעגריפען.

דיא צייט איז קורץ און איך בין זעהר בעשעפטיגט, זאנסט וואלט איך דיר אבגעשילדערט איין אינטערעסאנטע געשיכטע פון דער פערגאנגענהייט וואו איך האב פיעלעס ערפאהרען דורך מיין דומהייט. איך וועל עס דיר אבער קירצליך ערצעהלען ווען איך וועל זיין מיט דיר צוזאמען.

ניין, דוא זאלסט אלעס וויסען איבער מיר און מיין פערגאנגענהייט. איך בין א געוואלטיגער געגנער פון דער אלטער פילאזאפישער שולע, וואס לערענט צו בעהאלטען א סוד פאר דער פרוי. אין געגענטהייל, איך גלויב, אז דיא פרויען זאלען אימער אלעס וויסען איבער דער פערגאנגענהייט פון זייערע מענער, און זייא, אין זייער נאטירליכע שארפזיניגקייט און גרעסערע ריינהייט וויא דיא מענער, זאלען זייא וויסען וויא אומצוגעהען מיט דיא „קעניגע דער שעפפונג“ — דיא מענער — און זייא ניט לאזען פערקריכען אויף נארעשע וועגען.

דיין ערגעבענסטער —

פיערטער בריעף.

פריינד פעליקס : —

עס איז ניט מיין פרוי'ס שולד וואס איך בין לעצטע וואך ניט געקומען נאך פאריז. דוא ווייסט גאנץ גוט, אז זיא שטערט מיר קיין זאך און גיבט מיר דיא פאלשטענדיגע פרייהייט צו טהון וואס איך וויל.

אבער דאס אליין, זעהסטו, איז דיא גרעסטע הינדערנים מיינע, ווארום איך געה ניט זוכען קיין פרעמדע געזעלשאפט.

אך פעליקס ! ווען אלע פרויען, וויא מיין אנטאאנעט, וואלטען געוואוסט

זער אומצוגעהען מיט זייערע מענער, פערזיכער איך דיך, אז די מענשהייט וואלט גליקליכער געלעבט. זיא איז במעט אימער צו הויז און זיא רעדט מיט מיר קיינמאל ניט פון אונזער ליעבע; זיא זוכט אויך ניט מיינע צערטליכקייטען. דאגעגען אבער, איז זיא געווען פון דעם ערשטען טאג נאך אונזער האכצייט, מיינע קאמעראדין. זיא פערוויקעלט אימער א געשפרעך איבער א געגענשטאנד וואס אינטערעסירט מיך און פערבלייבט נעבען מיר, אזוי לאנג וויא זיא שפירט, אז עס איז מיר אנגענעהם. דאן זאגט זיא צו מיר:

„ווירקליך, דוא ביסט פערמאטערט. געה ארויס ערגיץ, אין א קאפעע־ וואלאן, אין א קלוב, אדער פאהר ערגיץ.“

ווער קען דאס אוועק פאהרען פון אזא פרוי? וואו קען מען דען געפינען אנגענעהמערע געזעלשאפט, וויא מיט אזא עדעלע און גוטע קאמע־ ראדין?

נעבטען דעם גאנצען טאג, האבען מיר ביידע פערבראכט אין בעזוכען וואהלטהעטיגע אנשטאלטען, און איבעראל, נאטירליך, האב איך עפּעס צוריק געלאזען.

עס איז מערקווירדיג, פעליקס! טאג אזוי נאכט ליעגט מיר מיין פער־ מעגען וויא א לאסט אויף'ן קאפּ. איך האב צופיעל! אלע מיינע געוועזענע און יעטצטיגע פריינד, זיינען ניט צופריעדען מיט וויפיעל זייא האבען, און איך האב אין איבערפלוס.

עס איז אימער אנטאאנעט'ס ארבייט. מיר לעבען אין א פּאלאסט מיט זעהר וועניג דיענערשאפט, און דאך איז אונזער לעבען אנגענעהם, אינטע־ רעסאנט און צופריעדענשטעלענד. מיר קענען לעבען מיט א 20־טען טהייל פון אונזערע איינקינפטע. נאטירליך, מיין אנטאאנעט פערשטעהט וויא אזוי דאס אלעס צו פיהרען.

און, גלויב מיר, עס ליעגט פיעל מעהר גליק אין דעם לעבען צו טהון אנדערע גוטעס, וויא אין דער לוקסעריא פון אנדערע מענער.

אבער גענוג דאריבער. איך וויל האפען, אז דוא וועסט מיר ענט־ שולדיגען דערפאר וואס איך האב ניט געהאלטען מיין פערשפּרעכען. קום ארויס אביסעל צו מיר, און מיר וועלען זיך שעהן אמוזירען.

— דיין פריינד

פינפטער בריעף.

פריינד פעליקס: —

דיא וואהרהייט איז, אז איך האס פאליטיקער, אבער, זאלאנג דוא זאגסט מיר, אז מאנסיע נעיזשאן און מאנסיע גאשראד וועלען מיטברענגען זייערע פרויען, בין איך זעהר צופריעדען.

אנטאאנעט אייפערזיכטיג? געה שוין געה; זיא איז ניט אזעלכע וויא דוא מיינסט. יא, זיא וויס פון מיין גאנצער דומהייט וואס איך האב בע־גאנגען געגען לואיז'ן, און טראטץ דעם איז זיא העכסט צופריעדען זיא צו האבען אלס פריינדין.

דיין פריינד —

זעקסטער בריעף.

אן מאדאם נעיזשאן: —

איך וויל האפען, אז איהר מיינט מיך ניט צו שמייכלען מיט מיין פרוי, און אייערע ווערטער זיינען וואהרהייטען. איך האב אייך פערשפראכען צו געבען איין ערקלערונג, וויא איך קום דערצו איך זאל זיא אויסוועהלען אלס מיין פרוי

גוט, איך וועל עס טהון.

ערשטענס קען איך ניט אבלייקענען דאס גרויסע געזעטץ אין דער נאטור וואס טרייבט צו געשלעכטליכע ליעבע. אנטאאנעט איז ניט נאר יעטצט א שעהנע פרוי, זאנדערן זיא איז אויך געוועזען א שעהנעס מעדכען. צווייטענס, נאכדעם וויא איך האב פון אייך, דאמאלס, געקריעגען דיא בעקאנטע פארציע מוסר, האב איך מיך געשפירט שרעקליך ערניעדריגט און א געוואלטיגער רעס־פעקט האט זיך אין מיר ערוועקט געגען אלע פרויען. מיין אנטאאנעט'ן האב איך, אין מיינע לומפיגע אנזיכטען, אין א טאג בעליידיגט, און איך האב גע־שפירט, אז איך בין איהר דאפיר פיעל שולדיג.

אין דערזעלבער צייט האב איך אייגנעזעהען, אז פאר אזא דארפס־יונג וויא איך בין, קען ניעמאלס פאסען א פאריזער דאמע. איך מוז אייך זאגען דיא וואהרהייט, מאדאם, אז איך וואלט מיט אזא פרוי וויא איהר, ניט גע־קענט וואהנען, אונגעאכטעט דארויף, וואס איך וויס יעטצט, אז איהר זייט דיא אנשטאנד זעלבסט. יעדער דארף זיך אויסקלייבען זיין מין. מען מוז זיין א

מאַנס׳ע נעיזשאַן, אום צו קענען וואָהנען מיט א מאָדאם נעיזשאַן. אזעלכער וויא איך בענעטהינ אַנטאאַנעט׳ן. גלויבט איהר ניט, אז עס הייננט אָב זעהר פיעל פון דער ריכטיגער וואהל? אונפּאַסענדע כאַראַקטערע, שאַפען איין אונ־פּאַסענדעס פּאאַר מיט אונגליקליכע רעזולטאַטען.

אינטערעסען האלט איך אייך בייא אייער ווארט, אז מיין דומהייט וועט ניעמאלס ארויס אין דער עפענטליכקייט. פעריקס האט עס מיר אויך פערשפּראָכען. פאַר אַנטאַאַנעט׳ן האב איך ניט וואס מורא צו האבען, זיא ווייס אַלע מיינע געהיימניסע.

— אייער פריינד

ענדע.

עס איז ערשינען פון דרוק דער נעריהמטער ראמאן

פריהלינג־שטראמען

— פון —

א. טורגעניעוו.

איבערזעצט פון לעאן קאברין

„פריתלינג־שטראָמען“ איז איינע פון דיא בעסטע ווערק וואָס דער גרויסער רוסישער שרייבער א. טורגעניעוו האָט געשאפען אין דיזע ווערק גיט ער אונז א בילד פון איין עלטערען אונפערהייראַטען מאַן, וועלכער בערייעט זיין אויסגעלאַסענעם און פרייליכען לעבען אין דער יוגענד; עראינערונגען קומען איהם אין קאָפּ אַזוי ווי פריהלינג־שטראָמען, זיי לאָזען איהם ניט רוהען און פערפאלגען איהם ווי שווארצע שאַטענס, ער דערמאָהנט זיך ווי ער האָט אַמאָל געלעבט, געליעבט און האָט געקענט פיהרען א גליקליכען פאַמיליען־לעבען און האָט עס אַליין צושטערט און פערניכטעט צוליעב ויינע דומע און רייצענדע פאַנטאַזיעס. אָט דיזע געדאַנקען דערטרינקט ער אין בערוישענדע געטרענקע.

„פריהלינג־שטראָמען“ איז א מייסטערהאַפטע שילדערונג. איהר זעהט ווי אין א שפּיגעל אלעס וואָס די רייכע פאַנטאַזיע פון פערפאַסער האָט געוואָלט ארויסברייגנען, און איהר ווערט בעגייסטערט לעדענריג.

„פריהלינג־שטראָמען“ איז געדרוקט אויף א שעהנעם פאַפּיער און געפאַסט אין א פּראַכטפאָלען קאָווער.

פרייז 30 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

— די —

ווייסע שקלאווין

— פון —

א. זאלאטארעווסקי

וועלכע ווערט געשפיעלט מיט גרויס ערפאלג אין ליפצין טהעאטער.

איז די גרעסטע דראמא אויף דער אידישער ביהנע.

די אינטערעסאנטע און שפאנענדסטע האנדלונג פיר טהעאטער בעזוכער.

דער בעסטער מוסר פיר יונגע מיידלאך און אונערפאהרענע פרויען.

דער סוזשעט איז זעהר רייך און ערהאבען און אזוי ווי אלס ווייסע **שקלאווין ווערט** געשפיעלט פון אזא קינסטלערין ווי מאדאם ליפצין **האט עס ארויסגערופען** א שטורם צווישען דעם גאנצען אידישען פובליקום, **דער טהעאטער** איז טאג ווי נאכט געפאקט און טויזענטע מוזען קויפען מיט **עטליכע וואכען** א הער, פאטערס נעהמען מיט זייערע טעכטער און מענער **זייערע פרויען** און געהען זעהן דיזע וואנדערבארע דראמא אין ליפצין **טהעאטער**, אום צו זעהן און בעגרייפען די פאלגען פון א לעבען פון **שאנדע און** זיך אויסצוהיטען פון די ווייסע שקלאווין-הענדלער וועלכע זוכען אריינצוכאפען אין זייער נעץ יונגע מיידלאך און אונערפאהרענע פרויען.

די ווייסע שקלאווין

איז א מייסטערהאפטע קריטיק און איז אזוי שטארק און רירענד **דאס ווי שטארק** אייערע נערווען זאלען ניט זיין קענט איהר זיך ניט **צוריקהאלטען פון** ניט צו פערגיסען טייבען טרעהרען.

אט דיזע שטארקע דראמא פיר וועלכע אלע קריטיקער בייגען די **קעפ און מוזען** צוגעבען אז זא וואס איז נאך אויף דער אידישער ביהנע **ניט אויפגעפיהרט** געווארען, איז יעצט ערשיענען אין איין ערצעהלונגס**פארמע און** קאסט

בלויז 5 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער ווי אויך ביי די פערלעגער

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, **New York.**

— דיא —

אימיגראנטען

— פון —

לעאן קאברין

דיעזער ראמאן פון דעם בעוואוסטען אידישען שריפטשטעלער און דראמאטורג לעאן קאברין איז איין אמתער פעריל אין דער אידישער ליטעראטור. אין איהם ווערט געשילדערט מיט ברענענדיגע פארבען דאס לעבען פון די אידישע אימיגראנטען אין אמעריקא, דער שווערער שטרייט, וואס די אימיגראנטען האבען צו פיהרען אין דיעזער לאנד פאר זייער עקזיסטענץ. דאן פיהרט דער פערפאסער פאר אונז ארויס אין דיזען ווערק א גאנצע גאלעריע פון טיפען און כאראקטערע, פונ'ם לעבען אין אונזער אידישען קווארטאל.

איך ווירד דארט געשילדערט ציוניסטען, אידישע אסימיליאטארס, סאציאליסטען, אנארכיסטען און אזוי ווייטער. אויסער דעם איז דער ראמאן אליין זעהר אנאינטערעסאנטער. די לעזער וואס ווילען זיך בעקענען מיט דער אידישער נאציאנאלער פראגע און מיט דער אידישער לאגע בכלל, דארפען לעזען

„די אימיגראנטען"

און די וואס זוכען אין א ראמאן אנאינטערעסאנטע האנדלונג, אויפרעגענדע סצענען, וועלען דאס אלעס געפינען אין דיזען ווערק פון לעאן קאברין.

פריז 30 סענט.

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער:

HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.

לעצטע שריפטען

— פון —

מענדעלי מוכר ספרים.

(ש. י. אבראמאוויץ)

דיא לעצטע שריפטען איז א זאמלונג פון פערשיעדענע זשורנאלען אונד צייטונגען וואו דער פאטער פון דער אידישער ליטעראטור ש. י. אבראַמאוויץ האט אין דער לעצטער צייט געשריבען.

יעדע פון די שריפטען איז א מייסטערהאפטע קריטיק איבער דעם אידישען לעבען אונד ווירקען אין רוסלאנד, אונד אין דער זעלבער צייט איז עס פול מיט הומאר, וויטץ אונד שארפזינן אונד זעהר אינטערעסאנט אונד שפאנענד צו לעזען.

אין איינע פון דיא שריפטען ווערט געשילדערט מיט דער קראפט פון מענדעלי'ס פעדער די לעצטע אידישע צרות אונד פאגראמען אין רוסלאנד, אונד דיזע שילדערונג אליין איבערשטייגט אללעס וואס ער האט פאָרהער געשריבען, אפילו פון זיינע צוויי בעריהמטע ווערק ווי דיא „קליאטשע“ אונד „פישקע דער קרומער“ עס איז א קונסט ווערק אונד עס איז ווערטה צו לעזען אונד שטודירען.

פרייז 35 סענט (פארטא פרייא)

צו בעקומען ביי אלע בוכהענדלער, ווי אויך ביי די פערלעגער

THE HEBREW PUBLISHING COMPANY,

83-85-87 Canal Street, New York.